

Bidrag fra:

Adoptionspolitisk Forum

En helhedsorienteret tilgang

Adoptionstopolitisk Forum ser dette tiltag som en reaktion på den opmærksomhed, der har været i sagerne om fejl i anbringelser af børn. Men da dette tiltag omfatter samtlige områder af familieretsystemet herunder adoption - finder Adoptionstopolitisk Forum overordnet at det udsendte materiales ensidige fokus på et snævert hjørne af familieretsområdet overser eventuelle konsekvenser for det fulde område.

Som udgangspunkt er den foreslåede model bygget op omkring en norsk model. Det er ikke betryggende velvidende at Norge har flere gange afvist at følge anbefalinger fra FNs børnekonvention (2016) og FNs menneskerettighedsråd (2014).

Derfor mener Adoptionstopolitisk forum ikke at en Norsk model er ønskværdig eller anbefalelsesværdig som forbillede i forhold til en revidering af danske forhold i forhold til det familieretslige område.

Ydermere finder Adoptionstopolitisk Forum at modellen ikke styrker udsatte familiers retssikkerhed eller afhjælper disse familier med at kunne bevare deres familieliv.

Et trygt og støttende forløb for barnet

I forhold til den fremlagte model har Adoptionstopolitisk Forum flere betænkeligheder ved at sikre barnets tarv. Med reference til FNs børnekonvention, bl.a. barnets ret til at blive hørt, kan vi ikke anbefale en enstrengt model fordi:

Der er ikke en klar adskillelse mellem rådgivningsrum og afgørelsesrum og der er og for gensidige afhængigheder.

Henlæggelse af domstolsafgørelse i civile søgsmål med risiko for overskridelse af FNs børnekonvention (se s.76/side 2 af bilaget Danmarks Domstoles betænkeligheder ved en ren administrativ sagsbehandling af alle familieretlige sager).

En sammenblanding af socialretslige og familieretlige sager – her må vi på det kraftigste tilbagevise Ankestyrelsens anbefaling af en sammentænkning af disse to områder (p. 80/s. 1 af Ankestyrelsens opmærksomhedspunkter til et fremtidigt enstrengt system på familieretten)

Et sagsforløb tilpasset de konkrete behov

Adoptionpolitisk Forum finder følgende problematisk set i lyset af lovændringen om tvangsadoptioner i Danmark, og mener grundlæggende at adoption ikke må eller skal være en del af anbringelsessystemet. I den optik kan vi ikke gå ind for den nye model, da præcist dette kan blive styrket i forhold til følgende punkter:

Det kommende nævns bemyndigelse til at tage sager op af egen drift
Manglende mulighed for at omstøde et kommende nævns afgørelser

Et samlet vidensfundament

At samle viden eller på anden måde skabe et videnscenter bør kunne ske uden at omstrukturere hele området. Dog vil Adoptionpolitisk Forum anfægte uafhængigheden af det såkaldte videnscenter inden for adoptionsområdet Ankestyrelsen mener at have samlet gennem Adoptionsnævnet og anbefaler IKKE, at man følger Ankestyrelsens model.

Retssikkerheden i fokus

Adoptionpolitisk Forum mener ikke, man i tilstrækkelig grad sikrer retssikkerheden for den enkelte borger i den fremlagte model. Man bør i etableringen af store administrative enheder antage en yderst konservativ holdning i forhold til bemyndigelse af sådanne.

Den fremlagte model kan ikke entydigt siges at være konstrueret i henhold til FNs børnekonvention. Derudover er der flere uklare punkter i modellen herunder appelmuligheder, uvildighed og mulig viderebehandling i domstolsregi som gør at Adoptionpolitisk Forum IKKE kan gå ind for den fremlagte administrative model.

Bidrag fra:

Advokatrådet

Input til de centrale hensyn, som et nyt familieretligt system skal indeholde

Regeringens model for et nyt familieretligt system tager afsæt i 5 centrale hensyn, som en arbejdsgruppe med repræsentanter fra myndighederne på området er blevet enige om, at et nyt familieretligt system skal varetage og indrettes efter. De centrale hensyn fremgår nedenfor i skemaet og er nærmere beskrevet i afsnittet: "Centrale hensyn i et nyt system", som fremgår af "Katalog – modeller og baggrund".

I inviteres til i skemaet nedenfor at beskrive, hvordan de enkelte hensyn efter jeres opfattelse bedst varetages i et nyt familieretligt system.

Skemaet bedes udfyldt elektronisk og indsendt til Børne- og Socialministeriet: familieret@sm.dk, senest den 11. august 2017.

Advokatrådets bidrag:

Advokatrådets generelle bemærkninger:

Advokatrådet erklærer sig generelt **enig** i det af Danske Familieadvokater indsendte bidrag.

Advokatrådet lægger ud fra et retssikkerhedsmæssigt synspunkt herudover afgørende vægt på følgende:

En helhedsorienteret tilgang

- 1) Advokatrådet finder det vigtigt, at der er helt klare og nedskrevne retningslinjer for visiteringen/kategoriseringen af en sag. Der bør endvidere forfattes en vejledning herom, således at parterne har mulighed for at forudse, hvilket spor deres sag visiteres til.
- 2) Parterne bør – med udgangspunkt i de nedskrevne retningslinjer – have indflydelse på, hvilken kategori deres sag visiteres til.
- 3) Advokatrådet opfordrer til, at der gøres overvejelser om at lægge tvangsfuldbyrdelsessystemet over i Familieretten. Dette vil efter rådets opfattelse være i tråd med hensigten om et enstrengt system og vil have bl.a. kompetencemæssige og tidsmæssige fordele.

Et trygt og støttende forløb for barnet

Et sagsforløb tilpasset de konkrete behov

Det er efter Advokatrådets opfattelse meget vigtigt, at konflikthåndtering, herunder retsmægling, bliver et tilbud til alle parter. Dette gælder helt oplagt også parter i sager, der er visiteret til rødt spor.

Et samlet vidensfundament

Retssikkerheden i fokus

- 1) Ved oversendelse af en sag fra Familieretshuset til Familieretten bør sagens akter oversendes uden en sagsfremstilling. Dette skyldes, dels at en sagsfremstilling ikke kan undgå at blive mere eller mindre subjektiv og dermed egnet til at påvirke det videre forløb, dels at arbejdet med en sagsfremstilling uundgåeligt vil forlænge sagsbehandlingstiden.
- 2) Ved oversendelse af en sag fra Familieretshuset til Familieretten bør parterne have indsigt i, hvilke akter, der sendes med, og have mulighed for at supplere med nye oplysninger.
- 3) Tidsperspektivet i sagerne er af afgørende vigtighed. Dette indebærer bl.a., at der skal være klare tidsfrister, og at det tillægges processuel skadesvirkning at træne sagen.
- 4) I det øjeblik, en sag visiteres til rødt spor, skal parterne have beskikket en advokat.
- 5) Ved indførelsen af det nye familieretlige system er det vigtigt, at de faglige kompetencer hos de forskellige medarbejdere i både Familiehuset og Familieretten er ensrettet, og at medarbejderne har speciale inden for familieret. Dette vil sikre en mere ensartet retstilstand hvilket styrker parternes retssikkerhed i systemet.

Bidrag fra:

Barnets Tarv Nu

Hermed følger fagnetværket BARNETSTARV.NU'S "INPUT TIL DE CENTRALE HENSYN, SOM ET NYT FAMILIERETLIGT SYSTEM SKAL INDEHOLDE".

Netværkets indlæg forudsætter, at eksperimentet, som forældreansvarsloven er udtryk for, stoppes ved en grundlæggende ændring af lovens fokus, med de deraf følgende konsekvensændringer. Det vigtigste fokus skal igen være barnets sikkerhed og bedst mulige trivsel, som det var før forældreansvarsloven. Fokus skal ikke være på forældrenes rettigheder, som var det nye fokusområde, der blev indført med forældreansvarsloven.

Det nye system som er under udarbejdelse, skal derfor ikke basere sig på hypotetiske fremtidsrelaterede antagelser, som tilfældet er i dag med forældreansvarsloven, men på objektive forhold med de retsgarantier, som gælder i en retsstat.

Retsgarantierne og menneskerettighederne er allerede indført ved lov om Den Europæiske Menneskerettighedskonvention med FN's notat nr. 14 fra 29. maj 2013 med fortolkning af "barnets bedste", samt ved EU-rettens Charter om grundlæggende rettigheder art. 24, ved lov om Haagerkonventionen og ved Istanbulkonventionen. Brugen af disse rettigheder forhindres imidlertid af forældreansvarsloven, og dette fører til, at retstilstanden bliver i strid med menneskerettighederne.

Det er fastslået af FN i FN's afgørelse nr. 46/2016 fra 14. marts 2016.

Menneskerettighederne og retsgarantierne kan ikke gennemføres i praksis, så længe forældreansvarsloven er i kraft. Forældreansvarsloven er den lov, som i praksis anvendes mest ved afgørelser om børns forhold. Derfor må den ændres grundlæggende, så menneskerettigheder og retsgarantier igen bliver gældende ret i Danmark.

Familieretlige sager skal som minimum følge de sædvanlige procedure og regler, som gælder for andre civilretlige sager. Barnet skal beskyttes mod vold og risiko for vold, også fra en forælders side, i overensstemmelse med menneskerettighederne og Istanbulkonventionens nultolerance overfor vold. Ligeledes skal barnet beskyttes mod seksuelle overgreb og omsorgssvigt fra en forælders side.

En helhedsorienteret tilgang

Det nye familieretlige system skal indeholde en lov, som kræver en helhedsorienteret tilgang til barnets forhold ved retslige afgørelser omkring barnet. Det er denne helhedsorienterede tilgang som er anvendt i FN's notat om "barnets bedste" fra 29. maj 2013. Denne tilgang er indkoopereret i dansk ret ved lov om EMRK, som kræver at menneskerettighederne og praksis fra FN om fortolkningen af menneskerettighederne anvendes. Dette følger også af lov om Haagerkonventionen, EU's Charter om grundlæggende rettigheder, Istanbulkonventionen og almindelig kendt viden om børn.

Et af de forhold som har betydning ved en helhedsorienteret tilgang er voldelig adfærd. Børn har et ubetinget menneskeretligt krav på beskyttelse mod overgreb også fra en forælders side. Det er almindelig kendt viden, som der er evidens for, at børn ikke trives, når der i familien udøves psykisk eller fysisk vold eller der er et kriminelt eller misbrugende miljø eller en forælder har store psykiske problemer. Børn skal beskyttes mod vold og skadelige påvirkninger for deres trivsel efter menneskerettighederne, også selvom det betyder at de ikke skal have kontakt med en forælder.

Børn skal også selv have indflydelse på egne forhold. Der skal lægges vægt på det enkelte barns egen vurdering af dets forhold, også når barnet ikke ønsker kontakt med en forælder.

Det har betydning for børns trivsel, at de får lov til at være sammen

med den forælder, som de er mest knyttet til. De skal ikke tvinges til et samvær, som de ikke er trygge ved eller ikke ønsker.

En helhedsorienteret tilgang betyder også at det skal erkendes, at selvstændige børn har stor betydning for demokratiet. Det kræver, at børns selvstændighed styrkes. Det styrker ikke børns selvstændighed og selvbestemmelse fra babyalderen at blive tvunget til en kontakt med en forælder, som er fremmed for barnet eller som barnet tilkendegiver det ikke ønsker kontakt med. Efter forældreansvarsloven synes kontakt med begge forældre at blive gennemtvunget for enhver pris. Det skal fremgå direkte af loven, at barnets bedste skal defineres som sket i FN's notat af 29. maj 2013, og at barnets bedste altid skal være det vigtigste hensyn ved afgørelsen af børns forhold, også ved tvangsfuldbyrdelse af samværs- eller forældremyndighedsafgørelser.

Et trygt og støttende forløb for barnet

Dette kan sikres ved at den nye lov pålægger dommeren fra sagens start at beskikke barnet en jurist eller advokat som "barnets advokat", som skal støtte og bistå barnet med at sikre sin juridiske stilling, som er at få det resultat, som gavner barnets trivsel mest. Såfremt børnesamtale skal afholdes, skal barnets advokat forberede barnet på samtalen og deltage i samtalen og sikre, at de forhold, som barnet ønsker frem, kommer frem og at alle forhold af betydning for afgørelsen af "barnets bedste" belyses. De dele af barnets oplysninger som barnet ikke ønsker forældrene får oplysning om, skal ikke videregives til forældrene. Samtalen skal være fortrolig, som den var før forældreansvarsloven.

Beskikkelsen skal ske i hver sag som en særlig enkeltstående ansættelse ved domstolene under den sags behandling. Der må kun beskikkes børnevenlige jurister/advokater som har erfaring med børnesager og som forinden beskikkelsen har modtaget en særlig grundig uddannelse i børns behov, som disse beskrives i FN's notat om fortolkningen af "barnets bedste" fra 29. maj 2013. "Barnets advokat" skal bl.a. sikre barnet, at FN's korrekte juridiske definition af barnets bedste følges under undersøgelsen af barnets forhold og ved sagens behandling, og at sagen foregår på en tryk og forudsigelig måde for barnet.

Barnet skal endvidere sikres et trygt og støttende forløb ved at familiedomstolens personale uddannes i voldsdynamikker og i den juridiske definitionen af "barnets bedste" i henhold til FN's notat af 29. maj 2013, som anbefalet af FN i sin afgørelse i "Oliversagen", Comm. nr. 46/2012 fra 14.3.2016.

Såfremt retten anvender sagkyndige skal disse forinden have gennemgået samme uddannelse i "barnets bedste" som rettens personale. Alle sagkyndige ved retten, også psykologer, skal følge de regler som sagkyndige følger i andre civile sager. Det skal fremgå direkte af loven, at der alene kan udmeldes psykologer eller andre sagkyndige i børnesager, som følger FN's evidensbaserede definition af barnets bedste, og at de forhold som har betydning for barnets bedste mulige trivsel skal undersøges grundigt og skal være det vigtigste, når dommeren afgør sagen.

Den sagkyndiges undersøgelse af barnets forhold skal ske på en

objektiv måde og uden at den sagkyndige må foretage nogen troværdighedsvurdering af parter, vidner eller barnet. Den sagkyndige må heller ikke fremkomme med sin anbefaling af dommens resultat eller delresultat men skal forholde sig neutral og upartisk ved sin undersøgelse.

Foretages der en sagkyndig undersøgelse skal den videooptages, således at optagelsen helt eller delvist kan vises i retten, såfremt dommeren ønsker det eller en af forældrene begærer det.

Et sagsforløb tilpasset de konkrete behov

Som anført ovenfor skal den nye lov opfylde de sædvanlige betingelser for civile sagers behandling ved domstolene, hvilket sikre en konkret juridisk sagsbehandling, og dermed det bedst mulige resultat for det enkelte barn. Det konkrete resultat af en uenighed må ikke skrives ind i loven, som det er sket i forældreansvarsloven.

Andre civile sager, end forældreansvarssager, behandles ved en fri konkret vurdering af alle de forhold, som er relevante for sagens afgørelse. Der er ikke indsat et fikseret resultat for den konkrete sag i loven. I forældreansvarsloven har loven allerede bestemt, at barnet har ret til samvær, skal udleveres til samvær og at forældrene skal samarbejde, inden der er foretaget nogen konkret vurdering af det enkelte barns forhold eller behov. Disse fikseringer i loven umuliggør en fri bedømmelse og dermed en retfærdig og uafhængig afgørelse i den konkrete sag. Interessen for en konkret grundig undersøgelse af barnets forhold bliver af mindre interesse, når det konkrete barns forhold allerede er afgjort i loven.

Retten til samvær skal, som efter menneskerettighederne, være betinget af, at samværet gavner det konkrete barns trivsel, og samvær skal fastsættes af en domstol med sædvanlige retsgarantier.

Dommeren skal foretage et frit skøn over de forhold som der er viden om gavner børns trivsel. Retten til samvær er gjort ubetinget i forældreansvarsloven. Efter menneskerettighederne er retten betinget af, at samværet skal gavne barnets trivsel.

Forældreansvarsloven anvender ordbrug, som er misvisende.

Samværsretten betegnes "barnets ret", men det er ikke barnet, som har ret til samvær, som anført i forældreansvarsloven, for det er samværsforælderen som afgør om barnet får retten. Ønsker samværsforælderen ikke samvær får barnet ikke sin "ret". Der anvendes ikke tvang overfor samværsforælderen kun overfor barnet og bopælsforælderen.

Hensynet til de konkrete behov hos det enkelte barn kræver, at der skal tages hensyn til barnets egne tilkendegivelser om egne forhold. Ønsker barnet ikke et samvær, vil det ikke gavne barnets trivsel at tvangsgennemføre et samvær. I den nye lov skal hverken barn eller bopælsforælder tvinges for at en samværsforælder kan få "sin ret" til samvær. Barnets bedste skal igen være det vigtigste, og som fortolket af FN i notat af 29. maj 2013. Notatet angiver de behov som skal undersøges og som der skal tages hensyn til alt efter det enkelte barns behov og er udtryk for almindelig viden om børns behov. Brug af notatet forhindrer barnet i at blive udsat for traumatiske oplevelser.

Bopælsforælderen er i forældreansvarsloven forpligtet til at udlevere barnet og samarbejde. Nærmest alle børn kommer i samvær, hvis samværsforælderen ønsker det, enten frivilligt eller ved brug af tvang overfor barnet og/eller bopælsforælderen. Det betyder, at der skal samarbejdes og udleveres til en voldsmand eller en seksuelt overgribende forælder eller en omsorgssvigtende forælder, hvis han/hun ønsker samvær, da overgreb nærmest ikke mere kan bevises pga. lovens forhøjede beviskrav, og da "pligten" til samvær står direkte i loven og er gjort uafhængig af de konkrete forhold. Kun hvis samværsforælderen beder om myndighedernes hjælp til at få sin samværsret på skrift undersøges de konkrete forhold. Vold kan i praksis nærmest aldrig mere bevises, da de skærpede beviskrav ved ophævelse af fælles forældremyndighed har afsmittende effekt på samværsfastsættelsen.

I loven og praksis er fokus på forældrenes rettigheder. Hvis ikke begge forældre får rettigheder over barnet, sådan som loven har bestemt, opstår der uenigheder, særligt når den ene forælder har overgrebsadfærd. En forælder med overgrebsadfærd kræver sin ret uden hensyn til omkostningerne for barnet. Da fokus er på forældrerettigheder, anses manglende opfyldelse af disse som konfliktskabende adfærd. Fokus fjernes derved fra den reele årsag, som ofte ved store uenigheder er vold eller overgrebsadfærd. Et sagsforløb tilpasset de konkrete behov kræver også tilbud om konfliktmægling. Som anført senere skal tilbudet fra retten herom kunne afslås uden sanktioner. Konfliktmæglere skal opfylde de krav, som der p.t. stilles hertil i retsplejeloven. Retsmægling skal derfor fortsat foretages af en jurist, således at det er objektive forhold, som parterne kan forstå, som der ses på under retsmæglingen i lighed med den juridiske vurdering, som finder sted under en retssag. Parterne bør have indflydelse på hvem der skal være retsmægler og om mæglingen skal foretages af en konfliktmægleruddannet dommer men skal foregå udenretligt så det synliggøres, at mægling drejer sig om parternes forhandlinger og løsninger og ikke er en retslig afgørelse efter en sædvanlig juridisk vurdering.

Et samlet vidensfundament

Danmarks vigtigste "råstoffer" er viden og børn. Gældende og anerkendt viden skal derfor anvendes ved afgørelsen af børns forhold. Børns forhold skal derfor i den nye lov i overensstemmelse hermed undergives samme retsgarantier som voksnes forhold ved uenighed og afgørelse om deres forhold og være baseret på kendte konstaterbare forhold. Uenigheder om børns samvær og forældremyndighed skal derfor ikke mere – som nu i forældreansvarsloven – afgøres eller behandles af en forvaltningsmyndighed uden offentlig betalt advokatbistand, uden sandhedsformaning under strafansvar og uden vidner og uden samme retsgarantier for de sagkyndige som anvendes i andre civile sager.

Faktuel objektiv viden om børn skal anvendes og være det vigtigste ved afgørelser af børns forhold, når forældrene er uenige.

Menneskerettighedernes definition og FN's notat om barnets bedste

skal anvendes. Lovens ordlyd og forarbejder skal være forståelig, logisk og forudsigelig for almindelige borgere, som bruger loven. Kendte begreber må ikke omdefineres, som det er sket i forældreansvarsloven. Samarbejde er pr. definition frivilligt. En forælder skal derfor ikke kunne tvinges til kontakt med den anden forælder, gennem et retligt krav om "samarbejde", hvis en forælder ikke ønsker dette f.eks. pga. oplevelser af overgrebsadfærd fra den anden forælders side. Det er pr. definition tvang og ikke samarbejde.

Når forældre er uenige, og har brug for myndighedernes løsning af uenigheden, er det ofte fordi der opleves overgrebsadfærd i familien. Når der er uenigheder, pålægger forældreansvarsloven begge forældrene "ansvaret" for at løse uenigheden. Det giver risiko for at den forælder, som er fysisk stærkest, gennemtvinger sin løsning uden at lade barnets behov være det vigtigste ved løsningen. Myndighederne lægger op til ligestilling af forældrene ved at kalde alle uenigheder for konflikter mellem forældrene, i stedet for at kalde det den ene forælders voldelige adfærd mod den anden, når der er tale om vold. En voldelig forælder er ansvarlig for vold og det skal erkendes, at voldelige adfærd findes og ofte er årsagen, når der er store uenigheder i familien. Kun ved at myndighederne igen kan genkende voldelig adfærd og kalde det vold, kan myndighederne igen beskytte barnet mod voldelige adfærd.

En forælder skal ikke kunne tvinges til at mødes med den anden forælder eller for en forvaltningsmyndighed. Børn skal ikke tvinges til i et samvær de ikke ønsker. Børn skal igen retligt og i praksis have indflydelse på egne forhold. FN's notat af 29. maj 2013 beskriver hvilke forhold, der er evidens for, har betydning for et barns trivsel. Denne viden skal bruges. FN's notat er en kodificering af den viden som der findes om børns behov generelt og som derfor skal vurderes i den konkrete sag for at finde netop den løsning som giver det konkrete barn den bedst mulige trivsel.

Kendt viden viser, at det er bedst, såfremt forældre selv kan løse deres problemer. Alle forældre skal derfor tilbydes forligsforhandling eller konfliktmægling af retten, men deltagelse heri skal være fuldt ud frivillig og manglende deltagelse må derfor ikke tillægges skadevirkning for en forælder, som det også fremgår af Istanbulkonventionen, der forbyder tvungne forligsforhandlinger. Det skal erkendes, at det ofte ikke er muligt med et forlig til barnets bedste, såfremt den ene forælder har voldelig adfærd overfor den anden forælder eller barnet.

Retssikkerheden i fokus

Børns forhold skal afgøres med minimum samme retsgarantier som voksnes forhold og børn skal have menneskerettigheder i loven og i praksis. Alle uenigheder mellem forældrene om børnenes forhold skal derfor afgøres af en domstol, også samværsager, når forældrene ønsker det.

Det skal fremgå direkte af den nye lov, at en forælder selv kan gå direkte til en domstol og få uenigheden løst, som alle andre borgere kan ved uenighed. Der må ikke være nogen forvaltningsretlig eller psykologisk screening eller forbehandling af sagen. Et sådant krav er

en indblanding i den bevisvurdering af sagens faktum som kun dommeren har kompetence til at foretage efter Grundlovens opdeling af magten i lovgivende, dømmende og udøvende magt.

Forældremyndigheden sammenblender Grundlovens magtopdeling. Dommeren skal fra sagens start selvstændigt foretage den juridiske undersøgelse og vurdering af sagen fakta. Indblanding i den enkelte dommers vurdering må ikke finde sted. Alle børns forhold om forældremyndighed og samvær skal kunne indbringes hurtigt for en domstol af en forælder selv og undergives hurtig sagsbehandling, herunder med hurtig advokatbeskikkelse.

Ved at give adgang til domstolsprøvelse af samvær sikres barnets retsgarantier i disse vigtige afgørelser. Der sikres adgang til offentlig advokatbistand fra sagens start til parterne. Det sikrer, at der ikke, som nu, sker indblanding udefra i den selvstændige dommers behandling og afgørelse af, hvorvidt det i den konkrete sag er bedst for det enkelte barn at få samvær eller ej.

Forældrene og barnet skal i den nye lov gives ret til at føre vidner i samme omfang som i andre borgere i andre civile retssager. Såfremt dommeren i den konkrete sag ønsker at bruge sagkyndig bistand fra f.eks. en psykolog til sagens oplysning, skal den sagkyndige følge de retsgarantier, som gælder for andre sagkyndige i civile sager, dvs. som minimum, at parterne skal have indflydelse på: a) hvem der udmeldes og dennes kvalifikationer, b) temaet for den sagkyndiges undersøgelse. Det må ikke tillades den sagkyndige at gå ind i en troværdigheds-vurdering af parter, vidner eller barnet, eller at anbefale eller pege på sagens resultat overfor dommeren, og c) om den sagkyndige skal møde i retten og svare på spørgsmål og vedstå sin undersøgelse under sandhedspligt og strafansvar.

Der skal i børnesager være videooptagelse af den sagkyndiges undersøgelse, således at dommeren og forældrene selv kan vurdere de af den sagkyndige nedskrevne observationer. Hertil kommer at en sagkyndig skal gennemgå samme uddannelse som rettens personale i den juridiske definition af barnets bedste efter FN's notat af 29. maj 2013.

Det følger af Grundloven, retsplejeloven og menneskerettighederne, at det altid skal være en juridisk dommer som selvstændigt afgør borgernes uenigheder på et objektivt oplyst grundlag.

Troværdighedsvurdering af parter, vidner og barnet er en så integreret del af dommerens juridiske vurdering af sagen, at denne vurdering ikke må og ikke kan skilles ud og overlades til andre.

Det juridiske resultat skal derfor baseres på dommerens egen samlede juridiske vurdering af alle sagens faktiske forhold, herunder på hans/hendes observation og hans/hendes vurderingen af troværdigheden hos parter, vidner og barnet. Dette var også tilfældet før forældreansvarsloven. Troværdighedsvurderingen foretages i dag i vidt omfang af psykologer som er udmeldt som sagkyndige i sagen. I den nye lov skal dette igen overlades til dommeren.

Dommeren skal i den nye lov endvidere igen tillades en sædvanlig fri konkret bevisbedømmelse, hvor det er dommeren som afgør, hvilken bevisværdi sagens faktum skal tillægges, således som det også er tilfældet i andre borgerlige retssager. Der må ikke stilles højere beviskrav end i andre borgerlige sager, når børns forhold skal afgøres.

Hvis en forælder efter forældreansvarsloven ønsker fælles forældremyndighed ophævet f.eks. pga. vold eller seksuelt overgreb eller mistanke herom, kræver loven i dag forhøjede beviskrav. Disse forhøjede krav har haft "afsmittende" effekt på uenigheder om samvær og bopæl og har medført, at det næsten er blevet umuligt at bevise overgreb i familien. Nærmest alle børn får derfor samvær og der anvendes traumatiske tvangsmidler fra myndighedernes side overfor barn og bopælsforælder for at gennemføre samværsforælders ret, når en forvaltning har fastsat samværet. Politiet har svært ved at retsforfølge voldelig adfærd hos en forælder, når loven kræver kontakt med begge forældre, uanset adfærd.

Retsplejelovens nuværende regler gør det muligt at kræve, at barnet udleveres, selvom der er fare eller risiko for barnet. Dette skal ændres og forhindres af hensyn til barnets sikkerhed ved at kræve, som menneskerettighederne gør, at hensynet til barnets bedst skal være det vigtigste hensyn ved alle afgørelser om barnets forhold.

Ligeledes skal en forælder ikke kunne få forældremyndigheden over et barn, hvor han eller hun har dræbt den anden forælder. Undtagen, hvis drabet foretages i selvforsvar.

Opdelingen af forældremyndighed i bopælsret og andre forældremyndighedsrettigheder skal ophøre, så en voldelig forælder ikke længere automatisk kan få bopælsretten for barnet ved at "banke" eller true den anden forælder ud af det fælles hjem.

Den nedbrydning af familieenheden som der sker i forældreansvarsloven skal ophøre. Familien er samfundets fundament. Særligt nedbrydningen af den naturgivne familieenhed, som det lille barn og moren udgør, skal ophøre. Den særlige tilknytning og dynamik som der er mellem moren og det lille barn er grundlaget for barnets optimale udvikling og naturlige tilknytning til andre end moren.

Tilknytningen opstår allerede under graviditeten ved omstillingen i kvindens krop og ved hendes mentale forberedelse af barnets komme og gennem fødsel og amning. Der må skabes ro om processen under og efter fødslen og dannelsen af relationen mellem mor og barn. Der henvises til FN's afgørelse af 14.3.2017 nr. 46/2012 i Oliversagen, som påpeger betydningen af hensyntagen til tilknytningen til hver forælder og barnets alder for barnets trivsel. Farens betydning for barnet skal undersøges konkret og det skal vurderes konkret om barnet har gavn af en kontakt med faren, så barnet fra fødslen får optimeret sit potentiale. Der skal ske en afvejning af de konkrete forhold i hver enkelt sag, når forældrene er uenige.

Den diskrimination af voldsramte kvinder, som forældreansvarsloven har indført må ophøre. Vold kan nærmest aldrig mere bevises og når en kvinde derfor oplyser myndighederne om sine oplevelser af vold, tilsidesættes disse oplysninger som grundløse. I stedet betragter myndighederne kvindens oplysninger om vold og modvilje mod kontakt med sin voldsmand, som manglende samarbejdsvilje. Det anses for at være en brist i forældreevnen, som kan føre til tab af barnets bopæl eller forældremyndighed. Oplysninger om vold fører derfor ikke til beskyttelse, men kan tværtimod tillægges skadevirkning for voldsøfret i sager om barnet. Der henvises til FN's afgørelse af 14.3.2017 nr.

46/2012 i Oliversagen, som påpeger diskriminationen.

Udenlandske kvinder kan blive udsat for diskrimination alene fordi de har tilknytning til deres hjemland. Det kan anses for at give risiko for udrejse af Danmark med barnet, hvilket forhindrer den danske mand i at få det samvær og samarbejde, som forældreansvarsloven kræver han skal have. Det giver risiko for at bopæl eller forældremyndighed tillægges den danske mand, da han kan hævde, at han bedst kan sikre den fortsatte opfyldelse af forældreansvarslovens krav om samvær, udlevering og samarbejde og sikre barnet bliver i Danmark, selvom det er den udenlandske kvinde som har været barnets primære omsorgsperson og som barnet er mest knyttet til. Der henvises til FN's afgørelse af 14.3.2017 nr. 46/2012 i Oliversagen, som påpeger diskriminationen.

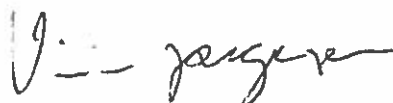
Afslutningsvis bemærkes, at familiedannelsen er helt afgørende for bevarelsen af et socialt civiliseret samfund og for en retsstat. Selvom de familier, der dannes i dag ofte er mindre end tidligere, og måske kun består af et barn og en forælder, er der tale om en familieenhed, som har krav på beskyttelse fra samfundets side også mod den anden forælders overgrebsadfærd.

Forældreansvarsloven har medført, at det næsten er blevet umuligt for en forælder at beskytte barnet og sig selv mod vold eller seksuelt overgreb fra den anden forælders side eller at beskytte det lille nyfødte barn mod forstyrrelse af den vigtige tilknytningsproces, der finder sted oftest mellem moren og barnet. Forældreansvarsloven og myndighederne beskytter i dag først og fremmest forældres rettigheder over barnet, frem for barnets ret til beskyttelse mod voldelig eller anden overgrebsadfærd fra en forælders side. Mediernes beskrivelse af sager om myrdede børn og forældre og statistikkerne viser, hvor nødvendigt det er at loven og myndighederne igen beskytter børn mod en farlig forælder. Der vedhæftes statistik over myrdede børn, som myrdes af en forælder fra før forældreansvarsloven fra 1972-2005, og socialministeren opfordres til at indsamle og offentliggøre statistik hurtigst muligt over antallet af myrdede børn og forældre fra 1. okt. 2007 til dato, da antallet ud fra mediernes beskrivelse har været stærkt stigende siden forældreansvarslovens indførelse.

Den nye lov bør give adgang til en genoptagelse af de sager som er afgjort efter forældreansvarsloven igennem de sidste ca. 10 år, hvor der har været anvendt en forkert definition af "barnets bedste", således at alle børns forhold, hvis det ønskes kan blive afgjort i overensstemmelse med menneskerettighederne for børn.

Lovforslag i overensstemmelse med ovennævnte forslag vil blive eftersendt.

Frederiksberg, den 17. aug. 2017
For Fagnetværket Barnets Tarv Nu

Vivian Jørgensen
Advokat og mediator

Til: Familier (Familieret@sim.dk)
Fra: Pia Deleuran (pd@deleuran.dk)
Titel: Input til et nyt familieretligt system fra fagnetværket Barnets Tarv NU
Sendt: 14-08-2017 02:43:43

Til Børne- og Socialministeriet

Hermed fremsendes nedenstående på vegne af fagnetværket Barnets Tarv Nu.

Med venlig hilsen

Pia Deleuran
Advokat, mediator og forfatter - cand.jur. et art.

Input til de centrale hensyn, som et nyt familieretligt system skal indeholde

En helhedsorienteret tilgang Se venligst nedenfor
Et trygt og støttende forløb for barnet Se venligst nedenfor
Et sagsforløb tilpasset de konkrete behov Se venligst nedenfor
Et samlet vidensfundament Se venligst nedenfor
Retssikkerheden i fokus Bemærkninger fra fagnetværket Barnets Tarv NU. <p>Tak for muligheden for at give udtryk for fagnetværkets bemærkninger til omorganisering af det familieretlige område.</p> <p>Siden indførelsen af Forældreansvarsloven i 2007 har Barnets Tarv NU vedholdende givet udtryk for, at denne lovs, og Retsplejelovens tilhørende bestemmelser, har alvorlige retssikkerhedsmæssige mangler. Dette er tilkendegivet i diverse høringssvar som Ministeriet er bekendt med, gennem foretræde for Folketingsudvalg, ligesom vi er fremkommet med bemærkninger, da loven blev evalueret i 2012.</p> <p>Der henvises i det hele til dette materiale.</p> <p>Endvidere henvises til de tre temahæfter, udgivet via Djøfs forlag i 2008, 2010 og 2011, " Forældreansvarsloven – hvad blev der af barnets tarv?", hvori de alvorlige problemer, der følger af loven og praksis omkring den, beskrives.</p> <p>EU-petitionudvalget har i 2013 og 2014 givet udtryk for alvorlig bekymring over de danske forhold på området, ligesom CEDAW-komitéen i kommunikation 46.2012 af 14. marts 2016 har henstillet overfor Danmark, at loven bør justeres og andre tiltag bør sættes i værk.</p> <p>Citat: "6. Acting under article 7 (3) of the Optional Protocol to the Convention, the Committee is of the view that the facts before it reveal a violation of the rights of the author and her</p>

minor son O.W. under article 2, read in conjunction with article 1 and article 5 (a) and (b), and 16 (1) (d), of the Convention, and makes the following recommendations to the State party:

(a) Take steps to ensure that the Central Authority of the State Party, namely its Ministry of Justice, promptly collaborate with the Austrian Central Authority in order to ensure the immediate return of O.W. to the author in Austria where if necessary, new proceedings concerning his custody and visitation may be conducted in the best interests of the child.

(b) In general

i) Take all appropriate measures to avoid re-occurrence of similar violations in the future;

ii) Review and amend the Act on Parental Responsibility so as to ensure that (a) the requirement to consider the child's best interests as a primary consideration in all actions or decisions that concern him or her, both in the public and private sphere, is reflected both as a substantive right and as a rule of procedure, and (b) that the "best interests of the child" principle apply to all administrative and judicial proceedings, whether staffed by professional judges or lay persons or other officials in all procedures concerning children, including conciliation, mediation and arbitration processes;

iii) Develop legal principles which fully respect the rule of law, and ensure that the justice system provides for a robust and effective appellate system in order to correct both legal and factual errors, especially in custody cases and the determination and assessment of the principle of the best interests of the child;

iv) Conduct a comprehensive review based on research of Danish custody law and the Act on Parental Responsibility, in particular assessing its impact on foreign parents, especially foreign mothers;

v) Combat all negative attitudes and stereotypes which foster intersecting forms of discrimination against women, especially mothers of foreign nationality and ensure the full realization of the rights of their children to have their best interests assessed and taken as a primary consideration in all decisions;

vi) Design specialized and mandatory training programmes for judges, prosecutors and lawyers as well as other professionals involved in administrative and judicial proceedings on the dynamics of violence against women, custody and visitation rights and the "best interests of the child" principle, non-discrimination against foreign nationals as well as gender stereotypes in order to equip them with the necessary knowledge and skills to discharge their duties in conformity with the State party's international obligations. In accordance with article 7 (4), the State party shall give due consideration to the views of the Committee, together with its recommendations, and shall submit to the Committee, within six months, a written response, including any information on any action taken in the light of the views and recommendations of the Committee. The State party is also requested to publish the Committee's views and recommendations and to have them translated into Danish and widely disseminated in order to reach all relevant sectors of society."

Vi har ikke set de skiftende ministre følge op på de alarmerende tilstande lovgivningen og brud på sædvanlig retspleje har af stedkommet. Tværtimod er fejludviklingen fortsat, herunder med vedtagelsen af alment gældende regler med en misvisende betegnelse "skilsmissepakke". Misvisende, da reglerne gælder for alle, der har konflikter i forhold til forældremyndighed, bopæl og samvær og ikke kun tidligere ægtefæller. At der ikke anvendes forståeligt sprog og enkel lovgivning gør det umuligt for befolkningen at kende og sætte sig ind i retsstillingen og tillige for professionelle, når de skal formidle området videre til berørte.

GREVIO's rapport med vurdering af Danmarks efterlevelse af den tiltrådte Istanbul-konvention, hvorefter der skal stræbes mod en nultolerance overfor vold mod kvinder og børn, vil efter det oplyste fremkomme i november i år og denne rapport bør naturligt tages i betragtning, når ny lovgivning og ny struktur formes. Ligesom EU-petition arbejdsgruppens bemærkninger og CEDAW-henstillingen bør iagttages.

På baggrund af ovenstående ønskes blandt andet en lovændring, hvor begrebet "Barnets tarv"/"Barnets bedste" indholdsudfyldes, og hvor de civilretlige regler bruges som grundlag.

Dette betyder blandt andet:

- Access to justice – dvs. adgangen til en retfærdig rettergang i alle tvister om børn. Herunder adgang til fri proces i sager om såvel forældremyndighed, bopæl og samvær.
- Fair trial-principper genindføres, herunder afhøring af vidner og åbne døre,

så der kan være gennemsligtighed i retsudøvelsen. Efter 10 års eksperiment uden sædvanlig rettergang på området er dette tiltag nødvendiggjort.

- Børnesagkyndige må fremover behandles som andre sagkyndige i civilretlige sager, herunder må de kunne afhjæmles i retten i både forældremyndigheds-, bopæls- og samværssager. Parterne bør via deres advokater have indflydelse på valget af den sagkyndige og på opdrag og spørgsmål, som det er tilfældet i andre sagstyper.

Skabelsen af samfundets reproduktive rammer og beskyttelsen af samfundets borgere bør flyttes tilbage til Justitsministeriet. Dette bør ske, da der er tale om håndtering af det samfundsmæssige fundament og med inddragelse af menneskeretlige meget afgørende principper. Området kan derfor ikke omdefineres til udelukkende at være et socialt anliggende som placeringen i en længere årrække har indikeret.

Retorikken er i den forløbne periode ændret.

Der gøres navnlig opmærksom på, at en række begreber er forsvundet i retorikken i den periode, hvor det samfundsmæssige eksperiment med familiedannelsen har fundet sted. Eller begreber er på en sær måde omdefineret.

Her følger et par eksempler:

Barnets bedste drejer sig ikke længere om barnets forhold, men om forældrenes samarbejde og begrebet fortolkes som barnets pligt til to forældre uanset om forældrene gavner barnets potentiale i forhold til at udvikle sig.

Vold og seksuelle overgreb i familiesager benævnes som højkonfliktfyldte sager, hvorved det sløres, at der er tale om en overgriber og et offer.

Der tales om forebyggelse i forhold til uhensigtsmæssigheder som vold og overgreb, og ikke om hvorledes beskyttelsen af de personer, som har brug for sådan, kan ske. Oftest nævnes beskyttelsen ikke.

Der tales om viljen til at samarbejde uden, at det tages i betragtning om et sådant samarbejde kan føre farlige situationer med sig for de involverede. Hvis der ikke samarbejdes betegnes det som chikane uden at årsagen til manglende samarbejdsvilje, som for eksempel vold, tillægges betydning.

Dette medfører yderst farlige og fatale situationer for borgerne, navnlig kvinder og børn.

Sammenfattende kan det anføres, at den nuværende lovgivning og praksis krænker grundlæggende rettigheder og derfor må ændres fundamentalt.

De berørte borgere, der har oplevet krænkelse af deres rettigheder bør tilbydes

1. en officiel undskyldning
2. en kompensation for tort
3. en godtgørelse for påført tab
4. en genoptagelse af sagen om barnet, hvis dette ønskes.

I den 10-årige periode, hvor lovgivningseksperimentet har været i kraft er langt over 100.000 sager behandlet uden, at borgernes grundlæggende rettigheder har kunnet varetages.

Der vil ud over ovenstående bemærkninger blive fremsendt en uddybende redegørelse fra advokat og mediator Vivian Jørgensen, der ligeledes er del af fagnetværket Barnets Tarv NU.

Med venlig hilsen
p.v.a. fagnetværket

Pia Deleuran
Advokat og mediator

Bidrag fra:

Børne- og Kulturchefforeningen

Input til de centrale hensyn, som et nyt familieretligt system skal indeholde

Regeringens model for et nyt familieretligt system tager afsæt i 5 centrale hensyn, som en arbejdsgruppe med repræsentanter fra myndighederne på området er blevet enige om, at et nyt familieretligt system skal varetage og indrettes efter. De centrale hensyn fremgår nedenfor i skemaet og er nærmere beskrevet i afsnittet: "Centrale hensyn i et nyt system", som fremgår af "Katalog – modeller og baggrund".

I inviteres til i skemaet nedenfor at beskrive, hvordan de enkelte hensyn efter jeres opfattelse bedst varetages i et nyt familieretligt system.

Skemaet bedes udfyldt elektronisk og indsendt til Børne- og Socialministeriet: familieret@sm.dk, senest den 11. august 2017.

Børne- og kulturchefforeningen er glade for at have mulighed for at give input til det videre arbejde med et nyt familieretligt system.

En helhedsorienteret tilgang

Tidlig inddragelse af kommunen og samarbejde på tværs imellem myndighederne:

- Familieretshuset skal, så snart der er optakt til en konflikt mellem parterne, undersøge om parterne/barnet har en socialsag i kommunen.
- Hvis der er en sag, skal Familieretshuset inddrage kommunens viden om sagen så tidligt så muligt. Men det er helt afgørende, at der er tydelige snitflader mellem myndigheder – kommunen, Familieretshuset/Familieretten, så der ikke opstår dobbelt sagsbehandling. Opdelingen skal også være klar og tydelig for borgeren.
- Det er afgørende, at der er en løbende koordinering og en dialog mellem Familieretshuset og kommunen, om de tilbud der iværksættes overfor barnet og barnets forældre i Familieretshuset og i kommunen.
- Det er væsentligt, at der ikke skabes to parallelle systemer, men at man får udnyttet ressourcerne bedst muligt i henholdsvis Familieretshuset og kommunen i arbejdet med at støtte børnene og deres familier.

Barnets og forældrenes perspektiv

- Med en helhedsorienteret tilgang skal tænkes den samlede familie. Selv i en samlivsophævelse er det vigtigt, at der så vidt muligt tænkes i en helhed. Specielt set forhold til den tid, der kommer efter et brud.
- Det er vigtigt, at børn inddrages reelt, og ikke blot som formel høringspart.
- Barnet skal støttes i, at tale ud fra eget perspektiv, således barnet reelt ikke presses mellem forældrenes perspektiver.

Et samarbejdsperspektiv

- Det er vigtigt, at der i de sager der er problematisk eller som kræver rådgivning, at sagen kan ses i en helhed mellem kommunale myndigheder og rådgivninger og det familieretlige system
- Der er vigtigt, at der etableres et formelt samarbejde uden juridiske forhindringer mellem samarbejdspartenerne, som kan sikre reelt samarbejde og ikke mindst inddragelse af kommunal viden og ekspertise på området.

Et kommunalt perspektiv

- Kommunen skal inddrages i forhold til afgørelser i sager, der er kategoriseres som komplekse sagsforløb.
- Kommunen bør have adgang til at indstille til en sags behandling og indstilling til beslutning i sager der er særlig komplekse. Det bør også være muligt for kommunen at indstille en sag til behandling eller genbehandling uanset, hvordan sagen er kategoriseret, hvis der i kommunen opleves mistroivsel hos et barn på grund af en afgørelse i familieretssystemet.

Helhed og sammenhæng i metoder

- På side 2. står: "Samtidigt skal systemet være tidssvarende og understøtte familierne i selv at tage ansvar". Her finder BKF, at det er vigtigt at kunne sige "hvordan?", det kan let blive et tomt begreb. De forskellige spor har flere steder også en anden diskurs, hvor det dominerende fokus bliver at få hjælp til, "at tage ansvar ved at undgå og bremse konflikter"

Et trygt og støttende forløb for barnet

Barnet set i en sammenhæng

- Børn der oplever samlivsbrud hos forældrene skal behandles individuelt. For nogle børn kan det være en lettelse at forældrene går fra hinanden og for andre er det mere traumatisk. Uanset børnenes reaktion, er det vigtigt, at de ses som individer og ikke tilbydes "pakkeløsninger".
- Børn har brug for deres forældre – også i en skilsmisssituation, derfor er det vigtigt, at der udover en inddragelse af børnene også ses på den samlede situation, og at forældrene inddrages i videst muligt omfang i rådgivningen
- BKF finder, at der bør ses på den tradition der i dag er for dannelse af forskellige grupper for børn, der oplever skilsmisse. Det findes ikke tilstrækkeligt dokumenteret, at det faktisk generelt er en gode ide.
- Barnet skal inddrages så tidligt så muligt i egen sag. Systemet skal gerne være således, at barnet kun behøver at fortælle sin historie én gang. Barnets fortælling skal indgå som et væsentlig indlæg i sagen.
- Ro omkring barnet skal sikres ved, at det ikke bør være muligt inden for et bestemt tidsrum at genoptage en samværssag inden for et hvis tidsrum efter en afgørelse.
- Dog skal det være muligt for forældrene at henvende sig om frivillig konfliktmægling mhp. Nye frivillige aftaler.

Et resiliens perspektiv (robusthed)

- Støtten til børnene bør ses i et resiliensperspektiv fremfor som noget patologisk
- Målet med støtten for børnene skal ikke være at behandle traumer, men at styrke dem i den nye situation sammen med deres forældre

- Der bør ses på allerede kendte metoder til familieudvikling og træning. Der henvises til publikationen "En familie dannes" fra Center for Sundhedssamarbejde ved Aarhus Universitet.
- Der skal være en styrkebaseret tilgang - rettet mod tænkningen om at kvalificere forældre til selv at lære at håndtere konflikter
- Der skal være mulighed for læringen i at tage ansvar som forældre - deltage i indsatsen sammen med børn - fremfor at børn kommer i individuelle tilbud, hvor det forventes, at problemer løses bedst væk fra familien og kvalificere kommunikationen i familien
- Familier er forskellige og der skal tages hensyn til forskellighed i familier og sager. De indsatser der udvikles skal have relevante målgrupper og have et forebyggende sigte. Det kan komme i forlængelse af en evt. konfliktmægling.
- Det må undersøges hvad forskning og erfaring fra andre lande har at sige om, hvorvidt man kan påbydes en indsats - tvang og læring?
- I den foreslåede børneenhed skal sikres udvikling og tilpasning af relevante metoder. Der bør udarbejdes nye metoder som sigter på at blive udviklet ud fra et bredt videns og forskningsfelt med fokus på, hvordan resiliens sikres for børn og familier udfordret af konfliktfyldt skilsmisse.

Et sagsforløb tilpasset de konkrete behov

Processer

- Der skal i opbygningen af systemet sikres enkelthed og smidighed og mulighed for, at medarbejdere i systemet har kompetence til at træffe skønnede afgørelser tilpasset den enkelte familie. Erfaringerne med meget præcise processer og retskrav har i mange situationer erfaringsmæssigt vist sig ikke at give de bedste afgørelser.
- Der skal sikres korte sagsbehandlingstider og korte frister for afgørelse. Det skal bevirke at hjælpen er tidlig, hurtig og effektiv.
- I alle gule og røde sager, skal der til enhver tid koordineres mellem kommune og Familieretshus, så det sikres, at både barn og forældre understøttes bedst muligt i forbindelse med skilsmisseforløbet.
- Koordineringen gælder også underretninger, hvor Familieretshuset skal sendes underretning til kommunerne i de tilfælde, hvor der er bekymring for barnets trivsel.
- Alle familier også i de røde sager, skal kunne tilbydes konfliktmægling for at nedtrappe eller unde eskalering af konflikt niveau.

Et samlet vidensfundament

- Det er i oplægget gennemgående belyst, at man vil reducere risikofaktorer. Risikofaktorer i systemet, risikofaktorer forbundet med forældres konflikter, risikofaktorer forbundet med børns savn, risikofaktorer ved, at forældre ikke tager ansvar etc. Det er det dominerende perspektiv. – Her finder BKF, at viden om resiliensprocesser og positiv psykologi, kan kvalificere organisering og metoder i det nye familieretlige system. Resiliens forskere diskutere om det er tilstrækkeligt kun arbejde på at bremse risikofaktorer, og at argumenterer med at ikke er tilstrækkeligt kun at transformere og modvirke "belastninger".

- Der står i dokumentet at indsatser skal bygge på forskningsbaseret viden. Amerikanske studier fremhæver betydningen af, at forældre får viden måder, hvorpå de kan fremme deres resiliens på. (Carroll, 2005). Ved at udvide forståelse for hvilken faglighed der ligger gemt bag rådgivning og forældrekurser, vil man således kunne supplere et problemløsningsfokus med et resiliensfremme fokus. Det betyder, at vi fra et resiliens perspektiv ikke kun vil arbejde på at give forældrene mulighed for at bremse deres negative påvirkning på barnet i form af konflikt, der er en velkendt risikofaktor, men er mere ambitiøse og vil samtidigt arbejde på at give forældre muligheder for også at kunne være en fremmede og beskyttende faktorer i børnenes liv.

Udveksling af oplysninger uden samtykke

- De sagsoplysninger der finde som parterne i kommunen og i familieretshuset, skal kunne udveksles, så barnet og partnerne ikke skal fortælle deres historie flere gange.
- Det skal derudover være muligt at udveksle oplysninger, selv i tilfælde, hvor der ikke gives samtykke, hvis det vurderes at det er vigtigt for at kunne tage vare på barnet og familien.

Udveksling af viden også vigtig i de gule sager

Også i de gule sager, er det vigtigt at koordinere om det findes en sag i kommunen. Er dette tilfældet skal oplysningerne inddrages i sagen. Det kan f.eks. være at der er iværksat en indsats efter Servicelovens § 11 eller, at barnet allerede deltager i en skilsmissegruppe i skolen.

Retssikkerheden i fokus

Hvordan skal retssikkerhed forstås i et nyt familieretligt system.

- Det er vigtigt, at der er fokus på barnets ret til den bedste løsning og ikke forældrenes ret til at have barnet. Det er vigtigt, at retssikkerhed handler om retten til at få en kompetent vejledning og en afgørelse, der sigter mod barnets trivsel.
- Fokus må væk fra standardløsninger og ret samvær et bestemte antal dage, deleordninger, forældremyndighed og i stedet rettes mod, hvad der skaber den bedste løsning for barnet.
- Det skal sikres, at de medarbejdere, der skal indgå i screening af sager, og som skal rådgive og træffe afgørelser, er tværfagligt sammensat og bl.a. har alle de fornødne administrative, pædagogiske, socialfaglige, psykologiske og juridiske kompetencer.
- Det skal sikres, at der kan træffes beslutninger, selvom begge forældre ikke er tilstede, dvs. hvis en af forældrene ikke møder op eller melder afbud må det ikke forsinke processen.
- Der bør fastsættes frister for screening af sager, så sagsbehandlingen i konfliktfyldte sager kan iværksættes med det samme.
- Det bør også være en frist for hvor lang tid der må gå, inde der skal være truffet en afgørelse.
- Håndteringen af langt de fleste sager skal sker i en proces, hvor både medarbejder og familie oplever, at det er familien selv, men relevant hjælp, selv løser sine problemer.
- Det er afgørende for borgerne, og særligt børnene, at afstanden til Familieretshuset ikke er for store, da dette kan være en barriere for fremmødet. I forbindelse med den geografiske placering skal transportmulighederne således medtænkes.
- Endelig er det vigtigt, at Familieretshuset sikrer, at møder i børneenheden griber mindst muligt ind i barnets skole gang. Men forældre og børn skal gerne møde samtidig i familieretshuset.

Bidrag fra:

Børnerådet

Børnerådet

NOTAT

Børnerådets input til udspil om et nyt familieretligt system.

Den 18.08.2017, København

Børnerådet

Indholdsfortegnelse

Input til de centrale hensyn, som et nyt familieretligt system skal indeholde	1
En helhedsorienteret tilgang	1
Et trygt og støttende forløb for barnet	2
Et sagsforløb tilpasset de konkrete behov	3
Et samlet vidensfundament	4
Retssikkerheden i fokus.....	5

Input til de centrale hensyn, som et nyt familieretligt system skal indeholde

En helhedsorienteret tilgang

Børnerådet ønsker det velkomment, at der arbejdes på at etablere et støtte- og hjælpetilbud til børn og voksne, som oplever forskelligartede problemer og udfordringer i forbindelse med samlivsbrud, som har et fælles fagligt fundament, og som er helhedsorienteret.

For at det kan ske, er det vigtigt, at man fremadrettet arbejder yderligere på at beskrive det faglige fundament. Det er nødvendigt, at de fagpersoner, der skal arbejde i feltet, har en fælles referenceramme og et fælles sprog. I det hele taget er det af stor vigtighed, at der er solid faglig og erfaringsmæssig tyngde hos de personer, der skal løfte den både vigtige og vanskelige opgave, det er at møde såvel børn som voksne, som befinder sig i et konfliktfelt. Ved øget fokus på fagligheden vil det også blive tydeligere, hvilke tillægskompetencer nogle af de fagpersoner, der arbejder i feltet i dag har brug for.

Et system, der ønsker at tænke helhedsmæssigt, må have fokus på, at der er mindst et ligeså omfattende tilbud til børn og unge om samtaler/rådgivning/støtte etc., som der er til de voksne. Børn, der oplever, at deres forældre skal skilles, er ude for en social begivenhed. Uanset forældrenes konfliktniveau påvirkes børnene af hændelsen og oplever følelser som splittet loyalitet, utryghed, sorg og tab. Vi bør være opmærksomme på, at rammerne om skilsmisseprocessen tager vide hensyn til netop den sårbarhed, som barnet har. Sikrer vi os ikke, at børn bliver taget godt vare på i de vanskelige processer, som det ofte er, vil det have alvorlige konsekvenser for en stor del af danske børn. I Børnerådet ønsker vi, at vi som samfund i langt større grad ser, hvor vigtig denne opgave er, og at vi til stadighed udvikler kompetencer på dette for os at se underprioriterede felt.

Set fra et børneperspektiv vil det have stor værdi at få skabt en tradition, hvor separerede og skilte forældre kommer tidligt til en rådgivende instans, når uenigheder og problemer opstår, således at de ikke venter, til der har været langvarige konflikter. Forebyggende initiativer er helt afgørende i et nyt skilsmisssystem, og myndigheden bør med andre ord være et sted, hvor forældre naturligt kommer og får råd og vejledning i en tidlig fase og ikke først, når konflikterne har bygget sig op.

I denne sammenhæng er det også vigtigt at pointere, at vi synes, man skal bort fra en tænkning om, at en sag eller et problem nødvendigvis er "løst", hvis forældrene eksempelvis er nået frem til en enighed omkring deleordning eller økonomisk bidrag etc.

Vi synes det af ministeriet fremsendte dokument er for centreret omkring at "løse" et konkret problem - selvom vi naturligvis også ser det som særdeles vigtigt. Men et barns problem og trivsel er ikke nødvendigvis "løst", bare fordi forældre bliver enige om et konkret forhold. Der kan sagtens være tungere underliggende konflikter indlejret.

I visse sagstyper har vi alvorlige hængepartier i forhold til barnets stemme i Danmark – det gælder blandt andet, når forældre kommer med færdige aftaler, som de er enige om, men som ikke

nødvendigvis er til barnets bedste. Her skal barnet også høres, og fagfolk skal også inddrages for at se på barnets perspektiv – også selvom sagen ikke har status som højkonflikt sag.

Vi ønsker at opmuntre til, at man i et nyt system er langt mere fokuseret på, hvorledes man kan hjælpe forældre til bæredygtigt samarbejde, øgede forældrekompetencer, og hvorledes man kan hjælpe forældre til større lærdom og selvindsigt og ikke mindst, hvordan man kan hjælpe dem til at få et øget blik for deres børns behov, udvikling og trivsel. Det vigtigste mål må være, at forældre får varierede redskaber, der gør dem bedre i stand til sammen at løse fremtidige uenigheder. Dette kan gøres gennem såvel rådgivning, undervisning, grupper mv.

Et trygt og støttende forløb for barnet

Det er positivt, at der i øget grad sættes fokus på kvalificeret og tryk støtte til børn. Flere undersøgelser, blandt andet fra Børnerådet, tyder på, at børn meget gerne vil inddrages, når deres forældre skal gå hver til sit.

En del steder i det fremsendte dokument anvendes ordet "kan". Disse "kan" bør for en stor dels vedkommende omskrives til "skal". Fx *skal* barnet have tilbudt en kontaktperson.

Et trygt og støttende forløb for børn og unge må endvidere indebære at:

1. samtaler med børn varetages af personer, der har erfaring med og specialviden omkring børnesamtaler, og at de har den psykologiske indsigt, der skal til for blandt andet at se og forstå de underliggende temaer og faktorer, som kan ligge bag det, som børn udtrykker.
2. fagpersonerne har stor indsigt i børns forskellige udviklingstrin og deres verbale formåen i forskellige aldre.

Man kan ikke forvente, at børn er i stand til altid at formulere deres dilemmaer, ambivalens, ønsker eller loyalitetskonflikter. Det kræver derfor tid og faglighed at følges med barnet, så man kan få øget indsigt i barnets perspektiv og behov. Sagt på en anden måde, må den børnesagkyndige faglighed styrkes, og der må arbejdes for at tiltrække kompetente fagfolk med erfaring i familiesamtaler og børneinddragelser.

3. fagpersonerne har evne til at vurdere, hvornår og på hvilken måde det er gavnligt at afholde familiesamtaler frem for individuelle samtaler. Familiesamtaler kan have rigtig mange fordele i visse sager. Men den person, der har ansvaret for samtalerne, skal til enhver tid tage højde for barnets tryghed og oplevelse af situationen.
4. børn får forklaret, hvad der skal ske, og hvad deres rolle er, herunder forklaret, hvorfor afgørelser bliver, som de gør, og hvad det konkret betyder. Det må til enhver tid være muligt, at barnet kan få en bisidder, som kan følge dem igennem hele forløbet, og som også kan være med til forberedende, afsluttende og opfølgende samtaler. Samtale med børn kræver ekstra meget af den voksne. Nogle af børnene i Børnerådets undersøgelser har oplevet, at den børnesagkyndige var uprofessionel, ikke tog barnet alvorligt, eller afholdt børnesamtalen proforma.
5. man forud for børne- eller familiesamtalerne har grundige samtaler med forældre, således at der er blevet givet en indsigt i familiens historik og problemstilling, inden børn bliver inddraget.

6. man er klar over, at denne svære proces tager tid. Der skal således være mulighed for forløb og proces over flere gange. Børn må ligesom voksne have mulighed for tid og ro i så store spørgsmål, som der er tale om.
7. det sikres, at alle børn er klar over, hvad det er, de går ind til, når de inddrages i processen. Det skal altid være helt klart for såvel voksne som børn, om der er tale om rådgivning, støtte, et terapeutisk rum - eller der er tale om samtaler, hvor man ønsker at afdække synet på eksempelvis deleordninger eller lignende, og hvor dét, der udtales, kan bruges i et videre sagsforløb.
Der må endvidere også altid være tale om en afsluttende samtale for børn. Ud fra et etisk perspektiv må ethvert barn have krav på at få en samtale med dem, der har afgjort en sag. Børns kendskab til deres rettigheder skal endvidere øges, herunder initiativretten, børnegrupper, ret til bisidder mv.
8. børn og unge har efter nuværende lov mulighed for at tage kontakt med statsforvaltningen. Denne ret skal fastholdes og styrkes, og kendskabet til muligheden skal udbredes i langt større grad.
9. endeligt skal kravet om "Barnets trivsel" skærpes i forældreansvarsloven – også således at man konkret kan se, hvad det indebærer i praksis.

Et sagsforløb tilpasset de konkrete behov

Overordnet er det særdeles positivt, at der er et udtrykt ønske om at hjælpe til skilsmissec familier må være fleksibelt og skal kunne tilpasses de enkelte familiers behov.

Der nævnes kategorier som "grønne", "gule" og "røde" sager. Det fremgår dog ikke tydeligt, hvorledes disse kategorier fagligt defineres. Hvis disse begreber skal anvendes, må såvel fagfolk som brugere være klar over, hvad de dækker over, og man må vide, hvor man er placeret og hvorfor.

Når det gælder "grønne" sager, ønsker vi at pointere, at vi i Børnerådet synes, at det er upassende sprogbrug at tale om simple, enkle eller ukomplicerede sager. Ingen skilsmissec sager er simple eller enkle. Det er livsomstændigheder for børn, der handler om tab af tid med forældre, brud og helt nye livsforhold, eventuelt flytninger, anden skole etc. Det kan aldrig betegnes med ovennævnte ord. Men det kan være, at forældrene er enige om en deleordning og lignende. Men det er ikke ensbetydende med, at det behøver at være simpelt eller ukompliceret for børn.

Tænkningen om at en sag er "løst", fordi man er nået til enighed om en deleordning eller et økonomisk bidrag eller lignende, synes vi, som tidligere nævnt, at man skal bort fra i det nye system. Et barns trivsel kan stadig være truet, selvom forældre er enige om en deleordning etc. Overordnet må målet være at give differentieret hjælp og have fokus på, at forældre får hjælp til en langtidssikret evne til samarbejde også om fremtidige tematikker, får øget selvindsigt og øget indsigt i deres børns behov etc.

I et fleksibelt system vil det også være en fordel, hvis forældre, børn eller familier kom igen, hvis de har brug for yderligere hjælp til at komme godt videre og sikre fremtidssikrede løsninger. I Norge ser man det som positivt, hvis familier kommer tilbage til systemet og beder om yderligere rådgivning. På den måde har man netop som system formålet at vinde den tillid, der er nødvendigt for at folk

søger hjælp i svære livsomstændigheder. Og der er ingen, der siger, at en skilsmissegang på deres vej kun møder udfordringer én gang.

En stor opgave, der også kommer til at ligge i det nye system, er at få lavet et screeningssystem, som er af høj faglig kvalitet. Det er særdeles vigtigt, at der laves et grundigt forarbejde af kompetente fagfolk, og at der hentes inspiration fra international forskning, da screeningssystemet er et af de vigtige fundament for praksis. Kvaliteten af screeningsværktøjet skal sikre, at sagerne vurderes ud fra et nuanceret, detaljeret og højt fagligt niveau.

Kommunerne skal i det nye system have mulighed for at dele deres viden med myndighederne i alle typer sager ("grøn", "gul" og "rød"). Dette stiller krav til lovgivningen, som ikke gør det muligt i dag. Der vil også være flere typer sager, hvor der må foregå et tæt samarbejde eller overdragelse til kommuner. Det kan handle om familier, hvor der er brug for yderligere familiebehandling, sociale udfordringer, manglende forældre, misbrug etc. Det er dog ikke beskrevet, hvorledes samarbejdet skal foregå i praksis, hvilken snitflade der anlægges, og hvilke faktorer der må være på plads, således at både børn og voksne får så enkle og effektive sagsge som muligt, og at systemerne bliver samarbejdende og ikke parallelle forløb. Det er også værd at bemærke, at kommuners tilbud er forskellige, og der vil derfor være diverse udfordringer/problemer for tæt opfølgning og samarbejde i visse forhold.

Endeligt skal nævnes, at opdeling af bopæls- og samværsfordeling er kilde til massive konflikter i mange familier. Dette juridiske element optræder ofte konflikterne. Det er nok ikke realistisk at fjerne denne opdeling, men det er problematisk i sin form i dag. Denne problematik vil også være der, selvom man tilpasser sagsforløbene de konkrete behov.

Et samlet vidensfundament

En skilsmisse er en livsomstændighed, der for mange har vidtrækkende konsekvenser. Det berører for mange både økonomiske, sociale og psykologiske forhold. Det er et fagfelt, der kræver høj etik, stor faglighed og indfølelse menneskelighed.

I et land som Danmark, hvor skilsmissegang nu har passeret de 50 %, burde vi have særlig stor fokus på faglig udvikling af hjælpetilbud, forskning og viden om internationale erfaringer på området og fokus på forebyggelse af skilsmisse. Danmark burde være et foregangsland på dette område. Desværre er der alt for lidt samlet og systematisk viden både om hjælpetilbud og om konsekvenser for såvel børn som voksne. Og alt for lidt viden om, hvorfor så mange forældre går fra hinanden.

Det nye system må derfor indebære en erfarings- og vidensenhed og dermed være baseret på ønsket om stadig at indsamle viden, erfaringer og international forskning samt systematisk videreuddannelse og videre udvikling af de fagfolk, der arbejder på feltet. Der må i systemet være tilknyttet såvel praktikere som teoretikere, som arbejder fælles om at nå så gode hjælpetilbud som muligt, og som tilrettelægger undersøgelser og forskningsprojekter. Og der må overordnet tilstræbes løbende øget vidensformidling. Der bør også i de enkelte Familieretshuse være fagfolk med særlige kompetencer på specialområder – eksempelvis nogle der har særlige kompetencer omkring mindre børn, psykisk sårbarhed hos enten forældre eller børn, børn med funktionsnedsættelser etc.

Retssikkerheden i fokus

I rådgivning af skilsmisse er tid en særdeles vigtig faktor. Overfor par, der fx har haft store konflikter i deres parholde gennem længere tid, og som kommer til rådgivning, kan man ikke forvente, at det fikses på et par timer. Eller der, hvor den ene part pludselig har erfaret, at den anden har haft et forhold til anden side igennem et stykke tid, fikses det heller ikke på et par timer. Det gør sager, hvor der er tale om manglende forståelse hos den ene eller begge parter heller ikke - eksemplerne står i kø. Skal man forholde sig etisk og forsvarligt i alvorlige sager, må tidsaspektet understreges. Mistillid eller konflikt, der er bygget op over lang tid, brydes ikke ned på kort tid. Det er urealistisk. Der må derfor i en fleksibel ordning være tale om mulighed for længerevarende rådgivning og processer og holdbare løsninger, når der er tale om overdragelse til videre forløb i kommuner.

Konfliktløsning er globalt set noget af det vanskeligste for os mennesker. Forandring tager tid, og dette forhold kan man ikke se bort fra. Dette aspekt gælder både i det rådgivende rum og i det juridiske rum. Ved at skabe fleksible tidsrammer, både i Familieretshusene og ved domstolene, kan der opnås mere stabile og langtidsholdbare løsninger, hvilket også giver børnene en større tryghed, både i forløbet og ved afslutningen af et forløb.

Naturligvis vil der være tale om sager, hvor en forælder med vilje forhæler processen og eksempelvis ikke møder op til aftalte møder etc. Ved sådanne sager skal man kunne sende dem videre i et retsligt system, således at processen ikke forhæles og bliver til skade for barnet eller sagen.

Som tidligere nævnt skal rådgivningsrum vs. juridiske rum være skarpt opdelt, også når det gælder børnene, så man til enhver tid ved, hvor man er i systemet. Der skal skelnes skarpt mellem mæglingsrum, rådgivnings rum, undervisningsrum og det juridiske rum. Samtidig er det vigtigt, at der er tæt samarbejde mellem jurist/dommer og de børnesagkyndige.

Bisidderen skal kunne følge barnet gennem samtaler i Familieretshusene og ind i domstolene, hvis sagen ender dér.

Det er vigtigt, at vi på det retssikkerhedsmæssige område kan sammenlignes med internationale forhold. Der er flere skilsmissesager, hvor en eller begge forældre kommer fra andre lande, og det er derfor vigtigt, at det danske system kan matche de internationale systemer. Det er blandt andet også vigtigt, at et forløb, der har kørt i Familieretshuset, og som derefter bliver taget op i et andet land, har været behandlet i en dansk retlig sammenhæng, således at sagen ikke skal starte helt forfra i et andet land - det vil for mange børn give en unødigt lang og uvis ventetid. I ovennævnte forhold kan det således ende med at være "en fordel" at have en "rød" sag, da man får en juridisk afgørelse, som kan være relevant og vigtig i forhold til internationale ægteskaber.

Endeligt skal det også nævnes, at de økonomiske konsekvenser, der er forbundet med en sag ved domstolene, kan være en hindring for en del forældre og dermed være med til at skabe en betydelig ulighed.

Bidrag fra:

Børns Vilkår

Input til de centrale hensyn, som et nyt familieretligt system skal indeholde

Regeringens model for et nyt familieretligt system tager afsæt i 5 centrale hensyn, som en arbejdsgruppe med repræsentanter fra myndighederne på området er blevet enige om, at et nyt familieretligt system skal varetage og indrettes efter. De centrale hensyn fremgår nedenfor i skemaet og er nærmere beskrevet i afsnittet: "Centrale hensyn i et nyt system", som fremgår af "Katalog – modeller og baggrund".

I inviteres til i skemaet nedenfor at beskrive, hvordan de enkelte hensyn efter jeres opfattelse bedst varetages i et nyt familieretligt system.

Skemaet bedes udfyldt elektronisk og indsendt til Børne- og Socialministeriet: familieret@sm.dk, senest den 11. august 2017.

En helhedsorienteret tilgang

I dag er der en stor udfordring med især de komplekse sager, hvor en siloopdelt myndighedsstruktur og flerstrengt sagsbehandling udgør bånd for at løse de familieretlige sager. Børn bliver kassebolde mellem myndigheder i langstrakte juridiske tvister og især børn i komplekse skilsmisser risikerer at blive truet på deres trivsel og udvikling. Ingen af de lande, vi normalt sammenligner os med, har løst den udfordring, som de komplekse skilsmisser udgør – ikke mindst set fra et børneperspektiv. Målet må derfor være at skabe "den danske model" i form af en på én gang smidig, specialiseret og helhedsorienteret løsning af de familieretlige konflikter til gavn for barnets trivsel. I forhold til at nå dette mål rummer udspillet flere gode takter i retning af et tværsektorielt samarbejde.

Forebyggende indsats skal støtte forældreskabet

Opbygningen af et nyt, familieretligt system bør have som ambition at få nedbragt konfliktniveauet hos alle typer af familier i skilsmisse. Det trykkest forløb for barnet er, når forældrene bliver enige om noget, der er til gavn for barnet. Børne- og Socialministeriets udspil rummer imidlertid meget få nye tiltag, når det gælder den konfliktforebyggende tilgang til familierne. Børns Vilkår mener, at alle forældre i skilsmisse bør have tilbud om rådgivning og/eller kurser i, hvordan man holder fokus på barnets bedste som skilsmiseforældre, og hvordan man kan få et godt fælles forældreskab til gavn for barnet. Det forekommer overraskende, at de kommunale, forebyggende tilbud ikke i højere grad er tænkt ind i et nyt, familieretligt system. Kommunernes konfliktforebyggende tilbud varierer, og der er en vis uklarhed om opgavefordelingen mellem Statsforvaltningens og kommunernes konfliktforebyggende tilbud. En afklaring af opgaveglidningen vil medvirke til at skabe et mere enkelt system for familierne. Desuden bør et nyt videncenter sikre overblik over og udvikling af de forskellige tilbud. Samtidig bør familierne opleve en klar skelnen mellem forebyggende tilbud/mægling og et afgørelsesrum/juridisk spor.

Behandling og ikke kun oplysning af familiens problemer

Udspillet vægter desuden oplysning af sagerne højt, hvilket er positivt. Men hvis et nyt system skal arbejde forebyggende til barnets bedste, er der behov for tiltag, der kan sikre behandling af familierne og en samlet løsning for familien, så en afgørelse følges op af forskellige indsatser.

Hvordan bliver behandlingen af komplekse sager enstrengt i et nyt system?

Børns Vilkår er enig i målet om at sikre et enstrengt system. Spørgsmålet er, om borgerne vil blive mødt af ét system i de komplekse sager, når først sagen oplyses i Familieretshuset og dernæst behandles ved Familieretten, for så at ende i fogedretten?

Det er afgørende, at sagerne bliver oplyst så højt kvalificeret i Familieretshuset, at Familieretten kan træffe afgørelse uden (igen) at skulle oplyse sagerne, og at samarbejdet/overgangen mellem Familieretshuset og Familieretten bliver så smidigt, at det – ikke mindst set fra borgernes side – opleves som ét samlet forløb (dvs. som et enstrengt system). Det vil desuden kræve flere ressourcer at få sagerne oplyst.

Behov for at samle kompetencerne omkring barnet

Børne- og Socialministeriets udspil lægger til grund, at de familieretlige sager kan løses ved by- og landsretterne, som de fungerer i dag. En del af kommissoriet for den familieretlige arbejdsgruppe har været at sikre et *fleksibelt* system, der ikke med lange sagsbehandlingstider er med til at forværre konflikterne. Men lige præcis domstolssystemet kan være præget af lange ventetider, og domstolsbehandlingen med beramning af retsmøder etc. er typisk alt andet end fleksibelt for borgerne.

Skal man nå i mål med den forandring, som udspillet grundlæggende lægger op til, kræver det en helt anden tilgang til det familieretlige område, end der i dag gælder ved domstolene. Sager om samvær og forældremyndighed og bopæl kan ikke blot anskues som partstvister, der kan løses ved en afgørelse, men som komplekse, relationelle sager, der kræver en helhedsløsning for familien og særlige kompetencer og børnefaglighed.

Under den retlige behandling bør der derfor arbejdes forebyggende med familien, frem for at gøre sagen til et spørgsmål om at vinde eller tabe – sandt eller falsk – for familien. Her er retsmægling ikke den mest oplagte vej. Derimod kan man ved at lade tiden arbejde for familien og ved at sætte ind med forskellige tilbud til familien undervejs i forløbet lade de i domstolssystemet næsten uundgåelige ventetider arbejde til familiens fordel – fx ved at afprøve en samværsordning, sætte ind med familiebehandling, misbrugsbehandling, anger management, psykologhjælp el lign, der kan medvirke til at skabe en helhedsløsning for familien. En ny Familieret bør samle kompetencerne omkring barnet og familien, og organiseres, så børnesagkyndige samarbejder tæt med dommeren om afgørelser, og hvor også dommeren har specialiseret viden om børn i komplekse skilsmisser.

I forhold til de komplekse skilsmissesager er det et åbent spørgsmål, om en domstolsbehandling i sig selv vil medføre et lavere antal gengangersager. Endvidere rejser regeringsudspillet spørgsmålet om, hvorvidt den kontradiktoriske proces ved domstolene risikerer at være medvirkende til at optrappe konflikter. Det kan i den forbindelse overvejes, om dommeren som hovedregel bør anbefale, at forældrene ikke lader sig repræsentere af en advokat ved retten.

Repræsentation

Samtidig medfører en domstolsbehandling en ulighed i repræsentation både ifht den enkelte familie og familier imellem, som udover uligheden, der i sig selv kan være problematisk, medfører en uhensigtsmæssig incitamentsstruktur: Nogle skilte par vil have stor forskel i økonomi, hvor den mest velhavende part kan have interesse i en domstolsbehandling i rødt spor og har midler til at betale en velanset advokat, mens den anden part er ubemidlet og må ansøge om fri proces. Samtidig kan advokaterne have et økonomisk incitament i retning af domstolsbehandling. Det er åbent spørgsmål, hvordan man dæmper op for denne uhensigtsmæssige incitamentsstruktur.

Økonomi

De økonomiske rammer er ikke lagt frem i udspillet. Men det vil være relevant at få belyst, hvordan det vil sikres, at der er de nødvendige ressourcer (både ifht ekspertise og økonomisk) til at sikre udredning og børneinddragelse af høj kvalitet i Familieretshuset, samt

sikre samarbejde mellem myndigheder. Det er lagt til grund, at udspillet vil være forbundet med meromkostninger på 40 mio. kr., men det er uklart, hvor i systemet de 40 mio. kr. tænkes anvendt og hvilke forudsætninger, der ligger til grund for beløbet.

Et trygt og støttende forløb for barnet

En ny Børneenhed er et stort fremskridt

Forslaget om en Børneenhed i Familieretshuset er et meget positivt skridt i retning af at sikre tryggere forløb for børn i skilsmisse. Både i forhold til de enkelte tiltag, som der foreslås, og i forhold til overordnet at sikre større fokus på barnets trivsel.

Barnets trivsel først

Børns Vilkår mener, at barnets ret til trivsel skal skrives ind i Forældreansvarslovens formålsparagraf. Det vil sikre, at alle afgørelser hviler på barnets tarv først og fremmest, og at vi fremover ikke ser afgørelser, der alene vægter barnets ret til to forældre. Det vil give større mulighed for at opnå sammenhæng mellem de familieretlige afgørelser og afgørelser truffet i henhold til Serviceloven, hvor fokus på barnets trivsel er omdrejningspunktet.

Børneinddragelse – et understøttende forløb frem for enkeltstående høring

Helt overordnet er det meget positivt, at Børne- og Socialministeriet lægger op til et fleksibelt børneinddragelsesforløb, hvor inddragelsen bliver en proces, frem for en enkeltstående høring af barnet. I den forbindelse er det afgørende, at barnet inddrages, men ikke bliver ansvarlig for afgørelsen. Børns Vilkår er desuden, som udspillet er inde på, af den opfattelse, at barnets perspektiv fortsat sikres gennem børnesamtaler (direkte inddragelse). Intentionerne i udspillet er således gode, men det bør sikres, at de omsættes til praksis, så flere børn inddrages (i dag er der relativt få børnesamtaler), at barnet får det antal samtaler, der er behov for, og at barnet inddrages tidligt i forløbet.

I dag er der en problematik ifht. at belyse det lille barns perspektiv, hvilket er så meget desto mere problematisk, da 1-2 år er den alder, flest børn har, når deres forældre flytter fra hinanden. Derfor er der behov for at indtænke en bedre belysning af det lille barns perspektiv i Børneenheden, som bør ske gennem en højt kvalificeret udredning med særlige kompetencer ifht. små børn.

Hvordan sikres neutral støtte til børnene – bisidning og kontaktperson

Forslaget om en kontaktperson er et godt forslag, som er efterlyst af børnene, og som kan være medvirkende til at skabe større kontinuitet for barnet. Endvidere er det positivt, at der gives mulighed for at den børnesagkyndige kan følge barnet ind i Familieretten, hvis barnet inddrages direkte dér.

I Børne- og Socialministeriets første modelbeskrivelse (Bilag 3, side 64), er bisidning ved Børns Vilkår eksplicit nævnt som del af oplægget til et nyt, familieretligt system, ligesom behovet for en lovændring, så bisidning bliver en egentlig ret for barnet uden bopælsforældrerens godkendelse af bisidningen, er nævnt. Men bisidningen af barnet er ikke nævnt i Børne- og Socialministeriets endelige udspil til et nyt, familieretligt system (model 4). Imidlertid bør bisidderordningen overføres til et nyt skilsmisseyndelse, og der bør foretages en lovændring, så bisidning bliver en ret for barnet. Bisidder er en udenforstående og neutral støtteperson, som ikke kan erstattes af en kontaktperson, som er en del af systemet – på samme måde som en bisidder er relevant i sociale sager, uagtet at barnet har en sagsbehandler. Bisidderen kan desuden følge med barnet mellem de kommunale myndigheder og de familieretlige myndigheder.

Barnets initiativret

Barnets initiativret er tænkt som en form for redningskrans for børnene, men fungerer i praksis ikke sådan. Det er uklart i hvilket omfang udspillet fra Børne- og Socialministeriet reelt lægger op til at styrke barnets initiativret.

Børns Vilkår mener, at barnet altid bør få tilbudt en børnesamtale, når det bruger sin initiativret. Først derefter skal forældrene indkaldes til et møde, hvor barnets perspektiv drøftes, og der evt. indgås aftale om ændrede forhold for barnet, eller forældrene kan få tilbud om mægling eller rådgivning. Hvis forældrene ikke ønsker dette, skal Familieretshuset have beføjelse til at rejse en sag af egen drift, så barnets trivsel kan sikres.

Barnets initiativret afspejler overordnet, at en gruppe børn er overladt til sig selv efter en afgørelse, er i klemme, eller ikke bliver hørt af forældrene. Spørgsmålet er, hvordan man fremover hjælper denne gruppe børn bedre, ikke kun i form af en styrket initiativret, men også i form af tiltag til at sikre barnet bedre gennem fx systematisk opfølgning på, hvordan barnet trives i afgørelserne/forligene, ligesom muligheden for at afprøve samvær gennem en kortere periode bør anvendes.

Stop for tvangsfuldbyrdelse af samvær

Af hensyn til barnets tarv bør tvangsfuldbyrdelse af samvær ved fogeden fremover ikke finde sted. Børn, der under tvang afhentes af fogeden og politiet, oplever det som meget voldsomt. Alene truslen om foged- og politiindblanding er ubehagelig for børn.

Desuden kan man stille spørgsmålstejn ved, om fogedretten er relevant, hvis man ønsker et mere enkelt system for familierne med færre juridiske instanser. Fogedretten er et eksempel på en instans, der udgør et ekstra led i behandlingen af sagerne, og som ikke er specialiseret i at arbejde med de typisk meget komplekse sager, der i dag behandles i fogedretten. Vi ser desuden eksempler på at fogedretten igangsætter en selvstændig sagsbehandling, hvilket er meget uhensigtsmæssigt, bl.a. ifht. at opnå et enstrengt system.

Et sagsforløb tilpasset de konkrete behov

Opdelingen i de tre spor

Børne- og Socialministeriet foreslår en opdeling af tre spor, hvilket giver mulighed for at tilrettelægge indsatsen efter den enkelte familie og barnets behov.

Det kræver dog, at det screeningsværktøj, der indledningsvis anvendes til at afdække risikofaktorer og kategorisere familierne, er af en sådan kvalitet, at familierne kategoriseres bedst muligt fra starten. Derfor bør der udvikles, afprøves, evalueres og evt. justeres et screeningsværktøj, der inkorporerer elementer fra den australske screeningsmodel eller andre velafprøvede modeller.

Ifht. de grønne sager er det desuden væsentligt at være opmærksom på, at nogle forældre kunne have en tilbøjelighed til at samarbejde over evne for at undgå det gule spor, mens familier i det gule spor kan tilstræbe at blive røde familier for at komme i et afgørelsesspor. Det er desuden værd at overveje, hvordan incitamentsstrukturen ser ud fra advokaternes side ifht. kategorisering, jf. afsnittet om en helhedsorienteret tilgang.

Et samlet vidensfundament

Positivt med tværsektorielt samarbejde

Da de komplekse sager typisk har både et social- og familieretligt element og dermed går på tværs af de kommunale og familieretlige myndigheder, er det positivt, at Børne- og Socialministeriet vægter et samarbejde med kommunerne om at udrede sagerne, og det er positivt, at det er en administrativ myndighed, der oplyser sagerne. Udspillet er overordnet i sin karakter, og efterlader endnu et spørgsmål om, hvilke procesregler og krav, der skal sikre myndighedssamarbejdet. Det er fx vigtigt, at repræsentanter for den kommunale socialforvaltning deltager i de møder, hvor sagen afdækkes, og hvor det drøftes, hvilke afgørelser, der er mulige i den konkrete sag.

Spørgsmålet er desuden, om ikke kommunen også bør være en del af arbejdet med de grønne og de gule sager, hvor der er bekymring for barnets trivsel.

Den efteruddannelse af de børnesagkyndige, som Børne- og Socialministeriets model lægger op til, må i denne sammenhæng anses for at være utilstrækkelig. I det nuværende system er det en mangel, at sagerne udredes af medarbejdere, der ikke har specialiseret viden inden for den eller de problemstillinger, der er i familien – hvad enten det er misbrug, vold, psykiske lidelser eller overgreb på barnet. Derfor skal sagsbehandleren i Familieretshuset kunne trække på konsulenter med specialiseret viden om de risikofaktorer, der er på spil.

Udveksling af oplysninger mellem myndigheder

De nuværende regler om samtykke udgør en barriere for at sagerne kan blive udredt. Det er i dag kun, hvis en af forældrene gør opmærksom på det, at sagsbehandleren kan få viden om, at der er en social sag i kommunen. Derfor er det meget positivt, at regeringsudspillet vil sikre, at der ikke er barriere for at indhente/udveksle oplysninger mellem det nye system og de kommunale myndigheder uden samtykke fra sagens parter, bl.a. undersøgelse af forældreevne fra sager vedr. andre børn i familien.

Egendriftkompetence i Familieretshuset

Det kommunale system kan have viden om, at et barn ikke trives med den samværsordning, barnet har. Det kan fx være et 3-årigt barn, der skal skifte hver eller hver anden dag, og som er i mistrivsel. Her skal kommunen kunne rejse en sag ved Familieretshuset, hvis ikke forældrene vil lytte til kommunens rådgivning. Et andet eksempel er et barn, der mistrives under samvær, og hvor der ikke er en familieretlig sag.

Helhedsorienteret syn på familien i udredningen

I det nuværende system er man tilbøjelig til ikke at beskæftige sig med dynamikken i familien, men alene se på hver enkelt forælders forældreevne isoleret set. Dermed kan man komme til at træffe afgørelser, der forudsætter et ikke-eksisterende samarbejde og som ikke tager højde for den negative dynamik i familien. Afgørelser, som belaster barnet, fordi det vil vokse op i voldsomme konflikter. Derfor bør man i kompetenceopbygningen af det nye system lade sig inspirere af metoder til at sikre helhedssyn på familien i udredningen og behandlingen af sagerne.

Et nyt system skal baseres på viden om, hvad der virker

Mens de ovenstående bemærkninger omhandler udredning og oplysning af den enkelte sag, er det mindst lige så væsentligt, at der bliver etableret et vidensfundament for det samlede skilsmisssystem. En vidensbaseret tilgang forudsætter, at der oprettes et videns- og forskningscenter fx i tilknytning til Børneenheden, som skal indsamle data og forestå evaluering af området, sikre metodeudvikling ifm. de forskellige spor, undervise de professionelle, der er i kontakt med skilsmissec familier og monitorere den kommunale indsats på området. Denne viden er helt afgørende for at få indblik i, om et nyt, familieretligt system fungerer til gavn for barnet, og for at tilpasse og udvikle metoder og strukturer, der bidrager til at nedtrappe konflikter, fremme et godt forældreskab og skabe helhedsorienterede løsninger til barnets bedste.

Retssikkerheden i fokus

Udredningen af sagerne vil være en hjørnesteen for retssikkerheden i et nyt, familieretligt system. Retssikkerheden styrkes først og fremmest ved at afgørelserne træffes på et oplyst grundlag. I dag er der påstande og bekymringer, der ikke bliver undersøgt til bunds, og som konsekvens heraf vil sagen fortsætte med at være en gengangersag.

Da netop børnefaglige undersøgelser vil få endog meget stor betydning for udfaldet af afgørelserne, er det vigtigt, at der stilles korte frister til at behandle klager over børnefaglige

undersøgelser – en frist på maks. 8 uger vil være passende. Samtidig bør de børnefaglige undersøgelser klart beskrive formål og metode og have et ensartet højt niveau, hvilket ikke altid er tilfældet i dag.

Bidrag fra:

Center for Familieudvikling

Input til de centrale hensyn, som et nyt familieretligt system skal indeholde

Regeringens model for et nyt familieretligt system tager afsæt i 5 centrale hensyn, som en arbejdsgruppe med repræsentanter fra myndighederne på området er blevet enige om, at et nyt familieretligt system skal varetage og indrettes efter. De centrale hensyn fremgår nedenfor i skemaet og er nærmere beskrevet i afsnittet: "Centrale hensyn i et nyt system", som fremgår af "Katalog – modeller og baggrund".

I inviteres til i skemaet nedenfor at beskrive, hvordan de enkelte hensyn efter jeres opfattelse bedst varetages i et nyt familieretligt system.

Skemaet bedes udfyldt elektronisk og indsendt til Børne- og Socialministeriet: familieret@sm.dk, senest den 11. august 2017.

Dette er Center for Familieudviklings kommentarer til regeringens model for et nyt familieretligt system:

En helhedsorienteret tilgang

Positivt med hjælp ét sted

Som udgangspunkt vurderer vi, at det er positivt, at familien får hjælp til at skabe bæredygtige skilsmisser ét sted, og at det vil kunne skabe en god basis for en helhedsorienteret tilgang. Det er positivt at samle sagsbehandlingen i det familieretslige hus, så familierne ikke kommer til at opleve dobbelt sagsbehandling. Det er positivt, at børnene har en gennemgåede børnesagkyndig rådgiver, så de ikke skal tale med en ny, hvis sagen overgår til familieretten.

Langt de fleste familier hjælpes bedst via støtte, rådgivning og mægling

Vi vurderer, at det nye familieretslige system bør afspejle en større vægtning af mægling og rådgivning i forhold til det juridiske spor end i det tidligere system. Erfaringer fra andre lande og fra forskning viser, at langt størstedelen af disse familier bedst hjælpes gennem rådgivning, mægling og støtte. Derfor kunne vi godt ønske os et mere ambitiøst mål om at udvide dette tilbud samt udvikle effektive metoder til at hjælpe familierne bedst, herunder en opnormering af børnesagkyndige. Vi ved, at en del af familierne vil høre til de komplicerede skilsmisser, hvor det juridiske spor er nødvendigt, men det er vigtigt, at et nyt system tydeligt signalerer og prioriterer støtten og mæglingen. Erfaringerne fra det nuværende satspuljeprojekt med forebyggende konflikthåndtering viser, at mange forældre har udbytte af samarbejdskurser og samtaler, der indeholder rådgivning og støtte til, at forældrene selv finder frem til trygge løsninger for deres børn.

Klar skelnen mellem juridisk – og mæglingsrum

Det er meget vigtigt, at hverken forældre eller børn kan blive i tvivl om, hvorvidt han eller hun er i et juridisk rum eller et mæglingsrum. I det at både jura og mægling forsat er samlet under ét tag i familieretshuset, vil mange forældre stadig kunne opleve tvivl og forvirring som i det nuværende system. For at skabe et trygt system for de skilte familier, anbefales det, at der etableres en afdeling for støtte, mægling

og rådgivning med eget særskilt navn, og at denne afdeling er fysisk adskilt fra afdelingen med juridisk sagsbehandling, har særskilte børnesagkyndige medarbejdere og en psykologfaglig ledelse. Det skal være helt tydeligt for forældrene, at oplysninger fra disse forløb ikke vil blive brugt i en juridisk sagsbehandling. I kommunikationen udadtil og i praksis bør signaleres, at den bedste hjælp for børn og forældre er støtte, mægling og undervisning,

Prioritering af samarbejdet mellem familieretshusene og den kommunale sagsbehandling

Vi vurderer, at der for familier i rødt felt er en særlig udfordring. For at sikre omsorgssituationen for børnene i disse familier, bør samarbejdet mellem den kommunale sagsbehandling og familieretshusene væsentligt prioriteres og udvikles. Dette indebærer dels klare procedurer for samarbejdet, en hurtig inddragelse af kommunen og møder, hvor alle relevante aktører deltager. De familieretslige afgørelser skal koordineres med igangværende indsatser i kommunen, eller munde ud i iværksættelse af relevante indsatser i kommunen. Det gælder i tilfælde, hvor barnets trivsel er truet af højt konfliktniveau og/eller andre problemstillinger såsom vold, misbrug, nedsat forældrekompetence mm. Her bør sikres, at kommunerne har fagligt velfunderede metoder til at hjælpe skilte familier med både højt konfliktniveau og sideløbende udfordringer.

Væsentligt at kunne følge familier over tid

Vi vurderer, at det vil være væsentligt at kunne følge familierne over tid, for at sikre familierne har tid til at afprøve forskellige løsningsmodeller. Dette gælder både efter et forløb i et juridisk rum og i et rådgivnings- og mæglingsrum. Ved at lave opfølgninger med familien, eksempelvis efter 3-6 måneder alt efter sagens karakter, kan man sikre, at de valgte løsninger er de bedst mulige for barnet. Dette vurderes desuden at være konflikt-dæmpende og tryghedsskabende for forældre, da de ved at man følger op og evaluerer. Således er det vigtigt, at man hjælper familier over tid til at skabe de mest trygge rammer for børn. Det er klart, at der vil være enkelte komplicerede forløb, som kræver hurtige løsninger for at sikre barnets tarv.

Helhedsorienteret indsat til familien – børn og forældre sammen

Den bedste hjælp til børnene er at hjælpe forældrene, og derfor er det vigtigt at tænke indsatsen til børn og forældre som en helhed. Således bør den nye børneenhed være en integreret del af konflikt- og rådgivningsrummet. Forældre bør få hjælp til at skabe trygge rammer for deres børn, samtidig med at børn i højere omfang inddrages i forløbet, hvor dette vurderes fagligt relevant og forsvarligt.

Et trygt og støttende forløb for barnet

Positivt med mere fokus på barnets trivsel gennem forløbet

Det er positivt, at der etableres en børneenhed, der skal sikre bedre inddragelse af børn og sikre en kontaktperson til barnet – og at fokus ikke kun er på sagsoplysning, men også barnets trivsel gennem forløbet.

Familieretshuset skal også opfattes som barnets hjælper

Det vurderes, at intentionen om at skabe et trygt og støttende forløb for barnet også bør afspejles i borgerens syn på det nye system. Det er vigtigt at familieretshuset bliver opfattet som barnets hjælper, så at det eksempelvis ikke er nødvendigt med eksterne bisiddere.

Væsentligt med fagligt kvalificeret og tilstrækkelig hjælp til børnene

Ovenstående kræver at de nye familieretshuse udrustes med tilstrækkelige og kvalificerede personalemæssige ressourcer for at sikre kontinuitet og tid til dette arbejde. Personalet skal have en solid børnesagkyndig faglighed og erfaring således, at de kan vurdere hvornår børn skal inddrages og hvordan. Det er vigtigt, at der er mulighed for at forberede børn godt på samtalen, og at der bliver gjort

opmærksom på karakteren af samtalen. Er det en høringssamtale, eller er det en støttende samtale? Børnene bør altid have mulighed for flere samtaler, hvis der er behov for dette. Desuden anbefales, at der altid følges op efter noget tid med barnet og forældrene, for at sikre at barnet trives i den valgte løsning.

Et sagsforløb tilpasset de konkrete behov

Screening af forældrene giver mulighed for differentieret hjælp

Det er positivt, at der bliver lavet en screening af forældrene og deres konfliktniveau, så de kan få differentieret hjælp.

Differentiering og kvalificering af tilbuddene til familierne

Det vurderes, at de tre spor er en meget grov opdeling af borgerne. Der er særligt et stort spring fra gul gruppe til rød gruppe, hvor vi vurderer, at der er en mellemgruppe karakteriseret af mange konflikter, men uden de sociale problemstillinger. Denne gruppe hjælpes ikke kun ved en enkelt mægling eller afgørelse, men her er det vigtigt med en mere udbygget konfliktforebyggende indsats. Vi ved, at der i dag er en del børn, der mistrives eller er i fare for mistrivsel udelukkende på grund af forældrenes konflikt niveau.

Overordnet er det således vigtigt at tilbyde differentierede og kvalificerede tilbud. Nogle familier skal have en hurtig juridisk løsning for at sikre barnets tarv bedst. I dette arbejde kan evt. hentes inspiration fra konflikt- og forsoningsmodellen i Norge. Andre har brug for støtte gennem et mæglings- og rådgivningsforløb. Andre familier igen skal måske have særlige tilbud i kommunalt regi, der målretter sig familiens særlige behov såsom udfordringer i forælderrollen, vold, misbrug og andre sociale problemstillinger.

Fokus på tilstrækkelige tilbud til familierne og løbende udvikling af tilbuddene

Det vurderes, at det er vigtigt, at tilbuddene til familierne ikke bliver for begrænsede, og at man satser på at udvikle tilbud, der kan imødegå de enkelte gruppers behov. Igen er det vigtigt at trække på positive erfaringer fra det igangværende satspuljeprosjekt og fra andre landes erfaringer med dette område.

Koordinering af indsatserne i kommunerne og familieretshusene

I forbindelse med omsorgsopgaven overfor barnet i rød gruppe, bør der aftales en klart defineret arbejdsdeling mellem familieretshusene og de kommunale instanser, så der sker en koordinering af indsatserne. Desuden vurderer vi, at det kunne være hensigtsmæssigt at prioritere flere interventioner fremfor undersøgelser, så familier så vidt muligt hjælpes til at skabe bæredygtige skilsmisser og trivsel for barnet.

Et samlet vidensfundament

Det er positivt, at der satses på bedre screening, undersøgelse og koordination, da dette giver mulighed for at differentiere tilbuddene til familierne. Det er endvidere positivt, at sagsoplysningen foregår ét sted.

Opprioritering af den metodemæssige viden om konflikter og etablering af en videns/forskningsenhed

Vi vurderer, at man i højere grad skal satse mere på at gøre brug af evidensbaserede metoder i forhold til forældrene, og samtidig udvikle nye metoder, der hjælper familier til at komme et bedre sted hen. Det giver grundlæggende forudsætninger for en kvalificering og differentiering af indsatsen i forhold til forældrene. I vores uddannelser og supervision møder vi fagfolk, der efterlyser mere effektive metoder til at arbejde med konfliktfyldte skilsmisseg familier.

For at sikre *et samlet metodemæssigt vidensfundament*, vurderer vi, at det vil det være hensigtsmæssigt at etablere en videns/forskningsenhed, der indsamler viden og udvikler metoder, gerne i samarbejde med de fagfolk, der løfter opgaverne.

Dette kunne være en enhed, der både formidler kvalificeret viden om metoder i arbejdet med familierne til familieretshuset og til relevante kommunale forvaltninger, da familier i komplicerede skilsmisser ofte har sager i begge enheder.

Fastholdelse af kvalificeret arbejdskraft

Arbejdet med komplicerede skilsmisser er fagligt udfordrende og kan være personligt krævende. Dette kalder på en psykologfaglig ledelse af de børnesagkyndige i kombination med tilstrækkelig supervision og efteruddannelse. Dette vil skabe bedre forudsætninger for at fastholde højt kvalificeret arbejdskraft. En videns/forskningsenhed vil også kunne medvirke til at fastholde kvalificeret arbejdskraft.

Retssikkerheden i fokus

I det røde område, hvor barnets trivsel er i fare, er det væsentligt at sikre, at barnets trivsel er i fokus, og at relevante instanser kan samarbejde omkring barnet og har mulighed for at udveksle information – også uden forældrenes samtykke.

Bidrag fra:

Dansk Psykolog Forening

Input til de centrale hensyn, som et nyt familieretligt system skal indeholde

Regeringens model for et nyt familieretligt system tager afsæt i 5 centrale hensyn, som en arbejdsgruppe med repræsentanter fra myndighederne på området er blevet enige om, at et nyt familieretligt system skal varetage og indrettes efter. De centrale hensyn fremgår nedenfor i skemaet og er nærmere beskrevet i afsnittet: "Centrale hensyn i et nyt system", som fremgår af "Katalog – modeller og baggrund".

I inviteres til i skemaet nedenfor at beskrive, hvordan de enkelte hensyn efter jeres opfattelse bedst varetages i et nyt familieretligt system.

Skemaet bedes udfyldt elektronisk og indsendt til Børne- og Socialministeriet: familieret@sm.dk, senest den 11. august 2017.

En helhedsorienteret tilgang

Samarbejdsfladerne mellem familieret, familieretshus og kommune bør behandles i det endelige forslag, idet praksis i den nye model let kan udfordre hensigten om, at barnet skal være i kontakt med færrest muligt professionelle, at systemet opleves enstrenget af dets brugere og at samarbejdet mellem de forskellige fagprofessionelle og enheder er optimalt. Den hensigt er der også i dag, men det lykkes ikke godt i praksis.

Inddragelse af kommuner skal være en pligt i sagsbehandlingen, når det er relevant - og ikke en mulighed. Det har været en mulighed i årevis, men anvendes utilstrækkeligt i praksis.

Det bør under alle omstændigheder vurderes allerede i visitationen til de respektive spor, om kommunen skal involveres og hvordan.

Et trygt og støttende forløb for barnet

Udspillet har sit hovedfokus på håndtering af partskonflikt på bekostning af den proces det er at være sammen om at finde ud af, hvad der er bedst for barnet.

Et større fokus på den proces kan være med til at stimulere forældrene til de bedste beslutninger for barnet på nødvendig bekostning af personlige forældreønsker. Det er en udfordring for forældre i komplekse skilsmisser i dag, og vil under alle omstændigheder også være det fremover.

Pengene i systemet skal ikke primært gå til at træffe juridiske afgørelser, men til den proces, som får en familie til at fungere bedst muligt for barnet – også efter afgørelsen.

Der bør tillige være et større fokus på at understøtte, at barnet skal have færrest mu-

lige professionelle kontakter, og at det er den samme person fra børneenheden, der følger barnet på tværs af det nye system og overgang til kommunal sektor. Det er derfor problematisk at have en intention om, at børnene skal inddrages mindst muligt under det samlede forløb. En skilsmisse er smertefuld for et barn og vi kan have lyst til at skåne dem for mest mulig af den smerte. Men at være involveret, inddraget og få kendskab til, hvordan hverdagen endte som den gjorde kan være vigtige dele af den oplevelse barnet har af sine rammer, deres tilblivelse og deres egen store væsentlighed i det spil. Ligesom voksne kan et barn opleve sig passivt udsat for et system og nogle voksne mennesker, der beslutter noget helt grundlæggende om deres liv. At opleve agens kan være vigtigt for et barn, ligesom det kan være det for en voksen. Barnet skal selvfølgelig altid deltage frivilligt ligesom de kan afvise at svare på spørgsmål.

En skilsmisse slutter endvidere ikke ved afgørelsen om forældremyndighed og samvær. Hverdagen fortsætter for familien, de svære følelser er der stadig hos alle parter, og selvom vi kunne ønske, at alle parter lever med og accepterer afgørelsen, så er det ikke altid sådan – derfor skal der også – for barnets skyld – være en hjælp efter afgørelsen er truffet.

Man må forvente, at dommerne gerne vil se og tale med de børn, som de træffer indgribende afgørelser om – og at barnet har en naturlig interesse i at møde det menneske, der bestemmer.

Det bør ikke være en hensigt, at dommere i mindre grad skal tale med barnet i det nye system. Det må tilsvarende forventes, at det er hensigtsmæssigt for børnene at møde det menneske, der beslutter hvad der skal ske med rammerne for deres hverdag. Det er betydningsfuldt for barnet, at blive hørt og inddraget som en vigtig person af det menneske, der bestemmer.

Et sagsforløb tilpasset de konkrete behov

Samarbejdsfladerne mellem familieret, familieretshus og kommune bør som nævnt afklares og styrkes. Blandt andet er der i praksis ikke systematik i samarbejdsfladerne, der skaber det personkendskab mellem de forskellige aktører, der understøtter dagligdagens valg om at være i kontakt med hinanden og samarbejde om sagerne – den systematik skal det nye system indeholde.

En forebyggende indsats kan hensigtsmæssigt supplere indsatsen – forældre, som er på vej til at beslutte skilsmisse, men som ønsker hjælp til at få parforholdet til at fungere, har lige nu ikke noget sted at henvende sig.

Man lukker med det nye system den nu åbne rådgivning. Det er problematisk, idet det typisk er de forældre, der opsøger denne, der får mest ud af det.

En løsning kunne være, at opretholde de åbne rådgivninger eller give bedre adgang til at tilvælge konflikt- og rådgivningsenheden, hvilket man i det nuværende udspil skal visiteres til.

Et samlet vidensfundament

Effekterne af det nye system bør måles. Frem for alt skal der måles på det rigtige. I stedet for at evaluere på forskellige skridt i sagsbehandlingen, skal der måles ift om systemet lykkes. Det vigtigste er, om det nye system fører til, at barnets oplevelse af processen og skilsmissemidlet forbedres, så børnene i mindst mulig grad kommer i klemme mellem både forældre og system.

Retssikkerheden i fokus

Barnets retssikkerhed er mere væsentlig end forældrenes – det betyder også, at vægten i systemet skal være på, hvordan barnet kommer bedst igennem en skilsmisse frem for, hvordan der sker en retfærdig fordeling mellem forældrene.

Adgangen til den frie proces i spor 3 kan skabe incitament til at øge fortællingen om konflikten.

Det er i den henseende afgørende, at hverken forældrene eller deres respektive advokater ikke selv er med til at træffe beslutning om kategoriseringen og at der i visitationen til de tre spor er høj kvalitet i den faglige udredning af sagen og familiens dynamik.

Sportildeling bør være et administrativt redskab til ressourcefordeling snarere end en egentlig kategorisering af forældrene, som de involveres i.

At være i "rødt spor" giver negative associationer, der kan accentuere og forstærke konflikten.

Løsning kunne være at undgå det hedder grønt, gult, rødt spor. Navnene skal neutraliseres til A, B, C; 1,2,3 eller andet, men helst noget uden hierarkisk signal

Fogedsager.

I Fogedsager bør der til enhver tid være en børnesagkyndig psykolog (tilknyttet domstolene), der udtaler sig om barnet, idet det i disse sager konkret skal afgøres, om barnet lider skade på sjæl eller legeme ved at blive udleveret, hvilket indebærer en psykologfaglig vurdering, hvor psykologen skal afgive et selvstændigt produkt, som retten ligger til grund.

Særligt i de meget komplicerede sager vil der være et behov for dels at skulle forholde sig til mulig patologi hos barnet → det indebærer en psykologfaglig vurdering, evt. med inddragelse af psykometriske test, som er forbeholdt psykologer at anvende. Barnets retssikkerhed er bedst sikret ved, at psykopatologisk udredning og forældre-vevneundersøgelser mv. foretages af en autoriseret psykolog. Dels af kvalitetshensyn og dels fordi der derved opnås en klageadgang til offentlig myndighed over det konkrete produkt.

Det er endvidere meget vigtigt at der er vandtætte skotter mellem konflikt- og rådgivningsenheden og sagsbehandlingen. I de gule spor bliver det vanskeligt at opretholde de vandtætte skotter, da der fortsat træffes afgørelser i sagerne på baggrund af det, som børn og forældre har sagt. Det giver et vanskeligere rådgivningsrum.

Bidrag fra:

Dansk Psykoterapeutforening

Input til de centrale hensyn, som et nyt familieretligt system skal indeholde

Regeringens model for et nyt familieretligt system tager afsæt i 5 centrale hensyn, som en arbejdsgruppe med repræsentanter fra myndighederne på området er blevet enige om, at et nyt familieretligt system skal varetage og indrettes efter. De centrale hensyn fremgår nedenfor i skemaet og er nærmere beskrevet i afsnittet: "Centrale hensyn i et nyt system", som fremgår af "Katalog – modeller og baggrund".

I inviteres til i skemaet nedenfor at beskrive, hvordan de enkelte hensyn efter jeres opfattelse bedst varetages i et nyt familieretligt system.

Skemaet bedes udfyldt elektronisk og indsendt til Børne- og Socialministeriet: familieret@sm.dk, senest den 11. august 2017.

En helhedsorienteret tilgang
Et trygt og støttende forløb for barnet
<p>Overordnet set er vi i Dansk Psykoterapeutforening positive over for udformningen af det nye familieretslige system. Vi mener at den helhedsorienterede tilgang, er meget positivt for sagsbehandlingen. Den helhedsorienterede tilgang mener vi også kan resultere i mindre stress og frustration hos parterne og ikke mindst hos børnene.</p> <p>Et element i det nye familieretslige system, som vi mener er ekstremt vigtig at være konkrete med, er de personer der skal varetage konfliktrådgivningen samt hvem der er de børnesagkyndige.</p> <p>I det fremsendte materiale har vi ikke kunne læse os frem til, hvem der skal besidde disse funktioner. Vores holdning og vores håb for børneenheden og konflikthåndteringen er, at den bliver varetaget af kompetente fagfolk. Vi ønsker, at det skal være personer der har kompetencerne til at varetage konflikthåndtering via konfliktmægling, det skal ikke blot være nogle med juridiske kompetencer, men personer med erfaring til at varetage parternes konflikt fra et menneskeligt perspektiv.</p> <p>Det kunne eksempelvis være socialrådgivere med en efteruddannelse som psykoterapeut, psykologer eller familierapeuter.</p>

Det samme ønsker vi for Børneenheden. I Børneenheden skal der være fokus på barnet, og de børnesagkyndige skal ligeledes være fagfolk med kompetencerne til at styre barnet sikkert og trygt gennem forældrenes skilsmisse.

Det vigtigste for os i Dansk Psykoterapeutforening er således at skabe en Børneenhed og en konflikthåndtering der består af fagfolk, der har uddannelse og kompetencer inden for området.

Et sagsforløb tilpasset de konkrete behov

Et samlet vidensfundament

Retssikkerheden i fokus

Bidrag fra:

Dansk Socialrådgiverforening

Input til de centrale hensyn, som et nyt familieretligt system skal indeholde

Regeringens model for et nyt familieretligt system tager afsæt i 5 centrale hensyn, som en arbejdsgruppe med repræsentanter fra myndighederne på området er blevet enige om, at et nyt familieretligt system skal varetage og indrettes efter. De centrale hensyn fremgår nedenfor i skemaet og er nærmere beskrevet i afsnittet: "Centrale hensyn i et nyt system", som fremgår af "Katalog – modeller og baggrund".

I inviteres til i skemaet nedenfor at beskrive, hvordan de enkelte hensyn efter jeres opfattelse bedst varetages i et nyt familieretligt system.

Skemaet bedes udfyldt elektronisk og indsendt til Børne- og Socialministeriet: familieret@sm.dk, senest den 11. august 2017.

En helhedsorienteret tilgang

Det nye familieretslige system bør etableres så enkelt og én-strengt som muligt. Det er væsentligt at systemet kan være handlekraftigt – det vil sige at det både kan rumme bredden af de forskellige niveauer af konflikt, der er i familierne – og samtidig reagere relevant på den enkelte familie. Det kan man eksempelvis organisere ved at have en faglig stærk visitation med relevante faglige kompetencer. I screening /ansøgningsskema tydeliggøres det, hvad der er behov for og om familien har andre risikofaktorer, som indikerer, at flere skal indkaldes til møde og herudfra vurderes, hvordan sagsbehandlingen bedst mulig tilrettelægges.

I forhold til det foreslåede system er det overordentligt vigtigt, at der sikres et godt og forpligtende samarbejde mellem Familieretshuset, Familieretten og kommunerne. Erfaringsmæssigt ved vi, at den enkelte familie oplever, at der er mange forskellige personer inde i deres familie/problematikker. Nogle familier bliver forvirrede, da kommunen siger en ting, psykiatrien noget andet og Statsforvaltningen noget tredje, etc. Det er derfor af hensynet til familien, herunder særligt barnet, vigtigt at relevante myndigheder deltager i møder, således vi alle går samme vej i forhold til at støtte familien bedst muligt. I visitationen skal der være den rette socialfaglige kompetence til at sikre, at relevante personer bliver inddraget på den rette måde. Gør man det fra starten af, vil det også afkorte sagsbehandlingstiden og dermed tiden, hvor barnet kan finde sig i et konfliktfelt mellem forældrene.

Særligt bør samarbejdet mellem kommunerne og det familieretslige system sikres, hvis familien har en kommunal familiesag. En model kunne være, at kommunerne forpligtes til at deltage i møder i det familieretslige system i disse forløb. Dette kan forebygge, at familien kører 2 parallelle forløb, og samtidig sikre, at børnene og forældrene fra starten får en oplevelse af, at systemerne arbejder sammen om den bedste løsning for børnene.

Dette kræver en styrkelse af samarbejdet mellem kommune og Familieretshuset og Familieretten. Og det kræver også ressourcer i kommunalt regi. Hvordan vil man reelt sikre et bedre samarbejde mellem Familieretshuset og kommuner? Kommuner er ofte nødt til at gå ind i disse sager. Derfor er ressourcer til kommunerne et vigtigt tema. –

Der er brug for også at allokere ressourcer til blandt andet kommunernes familieafdelinger for at sikre det ovenfor nævnte koordineringsarbejde, som er så vigtigt fra starten af, fordi som det er melder kommunerne ofte fra, fordi de ikke har tid og de mener ikke altid det er deres bord, da de alligevel ikke har kompetencen til at træffe afgørelser i samvær, vedrørende bopæl og forældremyndighedssager. Kommunen har ofte et indgående kendskab til familien. Det er så vigtigt, at Familieretshuset også får del i den viden, kommunen har, for at kunne gå i samme retning. Det kunne være en idé at styrke dette samarbejde på et formaliseret plan gennem kvartalsmøder mellem kommuner og familieretshusene.

Et trygt og støttende forløb for barnet

Det er rigtigt vigtigt, at børnenes stemme sikres langt mere i det kommende system. Børnene skal høres og respekteres, men ikke drages til ansvar. Forældrene kan hjælpes til at tage ansvar. I de sager, hvor børnene inddrages, herunder også på baggrund af barnets henvendelse (initiativretten), er der ofte stor påvirkning. Børnene henvender sig ind imellem, når de er hos den ene forælder – konfliktniveauet er højt og den ene forælder fortæller barnet, at man kan benytte barnets initiativret – forælderen hjælper barnet med at skrive. Her glemmer forældre ofte, at barnet til tider siger det, de tror gør forælderen glad og der opstår en splittelse i barnet. Ved at benytte initiativretten kommer barnet også til at blive skubbet foran i konflikten og føler et ansvar for at det nu går helt galt.

Hvis børnene skal direkte involveres i sagen, vil det være væsentligt, at der tilbydes et børnevenligt miljø og at det er den samme børnesagkyndige der møder barnet fra gang til gang. (Hvordan fordeles nye sager? Hvad forventer socialrådgiverne her?) Sagerne fordeles pt. som nye henvendelser og så får de den første ledige tid. Gengangersager vil som hovedregel gå til dem, der har haft sagen tidligere – dog sker dette ikke altid. Når det er børn der kommer ind SKAL det være den samme hver gang, da det vil være mest trygt for børnene.

Børn der høres – her bør det være obligatorisk at barnet modtager støtte – både før og efter samtalen. Hvis barnet har en tryghedsperson i skole eller i kommunen, så kan disse gøres opmærksomme på barnet i denne periode. Hvis barnet ikke har nogle, kan de tilbydes en forsamtale/eftersamtale med en børnesagkyndig, som også har haft eller vil have samtalen, hvor barnet høres. Forsamtalen/eftersamtalen kan være i et "lukket rum" forstået på den måde, at der ikke tages referat heraf og at der udelukkende støttes op omkring barnet. Pt. kan dette gøres i en børnesagkyndig rådgivning – dog er det sjældent vi har børn til disse i dag.

Bisidder kan være relevant i krævende forløb, og her kan det være positivt, hvis der er mulighed for flere samtaler samt støtte til barnet. Her vil det ligeledes være relevant at vide, om barnet i forvejen har en evt. kontaktperson fra kommunen, som kan støtte op omkring barnet – særligt i denne periode.

Det må vurderes fra sag til sag, men som udgangspunkt er det vigtigt, at der er mulighed for, at bisidder kan følge op på mødet efterfølgende ved at tale med barnet.

Alle børn (over en vis alder) skal have mulighed for at deltage i børnegrupper eller samtaler. Pt. tilbyder kommunerne, nogle skoler og Statsforvaltningen børnegrupper. Der bør være et tilbud til alle børn. I dag er det forskelligt fra kommune til kommune. Statsforvaltningen tilbyder også børnegrupper, men det er et urealistisk tilbud til mange børn, da vi kun har det få steder i landet og det er ikke muligt for alle børn at blive transporteret så langt. Børnesagkyndige i statsforvaltningen har en høj grad af ekspertise i forhold til at arbejde med disse grupper, da vi hver dag arbejder med forældrene og også børn via børnesamtalen. Udfordringen er nu, at der reelt ikke er et tilbud til alle børn og man må forestille sig, at der er en forskel på kvaliteten.

Der bør tillige være et fokus på, hvordan børnegrupper etableres mest hensigtsmæs-

sigt. Lige nu er der børnegrupper i flere regi. Kommuner, Statsforvaltningen og andre. Tilbuddet skal være til alle børn og der bør kigges på et samarbejde – særligt til kommunen.

En forandringsproces tilpasset de konkrete behov

Det er afgørende, at sagen screenes grundigt, således familien får den rette hjælp fra første møde.

Det er vigtigt, at der fokuseres på mere individuelle forløb, der baseres på og tilrettelægges ud fra konfliktniveauet i familien. SFI har lavet en rapport hvori der beskrives nogle risikofaktorer. Ansøgningskemaet skal udbygges, således der visiteres relevant.

Der skal sættes fokus på bagvedliggende årsager til konflikterne – mere end det konkrete juridiske indhold af en ansøgning. Det betyder, at et forebyggende spor skal være noget af det mest centrale og prioriterede i arbejdet – uanset hvor stor konflikten er skal dette tilbydes, så man kan arbejde i dybden med problemerne så der bliver skabt varige løsninger mellem forældrene. Dvs. at det bør også gælde i røde forløb. De børnesagkyndige skal specialiseres i det. Det er oplagt at disse forløb ledes af både en socialrådgiver og en psykolog. Begge deltager i samtaleforløbet. Det vil afdække mønstre og kan være med til at placere et ansvar rigtigt.

Der skal ske inddragelse og samarbejde – i meget højere grad, end i dag – med relevante myndigheder, institutioner og personer omkring familien. Evt. med inspiration fra metoden 'familierådslagning'.

Et samlet vidensfundament

Det er vigtigt, at der sikres et samlet og kvalificeret vidensgrundlag for det familieretlige system. Det er vigtigt, at der er én instans, der får denne opgave. Opgaven skal endvidere have stor fokus på, at sikre, at der sker en formidling af seneste viden og udviklingstendenser på en måde, så viden kan omsættes til praksis i det familieretlige system.

I forhold til det konkrete foreslåede system er det vigtigt, at begge institutioner (måske specielt Familieretshuset) er forpligtiget til at være undersøgende omkring udvikling – forskellige tendenser på området, og være mere udadvendte i forhold til at formidle, og gerne invitere interessegrupper, med flere til at deltage.

Retssikkerheden i fokus

Retssikkerhed er naturligvis vigtigt. Og det er en nødvendighed, at sager skal kunne afprøves juridisk i et nyt familieretligt system. Men sådan som der også lægges op til, så skal afprøvning i systemet og mellem systemer være så enkelt som muligt.

Det bør prioriteres i det nye familieretlige system, at der bliver holdt fokus på samarbejds- og forhandlingssporet.

Der er sager, hvor det er relevant at der deltager advokat, men i andre sager viser erfaringen, at advokater faktisk kan bidrage til at højne konfliktniveauet. Med jævne mellemrum opleves det, at advokater har mere travlt med at komme i retten end forældrene – Hvor er "retssikkerheden" i den forbindelse? Vi må drøfte, hvordan dette administreres bedst, da der er stor forskel på advokater. Nogle advokater er gode og konfliktnedtrappende. Andre advokater agerer som i en retssag og hjælper på ingen måde til således at forældrene sammen kan finde frem til en fælles løsning. Det er også en tanke værd, at forældre ofte indgår retsforlig – altså når de er nærmere den dømmende magt, så kan de godt indgå forlig. Her kunne det for familien være bedre, hvis Familieretshuset kunne være dømmende magt og at Familieretten kunne være ankeinstans. En hypotese ville være, at der hurtigere kan træffes en afgørelse og dermed ro i familien. En anden ting er, at forældre der indgår forlig/aftaler har nem-

mere ved at føre dem ud i livet end dem der "taber" i en retssag.

For at arbejde med forældre i samarbejds- og forhandlingssporet er det vigtigt, at forældrene ikke føler sig presset af advokater på hver side og som arbejder i afgørelsessporet. Det at kunne få fri proces hele vejen igennem, kan betyde et pres på forældrene og at der reelt ikke vil være et forhandlings- og samarbejdsspør.

Fogedsager

Socialrådgivere er i dag ansat i Statsforvaltningen og arbejder som børnesagkyndige med fogedsager på lige fod med psykologer. I dag er den udkørende foged en socialrådgiver, som vi kun har viden om udfører sit arbejde kompetent.

Socialrådgivere har en høj faglig viden om det at arbejde med mennesker i konflikt. Det rummer også en vigtig viden om, hvordan barnet har det midt i konflikten. Ligesom psykologer arbejder socialrådgivere også med konfliktmægling og børnegrupper.

Socialrådgivere ser familien i en helhed. De afdækker boligforhold, beskæftigelsesforhold, forsørgelsesforhold, misbrug, psykiatri, overgreb, politisager, kriminalitet, etc. Socialrådgiverne har et stort systemkendskab. De samarbejder med misbrugscenter, kriminalforsorgen, familieafdelinger og jobcentre rundt omkring i kommunerne. Det er bredden i denne viden og modet til at turde tage fat om problemerne, der gør, at socialrådgiverne har succes i deres arbejde.

Socialrådgiverne er stærke skriftlige og er systemorienteret. De er opdraget på en måde, der gør, at de får produceret noget. De er effektive. De har stort kendskab til jura, der gør, at de kan møde forældre i forskellige mødetyper, og kan dermed give dem den rette råd og vejledning.

Socialrådgiverne evner at omsætte juraen, således at den bliver til en hjælp for familien, herunder med særligt fokus på børnene. Fx hvad betyder forældremyndighed, hvad betyder samvær, hvad har jeg ret til, hvad betyder bopæl og transport. Nogle gange kan man vejlede forældre til at vise dem, hvad der står i loven. Det kan betyde, at sagen bliver trukket tilbage og at det bliver muligt at finde andre og bedre veje til at samarbejde.

Socialrådgiverne har et stort kendskab til kommunes arbejde. De møder forældre med få ressourcer, som har sager kørende i kommunen. De har en viden om § 50 undersøgelsen, de ved hvad der foregår der og kender systemerne indefra.

Det er vigtigt, at forældrene bliver mødt af en socialrådgiver med en bred, socialfaglig og helhedsorienteret tilgang til problemerne.

Bidrag fra:

Danske Advokater og Danske Familieadvokater

Input til de centrale hensyn, som et nyt familieretligt system skal indeholde

Regeringens model for et nyt familieretligt system tager afsæt i 5 centrale hensyn, som en arbejdsgruppe med repræsentanter fra myndighederne på området er blevet enige om, at et nyt familieretligt system skal varetage og indrettes efter. De centrale hensyn fremgår nedenfor i skemaet og er nærmere beskrevet i afsnittet: "Centrale hensyn i et nyt system", som fremgår af "Katalog – modeller og baggrund".

I inviteres til i skemaet nedenfor at beskrive, hvordan de enkelte hensyn efter jeres opfattelse bedst varetages i et nyt familieretligt system.

Skemaet bedes udfyldt elektronisk og indsendt til Børne- og Socialministeriet: familieret@sm.dk, senest den 11. august 2017.

Danske Advokater og Danske Familieadvokaters bidrag

En helhedsorienteret tilgang

Familieretshuset og Familieretten bør søges placeret geografisk samme sted. da Danske Familieadvokater mener, det vil være en fordel for at få det optimale ud af et samarbejde mellem dels Familieretshuset og Familieretten, og dels jurister/dommere og børnesagkyndige. Konkret vil det betyde, at Familieretshusene bør placeres i byer, hvor der findes byretter.

For at kunne opnå det bedste resultat bør udveksling af og vurdering af indhentede oplysninger – også i en tværfaglig kontekst – ske løbende, ved umiddelbar erfaringsudveksling og gennem afholdelse af tværfaglige møder om sagerne. Dette vil nemmest og bedst kunne finde sted, hvis Familieretten og Familieretshuset placeres geografisk samme sted.

Der skal træffes afgørelser, som er samlede løsninger. For borgerne skal det være helt klart, hvilket "spor" sagen kører i, sådan at de ikke oplever, at der er flere instanser inde over samme afgørelse.

Når der eksempelvis er afsagt dom om skilsmisse/separation på vilkår, om at der skal betales ægtefællebidrag, så skal ægtefællebidragets størrelse også være afgjort. Og når der eksempelvis afsiges dom om bopæl/forældremyndighed, skal der også være taget stilling til samværets omfang og evt. børnebidrag, herunder størrelsen på børnebidraget. En rød bopælssag skal altså ikke tilbage til Familieretshuset for at få afgjort de gule problemer i sagen. Er sagen rød, er hele sagen rød, og alle problemstillinger afgøres af en dommer.

Der bør være præcise retningslinjer/betingelser for, hvornår en sag er grøn, gul eller rød. På samme vis skal det være klarlagt præcist, hvem der screener gule/røde sager og hvilke kompetencer sagsbehandleren skal have – det bør som minimum være en juridisk kandidat, cand. Jur. med erfaring med denne type sager. Det er afgørende for retssikkerheden, at der er sådanne præcise regler.

Således bør alle følgende sager betragtes som røde sager og afgøres af familieretten:

- Om barnets bopæl
- Forældremyndighed,
- Børnebortførelse
- Udenlandske forældre (hvor tvangsfuldbyrdelse i andre lande kan komme på tale)
- Sager med påstand om vold og seksuelle overgreb mod børn/den anden forældre, misbrug, psykisk sygdom hos forældre/børn.

Generelt er det vigtigt, at alle sager kører hurtigt gennem systemet, da al erfaring viser, at tiden højner konfliktniveauet.

Og ligeledes er det vigtigt, at have præcise regler, hvis en sag på ny sendes ind til afgørelse, i så fald bør spørgsmålet om, hvorvidt der er forandrede forhold, sendes i høring hos den anden part.

Et trygt og støttende forløb for barnet

Det er vigtigt, at kvalifikationerne for medarbejdere i børneenheden er veldefinerede for at sikre, at børn får ens behandling uanset hvilket familieretshus og enhed, de møder. Det er naturligvis meget vigtigt, at medarbejderne har de rette kvalifikationer for at kunne give børn den rette støtte i processen.

Vi anbefaler ligeledes et tæt samarbejde med domstolene om beskrivelse af kvalifikationerne for medarbejderne. Domstolene har nemlig opnået stor erfaring med, hvilke kvalifikationer børnesagkyndige bør have for at sikre et trygt og helhedsorienteret forløb for børn.

Vi anbefaler ligeledes, at rammerne for afgørelser i børneenheden baseres på grundlæggende retsprincipper og faste procedurer. Sådanne principper udelukker ikke, at der også tages højde for børnenes individuelle behov i dialogen.

Høringer af børn og børnesagkyndige undersøgelser bør omfatte alle de relevante problemstillinger, sådan at børn ikke skal inddrages flere gange. Ved høring af børn og udarbejdelse af børnesagkyndige undersøgelser, skal det sikres, at dette foretages af en børnepsykolog med en vis erfaring. Skulle det rent undtagelsesvis være nødvendigt med yderligere høring af børn, bør samtalen foretages af samme psykolog som tidligere. Dommeren der skal træffe afgørelse i sagen, skal være tilstede i forbindelse med høring af barnet.

Overordnet set bør Børneenheden være børnenes kontakt til systemet og processen, og herunder bistå børnene under sagsforløbet. Børneenheden skal dog ikke forestå børnesamtalen og fremlægge denne for dommeren i de røde sager. Det er afgørende vigtigt for den umiddelbare bevisførelse – og retssikkerhedsgarantien heri – at dommeren i de røde sager selv forestår børnesamtalen, dog gerne i samarbejde med en børnesagkyndig. Det vil være en del af det tværfaglige samarbejde omkring sagen, der skal sættes i fokus, men dette kan ikke erstatte dommerens egen samtale med barnet.

Undersøgelser fra RUC viser, at det er vigtigt for børnene, at de har en samtale med den person, som træffer afgørelse i sagen. Det er ligeledes vigtigt for dommeren selv at få et indtryk af barnet. Der siges nemlig meget mellem linjerne. Det optimale er derfor, at børnesamtalen afventer, at sagen sendes til retten, således at samtalen finder sted med den dommer, som skal træffe afgørelse i sagen.

Et sagsforløb tilpasset de konkrete behov

I forholdsvise simple sager som fx beregning af et børnebidrag forventer Danske Advokater og Danske Familieadvokater ikke, at Familieretshuset skal anvende mange eller mange forskellige ressourcer. I sådanne sager bør parterne kunne få oplyst, hvilken dato der træffes afgørelse (ligesom de ville kunne få oplyst, hvilken dato der ville blive afsagt dom i en civil sag), idet parterne inden da skal fremkomme med deres bemærkninger. Hvis der mangler oplysninger, indhentes de af Familieretshuset. Det er Danske advokater og Danske Familieadvokaters opfattelse, at det vil kunne forhindre optræning af en del konflikter mellem forældrene, hvis simple sager som fx børnebidrag kan ske hurtigt (eller i hvert fald til en fastsat dato) og effektivt.

I forhold til det eksisterende system vil det være en stor forbedring, såfremt parterne på den måde sikres en "afgørelsesgaranti" inden for en rimelig tid.

Parterne bør generelt inddrages i tilrettelæggelsen af sagen ved, at der afholdes et telefonmøde om, hvilke tilbud og hvilke undersøgelser, der skal foretages. Under et telefonmøde kan det også afklares, om et samarbejds møde tjener et formål eller blot er et forsinkende led og i værste fald konfliktoptrappende. Under telefonmødet fastsættes også en forventet afgørelsesdato.

For at fremme sagernes behandling indhentes der straks oplysninger fra dagplejer, vuggestue, børnehave, skole, SFO mv., sådan at oplysninger herfra foreligger ved første møde. Hvor det af anmodninger fremgår at det kan være relevant, indhentes oplysninger fra kommune, praktiserende læge, hospital mv. Vi anbefaler, at der allerede ved anmodningens indsendelse er givet samtykke til indhentelse af alle nødvendige oplysninger.

I de forholdsvise simple sager er det også nødvendigt, at de pågældende forældre får mulighed for selv over for Familieretten at redegøre for, hvilke problemer der er i relationen mellem parterne, og hvorledes barnet måtte være udfordret. Først derefter kan et sagsforløb tilpasses sagen. Såfremt Familieretshuset eller Familieretten – eller Børneenheden – indhenter oplysninger til sagen, inden forældrene er blevet hørt i sagen, risikerer man, at vigtige oplysninger ikke bliver indhentet, at der bruges resurser på at indhente irrelevante oplysninger, og værst af alt at barnesamtalen ikke bliver forberedt og gennemført på en forsvarlig måde.

Derfor bør de røde sager også straks overføres til Familieretten, hvor der kan afgives partsforklaring, hvorefter der kan indhentes et vidensfundament. Her skal den nødvendige børnesagkyndige kompetence naturligvis inddrages.

Når det er Familieretten, der skal træffe afgørelse i en sag, bør det også være Familieretten, der påser, om sagen er tilstrækkelig oplyst til, at der på et forsvarligt grundlag kan træffes afgørelse i sagen. Det skal derfor være Familieretten (i samarbejde med parterne selv), der afgør, hvilke oplysninger der bør og skal indhentes, hvilke undersøgelser der bør og skal foretages osv. Selve processen og koordineringen med at indhente og samle oplysninger kan udmærket med instruks fra Familieretten være placeret i Familieretshuset. Det vil i praksis betyde, at sagen efter blandt andet partsforklaringerne og med en instruks fra Familieretten sendes tilbage til Familieretshuset, der forestår indsamlingen og koordineringen af oplysningerne til sagen.

Det er også vigtigt at være opmærksom på, at der findes sager, som ikke umiddelbart præsenteres som komplicerede, men hvor Familieretshuset alligevel vurderer, at parterne har en anden eller dybere konflikt end fx et børnebidrag – det viser sig måske, at det (også) drejer sig om samvær. Danske Advokater og Danske Familieadvokater anerkender behovet for i sådanne sager at "gribe fat om nældens rod" og

forsøge at opnå en mere holdbar løsning på parternes konflikt. I det omfang parterne er villige til eller modne til at indgå i et samarbejde herom, er det naturligvis udmærket, at Familieretshuset af egen drift kan tilbyde hjælp. Danske Advokater og Danske Familieadvokater påpeger dog, at det er en afgørende forudsætning, at medarbejderne har de tilstrækkelige uddannelsesmæssige kompetencer til at varetage sådanne opgaver.

Det er endvidere afgørende vigtigt, at dette forsøg på at finde frem til den egentlige konflikt og at få den løst opleves som et tilbud til parterne, og som noget de frivilligt kan tage imod. I modsat fald vil "tilbuddet" kunne opfattes som et overgreb, og det vil næppe have nogen værdi.

Konflikthåndtering i form af mediation/retsmægling bør være et tilbud til alle parter.

Det bør være et tilbud der gives og et ønske, der imødekommes hvis parterne er enige om, at konflikthåndtering er den rette måde for dem til at løse hele eller dele af deres konflikt på.

Danske Advokater og Danske Familieadvokater mener, at konflikthåndtering i form af mediation og retsmægling bør i videst muligt omfang foregå i domstolsregi, eksempelvis i form af retsmægling. I de røde sager må en sådan mægling under alle omstændigheder finde sted i form af retsmægling.

Det er vores erfaring, at (særligt) i de sager, hvor parterne selv ønsker konflikthåndtering, indgår de meget proaktivt og med åbent sind i konflikthåndteringen, hvilket ofte fører til gode og holdbare løsninger – allerede fordi parterne selv er nået frem til løsningerne. Dette gælder både sager, der vil være visiteret til det gule og det røde spor.

Danske Advokater og Danske Familieadvokater er derfor ikke enige med konklusionen i Børne- og Socialministeriets Modelbeskrivelse (bilag 4). Her anføres det under "5. Konflikthåndterings- og rådgivningsrum" blandt andet, at "De sager, der visiteres til rødt spor, ofte vil have en sådan karakter, at egentlig konflikthåndterings tiltag må antages ikke at tjene noget formål" og videre i det følgende afsnit, at "Det er ikke hensigten, at parterne selv skal kunne vælge tilbud om konflikthåndtering til".

Et samlet vidensfundament

Det er meget vigtigt, at der etableres ensartede procedurer for sagsbehandlingen i hele landet for at sikre, at det ikke foregår forskelligt fra område til område. Uanset om sagen er i Familieretten eller Familieretshuset skal vigtigheden af at tale sandt understreges parterne. Det er i dag en udfordring i forvaltningen, at man ikke kan sandhedsformane og tillægge det processuel skadevirkning. Der skal udarbejdes fyldestgørende retsbøger/referater for alle møder.

Det er Danske Advokaters og Danske Familieadvokaters opfattelse, at det vil være afgørende for at skabe den nødvendige respekt for og tryghed ved Familieretshusets og Familierettens arbejde og afgørelser, at parterne inddrages i de forespørgsler og undersøgelser, som Familieretshuset og Børneenheden igangsætter, inden fx skole, læge, kommune osv. kontaktes. Der skal således ske en høring af forældrene, således at de særlige forhold, der gælder i familien, bliver kendt. Fx bør der ikke rettes henvendelse til skolen, førend forældrene har fået mulighed for at fortælle, hvor barnet går i skole, om barnet får specialundervisning, om der har været særlige udfordringer, hvilke lærere der er relation til osv. På den baggrund kan en specifik henvendelse med relevante forespørgsler formuleres. Der bør fx heller ikke rettes henvendelse til barnets læge, medmindre der er grund til at tro, at denne kan fremkomme med relevante oplysninger. Det vil blive opfattet krænkende, såfremt

der blot spørges "pr. automatik". Henvendelsen vil måske være irrelevant, og det vil være omkostningsfordyrende, og forsinkende for sagen.

Det anføres på side 10 i kataloget, at det i sager, hvor familien er kendt i kommunen, bør være et fast element, at der indhentes oplysninger fra kommunen. Det er vores erfaring, at retten i dag altid indhenter oplysninger hos kommunen, såfremt det er relevant, fx fordi familien modtager hjælp, fordi der er udarbejdet § 50-undersøgelse, fordi der foreligger underretninger osv. Dette bør Familieretten fortsætte med. Kommunen bør dog kun inddrages i sagen, når det antages, at kommunen besidder oplysninger, der er relevante for sagen, idet videregivelse af overflødige oplysninger kan være krænkende for parterne.

I de røde sager, som alle straks bør overføres til Familieretten, bør afklaringen af, hvilket vidensfundament der er behov for, ske i Familieretten.

Vi frygter, at processen blive alt for lang og unødigt forsinket, hvis Familieretshuset indledningsvist skal foretage samtaler med barnet, indhente oplysninger, forestå undersøgelser osv., hvorefter sagen sendes i Familieretten – og det bliver endnu mere tydeligt, når Familieretten herefter selv skal påse, at de nødvendige oplysninger foreligger, og i værste fald selv skal indhente disse på ny, fordi oplysningerne i mellemtiden er blevet forældet og/eller ikke længere er aktuelle. En sådan proces risikerer at fastholde børnene og parterne i konflikt og uvished i en unødvendig lang tid.

Danske Advokater og Danske Familieadvokater ser det som en forbedring, at der skal være øget fokus på det tværfaglige samarbejde mellem jurister og børnesagkyndige, og de tværfaglige metoder dermed bringes i anvendelse (Modelbeskrivelsen side 9 af 12). Det tværfaglige samarbejde bør dog ikke alene ske internt i Familieretshuset, men også mellem dommerne i Familieretten og jurister og børnesagkyndige i Familieretshuset.

For at sikre af at alle relevante oplysninger straks og umiddelbart er tilgængelige bør alle indhentede oplysninger, undersøgelser mv. – lige fra kommunen, Familieretshuset, Familieretten m.fl. – være tilgængelige i en fælles videns portal, i det omfang persondataloven tillader det.

Danske Advokater og Danske Familieretsadvokater anbefaler, at en sådan portal etableres som en digital portal. En portal som alle parter og involverede sagsbehandlere, børnesagskyndige, jurister, dommere m.fl. skal have adgang til. En god mulighed vil være at anvende den portal, der i øjeblikket udrulles i domstolsregi.

Børneenheden bør ikke, som der lægges op til (Modelbeskrivelsen side 9 af 12, afsnit 5, if. tillige side 6 af 12, afsnit 2) i de røde sager indsamle og forestå oplysningsfasen i sagerne, if. ovenfor, og Børneenheden bør heller ikke lave en overordnet sagsfremstilling og deraf drage konklusioner. Det vil stride med den særlige legitimitet, der følger af, at afgørelsen skal træffes af en uafhængig dommer med de processuelle garantier, der følger heraf, og herunder parternes adgang til under sagen af nedlægge sine påstande, oplyse sagen og parternes adgang til umiddelbar kontraktidktion. Endvidere besidder dommerne konkret erfaring med håndtering af og indsamling af relevante oplysninger i sagerne – særligt i sagstyperne, der fremover vil være sager i rødt spor.

Deraf bliver det desto endnu tydeligere, at sagsoplysningsprocessen i de røde sager skal ske (straks) for Familieretten, og kun bistået af Familieretshuset efter instruks fra Familieretten. Dette for bl.a. at undgå alt for lange sagsforløb med fastholdelse og evt. yderligere optrapning af konfliktniveauet, hvis sagen først skal oplyses

i Familieretshuset, og dernæst i Familieretten. Kvaliteten og udbyttet af det tværfaglige samarbejde jf. ovenfor, vil efter Danske Advokaters og Danske Familieadvokaters opfattelse blive højnet yderligere, hvis Familieretshuset og Familieretten placeres geografisk samme sted.

At der skal sættes specifik fokus på det tværsektorale samarbejde i de røde sager, er Danske Advokater og Danske Familieadvokater meget tilfredse med. Det vil gøre det muligt at udnytte de tilstedeværende ressourcer og kompetencer som konsekvens af, at de nuværende kommunale socialretlige opgaver fortsat vil være placeret hos de kommunale myndigheder.

Som eksempel kan fremhæves, at de kommunale myndigheder og ressourcer skal kunne inddrages ved fastsættelse af samvær, hvor det vurderes nødvendig for varetagelse af barnets tarv, fordi der fx enten er tale om et meget lille barn og/eller der ikke tidligere har været samvær mellem forælder og barn. Det vurderes derfor nødvendigt, at der etableres et overvåget samvær – indledningsvist i en prøveperiode på 4-6 gange. Det kan det nuværende system i dag håndtere, men viser det sig herefter nødvendigt og bedst for barnet, at der fastsættes et overvåget og/eller støttet samvær over en længere periode, og at alternativet ellers er, at der ikke kan finde samvær sted, vil Statsforfatningen i dag været nødt til at vælge det sidste alternativ: Intet samvær.

Med et øget tværsektorielt samarbejde skal det med det nye system derfor være muligt for Familieretshuset og Familieretten at træffe afgørelse om, at der ikke kun skal være en foreløbigt, men også et længerevarende forløb med overvåget samvær og/eller støttet samvær, der skal kunne forestås med bistand fra de kommunale myndigheder. En helhedsorienteret og tværfaglig tilgang i kombination med et tæt samarbejde med de sociale myndigheder skal i fokus, og der skal sigtes mod "... et egentlig tværsektorielt samarbejde, hvor sagens problemer skal håndteres med de redskaber, der er relevante i forhold til kerneproblematikken", jf. Modelbeskrivelsen side 8 af 12, afsnit 3.

Danske Advokater og Danske Familieadvokater er enig i at dette kan sikres yderligere ved et egentligt forpligtende samarbejde mellem de socialretlige og familieretlige instanser.

Dette skal dog ikke forveksles med og/eller suppleres med en egen-driftsbeføjelse i det familieretlige system, således som det foreslås af Ankestyrelsen, jf. kataloget side 80ff (bilag 3). Danske Advokater og Danske Familieadvokater deler ikke Ankestyrelsens opfattelse omkring dette forhold. Ansvar og kompetencen til at bistå og søge de socialretlige problemstillinger løst ligger hos de kommunale myndigheder. Disse løses hverken hurtigere eller bedre ved en egen-driftsbeføjelse, end det allerede er muligt i det nuværende system, hvor fx kommunen "hjælper" en mor med at søge den fulde forældremyndighed, fordi det på grund af et meget højt konfliktniveau og socialretlige problemstillinger som misbrug og vold må antages at være det bedste for barnet og familien som helhed og kan afværge et evt. tvangsmæssigt indgreb. Både i det nuværende og fremtidige system bør partsautonomien bestå, og dermed vil en sag om fx ene-forældremyndighed under alle omstændigheder bero på, om moren selv ønsker denne eller ej. Det bør af retssikkerhedsmæssige grunde dermed ikke være muligt – og heller ikke på grundlag af en egen-driftsbeføjelse – at træffe afgørelse om fx ene-forældremyndighed uden, at mindst én af forældrene har et ønske herom.

Retssikkerheden i fokus

Faste procedurer og grundlæggende retsprincipper er afgørende for at kunne sikre, at retssikkerheden er i fokus. I dag oplever vi alt for tit tilfældigheder og uensartede procedurer.

Vi anbefaler derfor, at sagsbehandlingen i alle sager bygger på faste procedurer. Det betyder blandt andet, at vi anbefaler følgende:

- Oplysninger om bisidder skal gives på forhånd. Både, at der deltager en bisidder og hvem.
- Bisidders rolle skal defineres, så den er klar, herunder om bisidder har taleret, og at der er tavshedspligt, også for bisidder.
- Det skal være præciseret, hvilke oplysninger der inddrages, og særligt hvordan oplysninger inddrages.
- Partshøring/indhentelse af oplysninger. Det er afgørende for retssikkerheden, at begge parter høres og begge parter får lov til at udtale sig.
- Der skal være frister for indlæg, indhentelse af oplysning, høring hos parterne og svar fra parterne. Tidsforløbet giver generelt anledning til bekymring. Den tidligere erfaring med at indhente oplysning er, at det tager lang tid. Målet med reformen er at hastigheden skal fremmes, og derfor bør der være faste tidsfrister.
- Der skal være processuel skadevirkning/officialmaksime, hvis en part ikke vil medvirke til at oplyse sagen, eller ikke overholder frister.
- Indlæg skal sendes med kopi til modpart.
- Vigtigheden af at sige sandheden skal gøres klar for parterne, herunder at sagen vil overgå til det røde spor og dermed domstolsbehandling med egentlig sandhedsformaning, hvis en part anklager den anden part for systematisk at lyve.
- Definitionen af grønne, gule og røde sager skal være præcis. Eksempelvis bør alle bopæls- og forældremyndighedssager være røde sager. På samme vis bør samværssager også være røde sager, hvis konfliktniveauet er højt, der er sociale udfordringer eller andet. Ligeledes bør hele sagen være rød, hvis dele af en børnesag er rød – dermed kan man sikre, at familiens sager bliver behandlet samlet.
- Så snart en sag er screenet rød, bør der berammes et telefonmøde mellem dommer, advokater og sagsbehandler fra Familieretshuset, hvor behov for undersøgelser koordineres og tidsplan laves, herunder berømmelse af hovedforhandling.
- Sagsfremstillingen skal være objektiv. Derfor bør oplysninger indsamles og videresendes til retten. En sagsbehandler bør ikke summere oplysningerne til en sagsfremstilling, fordi der er risiko for, at udvalget af informationer bliver subjektiv. Advokaterne bør forestå forelæggelsen.
- Der bør være klare retningslinjer for, hvornår en sag skal fremsendes til retten. Ad side 9 i bilag 4, "Modelbeskrivelse" fremgår, at det er Familieretshusets vurdering, som er afgørende for hvornår, sagen sendes videre til Familieretten. Dette skal sættes i betydeligt fastere rammer, så der er klare retningslinjer for, hvornår en sag skal sendes i retten. Derfor er det vigtigt, at der afholdes et indledende telefonmøde, jf. ovenfor, og at der fastsættes tidsrammer for sagsforløbet.
- Man bør kunne anmode om, at sagen straks sendes til Familieretten bl.a. på baggrund af en anmodning om midlertidig forældremyndighed, midlertidigt samvær mv. Som part skal man kunne anmode om, at sagen bliver en rød sag.
- Ved Familieretshusets indhentelse af oplysninger bør der være en fast procedure for, hvem der kontaktes/høres, herunder skole, institutioner, læge osv. Som det også er anført af Ankestyrelsen, er det i dag således, at parterne skal give samtykke til indhentelse af personlige oplysninger, herunder oplysninger om barnet. Ankestyrelsen lægger op til, at der skal kunne indhentes oplysninger uden samtykke. Danske Familieadvokater har ikke erfa-

ring med, at parterne nægter at give samtykke til indhentelse af oplysninger. Dette skyldes muligvis, at en sådan nægtelse vil få såkaldt processuel skadevirkning. Det vil sige, at det vil gå ud over den pågældende part, som formentlig vil tabe sin sag, hvis retten finder det afgørende, at de pågældende oplysninger var blevet tilvejebragt. Man kan næppe forstille sig regler, hvorefter Familieretshuset eller Familieretten uden en høring af parterne og uden en væsentlighedsvurdering vil kunne træffe afgørelse om indhentning af oplysninger uden samtykke. Dette kan således næppe ske uden afholdelse af et møde i Familieretten og uden advokatrepræsentation med de retssikkerhedsmæssige garantier, der ligger heri.

- Ansøgning om friproces bør *ikke* behandles ud fra subjektive kriterier. Enhver ansøgning om fri proces bør automatisk imødekommes, såfremt parten lever op til de økonomiske kriterier for fri proces.

Udover faste procedurer er det også vigtigt, at der generelt er fokus på længden af sagsbehandlingen og sagsbehandlingstiden. Der bør således være et generelt mål om at optimere processerne. Tidsforløbet er erfaringsmæssig vigtigt. Konfliktniveauet risikerer at blive højet jo længere tid der går. Der må således ikke gå for lang tid fra sagens start til selve hovedforhandlingen. Sagen bør derfor straks berammes, og den mellemliggende tid skal udnyttes til sagens oplysning.

Det er også vigtigt for retssikkerheden at de medarbejdere der skal behandle og vurdere sagen besidder de rette kompetencer. Eksempelvis kan de gule sager ifølge regeringens forslag alene påklages til byretten, men ikke til landsretten. Der kan dog søges bevilling, hvis sagen har principiel karakter. Det har derfor stor betydning, hvem der træffer afgørelse i de gule sager i Familieretshuset, herunder rollebesætningen og kompetencerne hos dem, som træffer afgørelsen. Det bør i dette tilfælde være jurister med erfaring svarende til dommerfuldmægtig.

Bidrag fra:

Danske Mediatoradvokater

Input til de centrale hensyn, som et nyt familieretligt system skal indeholde

Regeringens model for et nyt familieretligt system tager afsæt i 5 centrale hensyn, som en arbejdsgruppe med repræsentanter fra myndighederne på området er blevet enige om, at et nyt familieretligt system skal varetage og indrettes efter. De centrale hensyn fremgår nedenfor i skemaet og er nærmere beskrevet i afsnittet: "Centrale hensyn i et nyt system", som fremgår af "Katalog – modeller og baggrund".

I inviteres til i skemaet nedenfor at beskrive, hvordan de enkelte hensyn efter jeres opfattelse bedst varetages i et nyt familieretligt system.

Skemaet bedes udfyldt elektronisk og indsendt til Børne- og Socialministeriet: familieret@sm.dk, senest den 11. august 2017.

En helhedsorienteret tilgang

Familier i opbrud har behov for hurtig hjælp til at nedtrappe og standse konflikter. Mediation kan opfylde dette behov, navnlig hvis der er sikret vandtætte skodder mellem "systemet" og bestræbelserne på at finde løsninger ved frivillig mediation; og familierne vel at mærke også oplever det sådan.

Derfor foreslår Danske Mediatoradvokater følgende få, men afgørende, ændringer i forhold til udspillet til et nyt familieretligt system, der på én gang vil sikre færre konflikter i familierne, mindre sagsbehandlingstid og sparede omkostninger:

- Der skal tilbydes mediation ved uafhængige mediatorer udefra i de såkaldt "gule sager", hvor der er uenighed mellem parterne.
- Mediatorerne må ikke være underlagt instruktionsbeføjelser fra Familieretshuset eller have et ansættelsesforhold i Familieretshuset.
- Allerede ved den indledende screening bør der i de "gule sager" tilbydes mediation.
- Mediatorerne skal være uddannede jurister og samtidig have en anerkendt mediationsuddannelse.
- Der skal være en ordning, hvorefter mediatorer udpeges af Mediationsinstituttet eller alternativt udpeges med inspiration fra retsmæglingsordningen.
- Mediatorerne skal kunne være til rådighed med meget kort varsel og på tidspunkter, der passer parterne - også uden for almindelig kontortid.
- Parterne skal have mulighed for bistand af deres privat antagne eller beskikkede advokater under mediationen lige som ved retsmægling.
- Aflønningen af mediatorerne skal følge allerede fastsatte takster og dermed sikre lave omkostninger.

Mediation er den bedste vej til at forkorte og bilægge konflikter.

Ved mediation gives parterne en mulighed for selv at tage ansvar for at finde en aftale, der løser deres konkrete konflikter. Erfaringsmæssigt fører dette til, at aftalerne i langt højere grad respekteres af parterne, da de selv har formuleret aftalens indhold. Dette er selvsagt i parternes egen, men ikke mindst i de skilsmisseramte børns interesse. Samtidig er der penge at spare ved at undgå langvarig sagsbehandling i forvaltningen og ved domstolene.

Det er imidlertid afgørende for en vellykket mediation, at parterne har fuld tillid til mediators uafhængighed og faglighed.

Derfor er det væsentligt, at mediatorerne er uafhængige af Familieretshuset, så ingen af parterne behøver at frygte, at det de siger under en mediation, kan risikere at komme dem til skade, hvis sagen alligevel i sidste ende skal afgøres i Familieretshuset eller retten.

Skilsmissekonflikterne indeholder ofte komplekse juridiske-, familiemæssige- og følelsesmæssige problemstillinger, som skal løses på et ofte meget højt konfliktniveau. Det er derfor afgørende, at mediatorerne har de fornødne uddannelsesmæssige kompetencer og erfaring, så parterne kan have tillid til processen og til deres mediator.

Et trygt og støttende forløb for barnet

Børn bliver ofte klemt i skilsmissesager og jo større konflikter, der er imellem parterne, des mere problematisk er det for børnene.

Mediation betyder oftest en hurtigere og mere fredelig måde at løse konflikten på og giver ikke mindst forældrene mulighed for også at anskue konflikten ud fra børnenes perspektiv og inddrage dette i aftalerne om deres fremtidige samarbejde om børnene.

Ved at tilbyde mediation allerede ved de "gule sager" er risikoen for konfliktoptrapning og herved, at sagerne overgår til "røde sager" samtidig mindsket, hvilket også giver børnene et bedre og mere trygt forløb.

Et sagsforløb tilpasset de konkrete behov

Sagsforløbet bør tilpasses parternes konkrete behov og situation. Derfor bør der allerede foreligge et tilbud om mediation ved Familieretshusets indledende screening af sagerne så parterne i de "gule sager" hurtigst muligt bliver tilbudt bistand fra en mediator. På den vis sikres, at konfliktniveauet holdes på så lavt et niveau som muligt. Tilbuddet om mediation vil samtidig betyde, at parterne kan gennemføre processen lokalt og på et tidspunkt, der passer dem. Dette er også i familiernes interesse.

"Røde sager" skal hurtigst muligt overgå til retssystemet og mediation i den type sager skal tilbydes i regi af den allerede eksisterende retsmæglingsordning. Det er imidlertid vigtigt, at parterne på det tidligst mulige tidspunkt informeres om retsmæglingstilbuddet ved retterne. Tidsfaktoren et helt centralt element for at holde konfliktniveauet på så lavt et niveau som muligt, og parterne skal derfor hurtigst muligt kunne meddele om de ønsker retsmægling. Det vil derfor være hensigtsmæssigt at øge informationsindsatsen herom allerede ved den indledende screening i Familieretshuset, så sager, hvor parterne ønsker retsmægling, straks ved rettens modtagelse visiteres ud til en retsmægler.

Et samlet vidensfundament

Der er betydelige erfaringer og evidens for, at mediation generelt bidrager til at nedtrappe og løse konflikter hurtigt og mere effektivt.

Retssikkerheden i fokus

Alle skal sikres de samme rettigheder og muligheder. Derfor er det væsentligt, at der på landsplan tilbydes en ensartet standard og at mediatorerne har de rette kompetencer til at yde parterne en kvalificeret mediationsbistand.

Skilsmissetvisterne indeholder såvel retlige- som konfliktmæssige elementer, hvorfor det er afgørende, at mediatorerne skal være både jurister og have en anerkendt mediationsuddannelse.

Bidrag fra:

DIA – Danish International Adoption

Input til de centrale hensyn, som et nyt familieretligt system skal indeholde

Regeringens model for et nyt familieretligt system tager afsæt i 5 centrale hensyn, som en arbejdsgruppe med repræsentanter fra myndighederne på området er blevet enige om, at et nyt familieretligt system skal varetage og indrettes efter. De centrale hensyn fremgår nedenfor i skemaet og er nærmere beskrevet i afsnittet: "Centrale hensyn i et nyt system", som fremgår af "Katalog – modeller og baggrund".

I inviteres til i skemaet nedenfor at beskrive, hvordan de enkelte hensyn efter jeres opfattelse bedst varetages i et nyt familieretligt system.

Skemaet bedes udfyldt elektronisk og indsendt til Børne- og Socialministeriet: familieret@sm.dk, senest den 11. august 2017.

En helhedsorienteret tilgang

Det er vanskeligt, at se hensynene udmøntet i forhold til de internationale adoptioner, der netop er kendetegnet ved at flere myndigheder/instanser er involveret i de forskellige faser af et adoptionsforløb fra godkendelsen af kommende adoptanter til endelig anerkendelse/bekræftelse af en adoption gennemført i udlandet

Dette gør sig også gældende fsva de opgaver, der i dag varetages af statsforvaltningen i forhold til de internationale adoptioner, herunder godkendelsen af adoptanterne, der også er kendetegnet ved, at flere myndigheder/instanser er involveret i de forskellige faser i godkendelsesprocessen.

DIA ser frem til, at høre nærmere om, hvordan de opgaver, der i dag varetages af statsforvaltningen tænkes varetaget i det nye familieretlige system, herunder om de faglige kompetencer, der er vil være tilknyttet familieretshuset, også vil blive anvendt i godkendelsesforløbet, herunder i forhold til vurderingen og vejledningen/rådgivningen af kommende adoptanter.

Et trygt og støttende forløb for barnet

Et sagsforløb tilpasset de konkrete behov

En række opgaver inden for adoptionsområdet, og særligt i forhold til de internationale adoptioner kræver stor specialviden og indsigt i internationale forhold, ligesom det er nødvendigt, at varetagelsen af opgaverne også kan ske under hensynstagen til de krav, der stilles i medfør af internationale konventioner samt lovgivning og procedurer i de lande, der gennemføres adoptioner fra, herunder i forhold til oplysningsniveauet i sagerne, indholdet af socialrapporter vedrørende kommende adoptanter samt sagsbehandlingstiderne f.eks. når det skal vurderes om en familie kan adoptere et konkret barn.

Et samlet vidensfundament
Retssikkerheden i fokus

Bidrag fra:

Domstolsstyrelsen

Input til de centrale hensyn, som et nyt familieretligt system skal indeholde

Regeringens model for et nyt familieretligt system tager afsæt i 5 centrale hensyn, som en arbejdsgruppe med repræsentanter fra myndighederne på området er blevet enige om, at et nyt familieretligt system skal varetage og indrettes efter. De centrale hensyn fremgår nedenfor i skemaet og er nærmere beskrevet i afsnittet: "Centrale hensyn i et nyt system", som fremgår af "Katalog – modeller og baggrund".

I inviteres til i skemaet nedenfor at beskrive, hvordan de enkelte hensyn efter jeres opfattelse bedst varetages i et nyt familieretligt system.

Skemaet bedes udfyldt elektronisk og indsendt til Børne- og Socialministeriet: familieret@sm.dk, senest den 11. august 2017.

Domstolsstyrelsens bidrag

Danmarks Domstole ser positivt på ambitionen om at skabe et simpelt og gennemskueligt system for behandlingen af de familieretlige sager.

Med udgangspunkt i regeringens udspil til en fremtidig model for behandlingen af familieretlige sager er nedenfor vores input til de centrale hensyn, der bør ligge til grund for det videre arbejde med et nyt familieretligt system.

Danmarks Domstole ser generelt gode takter i den fremlagte model – så som familiens garanti for, at alle sager kan prøves ved domstolene – og vi ser frem til at deltage i det videre arbejde.

En helhedsorienteret tilgang

Det er vigtigt for domstolene, at et nyt familieretligt system fremstår mest muligt enstrengt for familien. Den enstrengede fremtoning skabes blandt andet ved at sikre, at det for familien står klart, hvilken rolle den enkelte myndighed har i sagsbehandlingen, og hvor familien kan forvente at få sagen afgjort. Den administrative myndighed har således ansvaret for at behandle de simple og mindre simple sager, mens retten har ansvaret for – efter et forudgående afdækkende arbejde i den administrative myndighed – at behandle og afgøre de komplekse sager.

Domstolene har som eneste myndighed kompetencerne til også at behandle familiens bodeling og sikre en eventuel tvangsfuldbyrdelse af de indgåede aftaler og trufne afgørelser. Økonomiske uenigheder er ofte et vigtigt element i familiens konflikt, som har betydning for spørgsmål så som barnets bopæl og samvær, og domstolene kan dermed tilbyde familien én samlet løsning på

hele konflikten i de komplekse sager.

Det er et centralt hensyn, at familiens sag kun behandles i én myndighed ad gangen. Det skal forebygges parallel sagsbehandling i flere myndigheder og i værste fald parallelle sagsforløb. Hvis parterne sideløbende forsøger at rejse nye sager, skal disse nye spørgsmål tillægges som yderligere forhold i den verserende sag, selvom sagerne er rejst på forskellige tidspunkter og vedrører uenigheder af forskellig karakter. Her vil familiens mest alvorlige konflikt være styrende for, hvor hele sagen behandles. Derved får familien ved sagens afgørelse én samlet løsning.

Den helhedsorienterede tilgang skal endvidere understøttes af sagsfremmende frister på tværs af myndighederne i det nye familieretlige system, som skal forebygges, at sagsbehandlingen forlænges unødigt. Det er af stor vigtighed, at parterne kan se fremdrift i sagen, og parterne skal have sikkerhed for, at sagen afgøres inden for rimelig tid. Mens nogle familier hurtigt kan finde en løsning på uenighederne, er fristerne for andre familier en afgørende garanti for, at sagen ikke trækker unødigt i langdrag, inden sagen indbringes til endelig behandling i retten. Parterne har ofte modsatrettede interesser, og erfaringsmæssigt forsøger nogle parter at træne sagsbehandlingen til skade for den anden part og børnene. De sagsfremmende frister skal sikre, at en af parterne ikke kan forhindre, at sagen afsluttes, ved at trække sagen i langdrag.

Et trygt og støttende forløb for barnet

Det er tillige afgørende for barnets trivsel, at sagsbehandlingen hurtigst muligt fremskaffer et kvalificeret grundlag, hvorpå sagen kan afsluttes enten med en aftale eller med en dom, som skaber én samlet løsning med fokus på barnets og familiens bedste. Den verserende konflikt er som oftest yderst belastende for børnene, og de sagsfremmende frister skal også af hensyn til barnet sikre god fremdrift i sagen.

Det er afgørende for barnets retssikkerhed og for at give retten de bedste forudsætninger for at inddrage barnets perspektiv i rettens afgørelse, at barnet under børnesamtalen i retten møder og taler med den dommer, der behandler sagen. I de røde sager vil den sagsoplysende børnesamtale således finde sted, når sagen er sendt fra Familieretshuset til retten. Selve samtalen i retten forestås i samarbejde mellem en børnesagkyndig psykolog og den dommer, der behandler sagen. I retten behandles de familieretlige sager af dommere, som har særlig interesse i og kompetencer inden for det familieretlige område. Barnet vil i forbindelse med eventuelle samtaler kunne have en bisidder, som kan følge barnet i hele sagsforløbet. De rådgivende børnesamtaler afholdes i Familieretshuset af husets børnepsykologer.

For Danmarks Domstole er det væsentligt at bibeholde en meget høj kvalitet af den børnesagkyndige rådgivning, som børn, forældre og myndighederne får i forbindelse med sagsbehandlingen. I et fremtidigt system vil domstolene for at sikre den høje kvalitet af den børnesagkyndige rådgivning forvente samme høje standarder for antagelsen af børnesagkyndige, som kendes i dag fra de børnesagkyndige psykologer, der forestår børnesamtaler og i øvrigt bistår rettens behandling af sagen. Det er et centralt hensyn for at sikre et trygt og kvalificeret forløb for børnene og deres forældre.

Et sagsforløb tilpasset de konkrete behov

For Danmarks Domstole er det meget væsentligt, at sagen behandles med respekt for, at konflikten er et privatretligt anliggende mellem to forældre, som begge har del i forældremyndigheden over deres børn med de rettigheder og pligter, der knytter sig hertil. Mens det som beskrevet er vigtigt at tage hensyn til barnet, må familiens egen vurdering af dens behov for hjælp tillægges meget stor vægt i tilrettelæggelsen af sagsforløbet. I det omfang, at familien visiteres til et andet sagsforløb end det, som familien selv har ønsket, må der etableres klare og objektive kriterier for, hvilke sager skal visiteres til de forskellige spor. Komplekse sager bør altid sendes direkte til behandling i retten, hvis sagen indeholder risikofaktorer, er en international familiesag, eller hvis sagen i øvrigt findes betænkelig at behandle administrativt.

Det er vigtigt for Danmarks Domstole, at sporet til håndteringen af de komplekse sager indrettes, så myndighederne her kan håndtere alle typer af komplekse sager, herunder sager, hvor familien har andre problemer foruden den familieretlige konflikt. Det er imidlertid ikke alle sager i dette spor, hvor det er nødvendigt – og familien vil have gavn af – at iværksætte et omfattende tværfagligt arbejde og inddrage de sociale myndigheder.

Danmarks Domstole er i færd med at færdiggøre en vejledning til behandlingen af familieretlige sager i retten. Den skal sikre en ensartet behandling på tværs af landet. Vejledningen tager udgangspunkt i forskellige typer af familieretlige sager og beskriver mulige sagsforløb afhængigt af familiens behov. Under hensyn til partsautonomien vil sagsforløbet i retten blive tilrettelagt med respekt for familiens egne ønsker til sagsbehandlingen.

Sagsbehandlingen skal så vidt muligt tilpasses familiens konkrete behov, men lige så væsentligt er det at understøtte den helhedsorienterede tilgang til familien, så sagerne bevæger sig fremad – og ikke tilbage. Når en sag sendes fra en administrativ myndighed til retten, skal sagen af hensyn til barnet og familien færdigbehandles i retten, selvom det i løbet af sagens behandling i retten måtte vise sig, at konflikten kunne være løst i den administrative myndighed. Ligeledes kan retten således forlige parterne, hvis de i løbet af sagsbehandlingen bliver enige. Er der eksempelvis en konflikt om, hvorvidt den ene part skal betale ægtefællebidrag, som skal afgøres af retten, vil det også være retten, der fastsætter størrelsen af ægtefællebidraget, så familien får en samlet afgørelse. Det skal sikre, at familien ikke bliver kastebold mellem flere forskellige myndigheder.

Et samlet vidensfundament

Det er vigtigt for familien, at der sikres kontinuitet i indsamlingen af oplysninger til brug for sagens behandling og afgørelse. Når sagen overgår fra administrativ afdækning til behandling i retten, medsendes de udarbejdede undersøgelser, udredninger, samtalenotater og andre oplysninger med henblik på, at disse kan indgå i rettens afgørelsesgrundlag. For at undgå en unødigt forlængelse af sagsbehandlingstiden skal Familieretshuset ikke forelægge sagen for retten, hverken skriftligt eller mundtligt. Retten kan efter at have modtaget sagens akter foretage yderligere sagsoplysning til brug for rettens afgørelse, lige som parterne i retten vil afgive forklaringer under strafansvar. Tilsvarende gælder i de gule sager, som indbringes for retten, efter en administrativ afgørelse er truffet i Familieretshuset.

I forbindelse med afdækningen af sagens forhold er et centralt hensyn at indsamle relevante oplysninger fra kommune og kommunale institutioner. Oplysninger om familiens forhold skal dog kun indsamles i det omfang, hvor det er relevant for løsningen af den familieretlige konflikt. For at sikre familien et gennemskueligt og simpelt sagsforløb, hvor det står klart, hvilke myndigheder varetager sagen, vil det være den til en hver tid behandlende myndighed, der varetager kontakten med andre myndigheder, herunder kommune og kommunale institutioner. Det sker under hensyn til de allerede indsamlede oplysninger.

Retssikkerheden i fokus

Det er for Danmarks Domstole afgørende at sikre tilstrækkelig og rettidig adgang til domstolsbehandling i de familieretlige sager. Domstolene lægger derfor vægt på, at alle familieretlige sager kan behandles af domstolene, for domstolene er specialiseret i at løse komplicerede konflikter, herunder konflikter der vedrører børn. Adgangen til domstolene giver desuden familien stærke retsgarantier og stor legitimitet af den endelige afgørelse – også internationalt.

Det er væsentligt for familiens retssikkerhed, at de sager, som grundet deres karakter – højt konfliktniveau eller risikofaktorer – hører til hos domstolene, udelukkende afgøres i retten. I disse sager kan ske en forudgående administrativ afdækning, men det er vigtigt for familiernes retssikkerhed, at processuelle greb i forbindelse med den administrative behandling udelukkende anvendes for at fremskynde, at sagen indbringes for retten. I retten behandles sagerne mundtligt og ud fra det kontradiktoriske princip, og parterne afgiver forklaringer under strafansvar, hvilket giver borgerne den højeste retssikkerhed og retten særlige forudsætninger for at løse komplicerede familieretlige konflikter.

Af hensyn til borgernes retssikkerhed i internationale familieretlige sager – sager hvor én eller begge parter har behov for en internationalt anerkendt afgørelse – bør disse sager altid behandles og afgøres af domstolene. Historisk set har det vist sig problematisk at få andre landes myndigheder til at anerkende afgørelser i familieretlige sager, der ikke er truffet ved domstolene. Det er væsentligt, at borgerne har sikkerhed for, at afgørelsen i den internationale familieretlige sag har den fornødne legitimitet også over for myndigheder i andre lande. Hvis afgørelsen ikke er truffet af en dansk domstol, kan familien risikere, at sagen efterfølgende kan rejses ved en domstol i udlandet.

Bidrag fra:

Egmont Fonden

Egmont Fondens input vedr. nyt familieretligt system

Egmont Fonden takker for muligheden for at give input til de centrale hensyn ifm. et nyt familieretligt system. Vi baserer vores input på en flerårig erfaring med støtte på skilsmisseområdet og investeringer i både vidensopbygning og -spredning, afprøvning af nye metoder samt dialog med børn, forældre, fagpersoner og beslutningstagere på området. Fonden har således både støttet børn og forældre i skilsmisse meget direkte og mere indirekte støttet strukturelle forbedringer på området. Egmont Fonden har ikke en ekspertrolle på feltet, men har haft til formål at arbejde for, at intet barn skulle føle sig alene med følgerne af skilsmisse. Egmont Fonden er upartisk og arbejder altid for at sætte barnets behov i centrum i alle sine almennyttige aktiviteter.

En helhedsorienteret tilgang

Særligt ser vi et behov for stærk tværfaglighed i indsatsen især i spor 3-sagerne. I denne indsats bør der arbejdes med at sikre etisk forsvarlig og systematisk inddragelse af børneperspektivet. Særligt bør det overvejes, hvordan de helt små børns stemme skal høres.

Et trygt og støttende forløb for barnet

Jf. ovenfor finder vi det afgørende, at barnet inddrages systematisk og etisk forsvarligt. Det kan overvejes, om man skal forsøge at tilstræbe, at barnet har en fast kontaktperson gennem hele det familieretlige forløb. Desuden bør der være tilbud om en bisidder. Også her bør det overvejes, hvordan de helt små børn inddrages bedst. Endelig har vi erfaret, at både børn og familieretlige konflikter udvikler sig meget, hvorfor der kan være behov for, at aftaler og/eller afgørelser bør evalueres også ud fra et børneperspektiv flere gange i løbet af barndommen.

Et sagsforløb tilpasset de konkrete behov

Børnenes behov kan variere betydeligt både fra barn til barn og i løbet af barnets opvækst. Der bør være blik for dette i sagsforløbene. Særligt bør der være et blik for at balancere barnets behov for trivsel og tryghed og så barnets behov for to forældre.

Et samlet vidensfundament

Vi har ikke kunnet finde overvejelser om evaluering af det nye system i oplægget. Der bør foretages en evaluering af systemet efter et par år, og der bør fra tidspunktet for systemets etablering sikres feedbackmekanismer fra børn og forældre til systemet. Desuden bør evalueringen indeholde børns vurderinger. Det kan overvejes, om implementeringen af systemet også bør følges forskningsmæssigt.

Retssikkerheden i fokus

Endelig anbefaler vi, at ministeriet jævnligt indkalder dialogparterne til drøftelser om systemets implementering mhp. læring og støtte til de borgere, der har behov for ydelser fra det familieretlige system. Egmont Fonden har erfaret, at det har været yderst værdifuldt at samle feltet og drøfte og udfordringer og muligheder på det familieretlige område. Fonden har dog med sin nye strategi justeret sit fokus og vil derfor udfase sin indsats på skilsmisseområdet. Fremover vil fonden bl.a. arbejde med forældrekompetencer med det sigte at understøtte, at alle unge bliver i stand til at tage en ungdomsuddannelse.

Egmont Fonden, august 2017

Bidrag fra:

Foreningen af Danske Psykoterapeuter (FaDP)

**Foreningen af Danske Psykoterapeuter
FaDP**

Input til de centrale hensyn, som et nyt familie-retligt system skal indeholde

En helhedsorienteret tilgang.

Hvis tilgangen til skilsmisssystemet skal være helhedsorienteret, så indebærer det også en forebyggende indsats. Med det fremlagte lovforslag har regeringen og folketinget accepteret, at Danmark er et skilsmisseland, som vi blot må leve med. Lovgivning og forvaltning af ligestilling og kvindernes frigørelse har i den grad skabt en unødigt uro omkring parforholdet hvad enten det er papirløst eller som et ægteskab. Lovgivningen på dette område har skabt en helt unødvendig og ødelæggende kønskamp, som vi som samfund vil se alvorlige følger af de kommende år.

Når det gælder det konkrete lovforslag, så ser Foreningen af Danske Psykoterapeuter ikke nogen forbedring om skilsmisseprocessen overhovedet. I bedste fald vil det være Status Quo i værste fald vil det blive værre! Hvorfor det? Det mener vi fordi, uanset om en konfliktfyldt skilsmisseproces forceres gennem retssystemet, så fjerner det ikke selve konflikten, snarere tværtimod! Hvorfor det? Fordi i det øjeblik at en skilsmisse går til myndighederne uanset om der er tale om statsforvaltning, familieret eller domstolene, så er der tale om en konflikt mellem forældrene. Intet sted i lovforslaget står der specifikt noget om, hvordan man vil håndtere den konflikt?! Herudover forestiller vi os, at det stadig er de medarbejdere, der i dag er i Statsforvaltningen, der skal overgå til familieretten?? – med de holdninger som de har i dag? Allerede her er der ingen ændring og stadig en kønsdiskrimination mellem mødre og fædre! Skilsmisseudadvokaterne, som jo har monopol på at føre retssager, er stadig de samme med de samme holdninger til hvordan samvær og bopælsret skal fordeles, hvilket i dag også er stærkt kønsdiskriminerende. Og vi vil lige understrege, at der ikke findes nogen som helst videnskabelig dokumentation for, at moderen per definition er den bedst egnede til at opfostre børn, blot fordi hun har født dem. Der findes i dag mange eksempler på det modsatte. Når det gælder advokater, så er en skilsmisssag for rigtig mange advokater en "forretning" mere end det er en opbrudt families skæbne, der skal videre på bedst mulig måde. For rigtig mange advokater gælder det om at "vinde sager" uanset omkostningen for taberen og børnene! Det vil heller ikke ændre sig i det nye system, med mindre man tillader andre fagpersoner at gå i retten i disse sager som bisidder med retten til at ytre sig. Endelig er det formentlig de samme dommere, som der i dag dømmer i skilsmisssager, der fortsat skal dømme i disse sager. Mange af disse dommere er også kønsdiskriminerende og favoriserer ubegrundet moderen, når der skal bestemmes bopæl og samvær. Så alt i alt ser vi i FaDP ingen som helst gunstig og positiv ændring i det nye lovforslag.

Vi har fra FaDPs side adskillige gange overfor politiske ordførere og Børne- og socialudvalget givet udtryk for, at man fra regeringens og folketingets side meget hellere skulle fokusere på forebyggelse, således ægteskaber kunne bevares til gavn for begge forældre og især børnene. Parforholdet er ultimativt den bedste opdrager af børn og derfor skal der gøres en indsats for at skabe varighed i relationen. Flere kommuner har gennemført et forsøg, hvor man har givet vordende forældre rådgivning 4 gange inden fødslen og 8 gange efter fødslen, med meget positive resultater. Den ordning skal efter vores mening indføres på landsplan gennem oprettelse af centre rundt omkring i landet, hvor par kan søge hjælp og rådgivning til at komme videre i parrelationen. Centrene skal være statsfinansieret, således den økonomiske byrde ville være betydeligt mindre, hvilket er det vi oplever, der gør, at mange undlader rådgivning hos private, fordi det er for dyrt.

Foreningen af Danske Psykoterapeuter FaDP

Et trygt og støttende forløb for barnet

Med udgangspunkt i vores indlæg i forrige punkt, så har vi svært ved at se, at barnet kan få det bedre i det nye system, med mindre man laver nogle grundige psykologiske undersøgelser af begge forældres egnethed til at være forældre og en grundig undersøgelse af børnenes behov for tilknytning til begge forældre. Alle børn skal efter vores opfattelse have lige adgang til begge biologiske forældre gennem deres opvækst, og det er forældrenes pligt at sørge for at arrangere sig sådan, at det kan lade sig gøre. Den forælder der forhindrer dette, skal risikere at miste forældremyndighed og samvær med børnene indtil vedkommende har forstået, at det er vigtigt for børnene at være ligeværdigt sammen med begge forældre.

Et sagsforløb tilpasset de konkrete behov

Til dette punkt vil FaDP også henvise til ovennævnte kommentarer. Hvis ikke en myndighedsafgørelse eller retsafgørelse følges op af konfliktmægling/parterapi indtil der er opnået en afklaring og accept fra begge forældres side, så vil dette nye skilsmisssystem IKKE løse noget som helst.

Et samlet videns fundament

Allerede i dag findes der et stort videns fundament. Men dette fundament er præget af en myndighedspraksis og retspraksis, der er kønsdiskriminerende. Et videns fundament kan først anerkendes, når begge forældre betragtes som ligeværdige og lige egnede til at opfostre deres fælles børn. Undersøgelser viser, at fædre, der er alene med deres børn, klarer sig bedre end mødre, der er alene med deres børn. Mange fædre er i dag lige så velegnede til at tage vare på barnets opvækst som mødre, især når det gælder drenge, som har brug for den maskuline spejling i deres far. Piger har primært brug for en spejling i deres mødre, men for begge køn gælder det, at de også har brug for spejlingen i det biologisk modsatte køn.

Retssikkerheden i fokus

Som det forudsættes i ovenstående kommentarer ser vi ikke at retssikkerheden kommer mere i fokus, så længe det er de samme mennesker, med de samme holdninger i såvel myndighedsinstanser som advokatstand og retsinstans, der skal træffe afgørelser. Det bliver det samme, blot med en fare for en komprimeret konfliktsituation, som der slet ikke tages højde for i lovforslaget. En konflikt ophæves ikke blot fordi, der træffes en hurtigere afgørelse – tværtimod! Der skal både forebyggelse og konflikthåndtering/parterapi ind i dette lovforslag, før vi i FaDP tror på, at det kan bedre situationen for skilsmisseproblematikken i vores samfund.

FaDP mener at der skal ændres på følgende områder, så det fremover bliver mere retfærdige og mindre konfliktskabende.

**Foreningen af Danske Psykoterapeuter
FaDP**

Der skal etableres regionale centre, hvor alle par kan søge rådgivning til parforholdet med tilskud fra staten! Det er folketingets lovgivning gennem 30 år, der har ført til denne helt urimelige situation for danske familier. Den psykosociale sammenhængskraft er under voldsomt pres, hvilket for meget store psykosociale og økonomiske omkostninger for vores samfund i de kommende år! FaDP er med vores mange års erfaring i arbejdet med mennesker helt overbeviste om, at børn har bedst af en start i livet i en tryk familie. Mange par mangler desværre kompetencer til at varetage den opgave, der for skal de tilbydes hjælp i de regionale centre med tilskud.

Mødre er ikke per automatik bedre egnede til at opfostre børn, blot fordi de har født dem! Der findes ingen videnskabelig dokumentation for, at mødre er bedre egnede til at opfostre et barn gennem hele opvæksten, blot fordi hun har født barnet, snarere tværtimod. Fra barnet er 2-3 år, er det meget vigtigt, at barnet har lige adgang til begge biologiske forældre. Alle børn har brug for at kunne spejle sig i begge deres biologiske forældre for skabe en solid og velfunderet identitet.

Børnepenge fra det offentlige: Begge forældre skal have børnepenge efter en fordelingsnøgle, der passer til den samværsordning, som vedtages. Det vil sige 50% til hver i en 7/7-ordning uanset bopælsadresse.

Bodelingslovgivningen skal afspejle nutidens forhold: Selvom der lige er vedtaget en redigering af denne lovgivning, så finder vi i FaDP at den slet ikke er tilstrækkelig og afspejler det samfund, vi har i dag. Vi mener at alle der indgår et partnerskab skal have skilsmissesæreje som udgangspunkt. Det vil derfor ikke være et ubehageligt diskussionsemne, hvor man kommer til at blande kærlighed og økonomi. Ved en skilsmisse skal parterne dele, det de har skabt sammen, når man har fratrukket værdien af særejet fra. Efter 5 år kan dette ændres til at man ejer 50% af hinandens særeje og efter 10 år 75% af hinandens særeje. Begrundelse: **Bodelingen er meget ofte en stor konfliktskaber i en skilsmisse!**

Alle par med børn der vil skilles skal deltage i rådgivning inden, der kan bevilges skilsmisse: Den forrige regering vedtog en ordning, hvor man meget nemt kan lade sig skille på nettet. Den lov skal afskaffes! Denne lov undergraver indholdet i den kirkelige vielse og udvander vigtigheden at det arbejde, der skal gøres for at et parforhold fungerer. Parforholdet er ultimativt den bedste opdrager af et barn. Det er i den dualisme, der er mellem de to forældre, der lærer barnet hvordan man indgår i relationer på godt og ondt.

Foreningen af Danske Psykoterapeuter

Formand Kirska Dechlis og formand for politisk udvalg Torben Haugaard.

Bidrag fra:

Foreningen af DJØFere i Statsforvaltningen

Børne- og Socialministeriet

Input til de centrale hensyn, som et nyt familieretligt system skal indeholde.

Ad1 : En helhedsorienteret tilgang

Foreningen af jurister i Statsforvaltningen er tilhænger af en helhedsorienteret tilgang for borgerne i et familieretligt system. Vi foretrækker en løsning med en klar og efter vores opfattelse for borgerne mere simpel kompetencefordeling, hvor Familieretshuset har afgørelseskompetence i første instans i alle sager, og at domstolene bliver ankeinstans. Det vil give en hurtigere sagsbehandling og være en billigere løsning for samfundet og give et klart enstrengt system.

Konflikterne i familiesagerne kan bunde i mange forskellige årsager. Problemer med samværet kan dække over konflikter i økonomien og vice versa. Derfor er en helhedsorienteret indsats afgørende forudsætning for, om familien kommer godt igennem et brud i familien.

Vi synes der er mange gode tanker i regeringens udspil, men vi finder det mere hensigtsmæssigt, hvis systemet bygger på én indgang og en udgang med afgørelseskompetence til Familieretshuset i sager om separation og skilsmisse, sager om forældremyndighed, bopæl, samvær, værgemål, adoption, faderskab, bidrag og navne m.v. Statsforvaltningen har i dag afgørelseskompetence i sager om forældremyndighed efter død med klageadgang til retten, og det er vores erfaring, at denne enstrengede løsning sikrer en effektiv sagsbehandling, hvor parterne i forløbet også kan få børnesagkyndig rådgivning.

I familiesagerne hvor store følelser er i spil, gælder det oftest ikke om at finde en "sandhed", men om at genoprette harmonien i familien og sikre børnenes trivsel. Derfor mener vi, at det er rigtigt, at sagsbehandlingen ligger i Familieretshuset, men vi finder, at det er et skridt i den gale retning af lægge afgørelseskompetencen i de tunge sager i domstolsregi, idet en dom har karakter af, at der er en vinder og en taber i sagen. Dette er ikke et godt udgangspunkt for parternes videre samarbejde.

Vi er bekymrede for, at de tunge sager vil få en alt for lang sagsbehandlingstid, hvis de først skal forberedes i Familieretshuset og dernæst afgøres i retten.

Juristerne i Statsforvaltningen er dedikerede og specialister i at behandle familieretlige sager, hvorfor der er en stor ekspertise og erfaring såvel juridisk, men også rent menneskeligt til at tackle parter, der er i krise. Medarbejderne er vant til at arbejde såvel monofagligt som tværfagligt sammen med de børnesagkyndige i de konfliktfyldte sager, og de modtager efteruddannelse i konfliktløsning og konfliktmægling.

Såfremt regeringen fastholder sit forslag om, at de tunge sager skal afgøres i retten, er vi enige i, at forberedelsen af sagerne skal foregå i Familieretshuset, som vil have ekspertisen til at behandle sagerne.

Ad 2 Et trygt og støttende forløb for barnet

Statsforvaltningen har oprettet en børnetelefon og tilbyder børnegrupper, hvor børn kan tale om deres oplevelser med brud i familien med andre børn. Børn kan anmode om forældre indkaldes i Statsforvaltningen og børn skal høres i alle sager, hvor det giver mening.

Disse tiltag skal udbygges med yderligere og tidligere tiltag for at barnets perspektiv i højere grad kan indgå i sagsbehandlingen. Det bør som udgangspunkt være samme sagsbehandler barnet møder i Familieretshuset.

Det er endvidere vigtigt, at der skabes hjemmel til, at Familieretshuset kan starte sager på eget initiativ, på baggrund af indberetning fra f.eks. kommunen, og der skabes et øget samarbejde med kommunerne, om tiltag, der kan medvirke til en samlet løsning på konflikterne i familien.

Ad 3. et sagsforløb tilpasset de konkrete behov

Det er vigtigt at sagerne hurtigst mulig screenes/visiteres, således at forældrenes behov hurtigt afklares. Forældrene bør mødes med de nødvendige helhedsorienterede kompetencer. Statsforvaltningen har i dag børnesagkyndige og jurister, der kan indgå i tilbud og sikre en bred forankring såvel i en psykologisk og den lovmæssige kontekst.

Det bør i et nyt system sikres at der er de fornødne kompetencer af såvel juridisk, psykologisk, psykiatrisk karakter, herunder kompetencer vedrørende misbrug, vold etc.

Det bør sikres, at der er mulighed for den fornødne efteruddannelse, således at Familieretshuset altid har eller kan rekvirere den fornødne ekspertise.

Det er vigtigt, at systemet er fleksibelt og er forandringsparat, hvis en sag skifter karakter i den ene eller anden retning. Systemet skal kunne ændre indsats og tilbud undervejs, således at sagsbehandlingen hele tiden er tilpasset familiens behov.

Ad 4 Et samlet vidensfundament

Det er af afgørende betydning i en helhedsorienteret sagsbehandling, at parterne ikke gentagne gange skal afgive de samme oplysninger. Det er vigtigt i en fremtidig mere digitaliseret sagsbehandling, at den helhedsorienterede sagsbehandling bliver en forudsætning i nye digitale projekter.

Familieretshuset bør samtidig gøres til national videns center med højt ambitionsniveau, der indsamler forskningsmæssig viden på området, udarbejder statistikker, formidler viden og udvikler kampagner,

Ad 5 Retssikkerheden i fokus

I forarbejderne til værgemålsreformen i 1997, der flyttede kompetencen for iværksættelse af værgemål fra domstolene til Statsforvaltningen, skrev Justitsministeriet, at de administrative sagsbehandlingsregler sikrer langt hen af vejen borgernes behov for en retfærdig proces. Det blev fremhævet, at forvaltningsloven giver sikkerhed for partshøring, partsoffentlighed og begrundelse for afgørelserne samt at administrative vejledninger, praksisoversigter m.v. kan koordinere og ensrette den administrative sagsbehandling.

Der er efter vores opfattelse ikke grundlag for nogen retssikkerhedsmæssige bekymringer ved, at alle de familieretlige sager i fremtiden bliver afgjort i Familieretshuset. Afgørelserne træffes i overensstemmelse med forvaltningslovens regler efter en ensartet praksis i Familieretshuset med mødekontorer rundt om i landet.

Vi mener, at der kan udarbejdes sagsbehandlingsregler, der sikrer at sagerne behandles hurtigt i Familieretshuset og at sagerne afgøres når de er afgørelsesklare. Det vil give parterne øget sikkerhed for hurtig og effektiv sagsbehandling. Vi har allerede i den materielle lovgivning på samværsområdet regler for fastsættelse af kontaktbevarende samvær, herunder reglerne for omfang og behandlingen af disse sager, der sikrer barnet kontakt med begge forældre. Vi oplever, at sådanne regler er nemme at administrere, og borgerne sikres en hurtig afklaring på samvær under sagens behandling.

Retssikkerhed for borgerne er også, at sagerne behandles med den fornødne kompetence og ensartethed.

Hvis domstolene bliver ankeinstans tilføjes den retssikkerhedsgaranti, der ligger i at få prøvet afgørelsen af to af hinanden uafhængige myndigheder.

I 1980, hvor spørgsmålet om en enstrengt familieretlig struktur sidst alvorligt blev behandlet, blev det fremhævet af den daværende regering, at der ikke var muligt at pege på bedre eller billigere alternativer til statsamtterne.

I forbindelse med senere reformer er det blevet understreget, at sagsbehandlingen er tungere og mere langvarig og domstolsbehandlingen er mere formaliseret og dyrere. En ensartet praksis vil i modsætning til det administrative system kun kunne koordineres ved anke af byretternes afgørelser.

Afslutning :

Foreningen af jurister i Statsforvaltningen finder mange gode tiltag i regeringens forslag, og vi deler mange af de gode nye tanker i forslaget. Vi er store tilhængere af et enstrengt system. Vi foretrækker dog en løsning med en helt klar kompetencefordeling, hvor Familieretshuset har afgørelseskompetence i første instans, at domstolene bliver ankeinstans i alle spørgsmål

vedrørende separation og skilsmisse, adoption, forældremyndighed, værgemål, faderskab og samvær.

Med venlig hilsen

Foreningen af DJØFere i Statsforvaltningen

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Arne Stryhn Madsen', written in a cursive style.

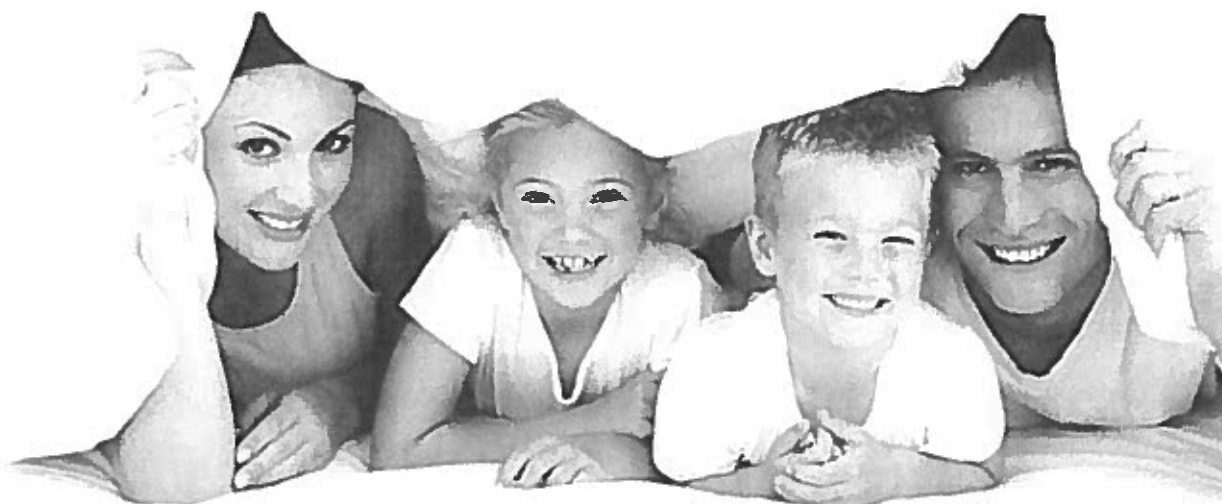
v/Arne Stryhn Madsen, formand

Bidrag fra:

Foreningen Far

Foreningen Far
til støtte for børn
og forældre

Et nyt familieretsligt system

Foreningen Far 2017

Foreningen Far
til støtte for børn
og forældre

Til Børne- og Socialministeriet,

Foreningen Fars input til de centrale hensyn, som et nyt familieretligt system skal indeholde

Regeringens model for et nyt familieretligt system tager afsæt i 5 centrale hensyn, som en arbejdsgruppe med repræsentanter fra myndighederne på området er blevet enige om, at et nyt familieretligt system skal varetage og indrettes efter.

De centrale hensyn fremgår nedenfor i skemaet og er nærmere beskrevet i afsnittet: "Centrale hensyn i et nyt system", som fremgår af "Katalog – modeller og baggrund" fra Børne- og Socialministeriet. I skemaet beskrives, hvordan de enkelte hensyn efter Foreningen Fars opfattelse bedst varetages i et nyt familieretligt system.

Der henvises til vedhæftede bilag

- Bilag A: Foreningen Fars præsentation for ministre og ministerier
- Bilag B: Indlevering af 4 årlig rapport til FN om overholdelse af menneskerettigheder i Danmark udarbejdet af Foreningen Far.
- Bilag C: Europarådets resolution 2. oktober 2015 om ligestilling i familielivet

Foreningen Far har i forbindelse med de centrale hensyn ladet forældre komme med input til Foreningen Far og hermed Børne- og Socialministeriet.

Med venlig hilsen

Jesper Lohse, Landsformand
Foreningen Far

En helhedsorienteret tilgang

Foreningen Far oplever at der er 3 helt afgørende overordnede forhold, som skal være i orden, som forudsætning for en helhedsorienteret tilgang i et nyt familieretsligt system.

1. Familielovgivningen skal behandle familieformer, forældre og køn ens som udgangspunkt. Børn og forældre behandles ikke ens i samme situation i dag og herved kan der aldrig skabes succes.

2. God offentlig ledelse og kvalitet i et simpelt offentligt system med fuld information. Det er basal ledelse af menneskelige processer at skift af hænder skaber procestid, tab af viden og menneskelige fejl, hvorfor det nuværende system uanset ønsket – aldrig vil komme til at virke. Børn og forældre møder alt for mange offentlige enheder og personer i samme proces. Det er væsentligt at konstatere dette og se fremad som der gøres nu. Overalt i børne og familiesystemet skabes en helhedsorienteret tilgang med fuld information, tværfaglighed og lige muligheder som udgangspunkt.

Foreningen Far oplever en "fagkamp" mellem juridisk og børnesagkyndig fokus i familiesystemet – og en kamp om børnene mellem faggrupper - som vi finder skader børn og forældre. Der er brug for begge faggrupper, men først og fremmest god ledelse og god forandringsledelse, da det naturligvis er muligt at skabe succes i komplekse og vanskelige menneskelige situationer – eller i hvert fald en langt højere grad af succes for børn og familier samt borgertilfredshed end tilfældet er i dag.

Forældrene skal naturligvis i Danmark som udgangspunkt

A) Have et frit valg baseret på lige muligheder i familielovgivningen i alle familieformer og uafhængigt af forældre status og køn. Hvis der er uenigheder skal der,

B) Ske rådgivning, støtte og mægling af fagpersoner med kvalitetssikring foruden at,

C) Retslige beslutninger skal træffes med fuld information og tværfaglighed ved fortsat uenighed eller såfremt en forælder eller offentlig medarbejder har bekymring for barnet eller barnet selv kan give udtryk for bekymringer.

Man starter i dagens familieretslige system af historiske årsager med at forskelsbehandle børn og forældre i forhold til familieformer, bopæl/samværsforældre samt køn. Det vil derfor aldrig været muligt at hjælpe de danske børn og familier, som har brug for det. Man skaber kun gentagen og vedvarende sagsbehandling ved diskrimination og belønning af forkert adfærd, da det er nemt at snyde et sådant familieretsligt system.

3. Belønning af god forældreadfærd hos forældre, advokater og myndigheder med og rettelse/opfølgning ved fejl, når de konstateres for at skabe et moderne og lærende familiesystem
Det er helt afgørende for en helhedsorienteret tilgang at der skabes et lærende børne og familiesystem, hvor god adfærd belønnes og forkert adfærd har konsekvenser. I mange offentlige danske børnesager er der tale om "børneopdragelse af voksne" og vi tillader naturligvis ikke børn lyver, så hvorfor forældre, advokater eller for så vidt myndigheder og fagpersoner. Lad os ikke længere afvise at det sker, men handle på det!

Belønning af sandheden er et markant ønske hos børn og forældre. Belønning af usandheder er det som forældrene melder ind som de værste og mindst velfungerende i dagens familiesystem samme med diskrimination i lovgivningen. En helhedsorienteret tilgang skal bygge på frit valg, lige muligheder og belønning af god adfærd for succes. Det handler ikke om jura eller børnesagkyndigt fokus, men basal ledelse af menneskelige processer.

Det er således IKKE nok at lave en strukturændring, når der er behov for lige muligheder samt en bedre struktur og en ny kultur, men det stillede forslag er et vigtigt led i et tidssvarende familiesystem der virker. Sikres alle 3 forhold ikke vil forslaget og den helhedsorienterede tilgang ikke have den ønskede effekt.

Der må bestemt stilles spørgsmålstejn ved at de 3 myndigheder, som mere end nogle andre har opbygget og varetaget det nuværende familiesystem, er anmodet om at lave et nyt der virker. Der er bestemt relevant erfaring som skal bruges og man skal kigge på hvilke ting der virker i dag, men hvordan ville systemet havde set ud hvis brugerne skulle skabe det nye familieretslige system og en helhedsorienteret tilgang.

- Forældre der kan selv, vil ønske at de kan klare det nem online med fuld information om børnene for begge forældre og lige muligheder som udgangspunkt er en naturlighed.
- Hvis forældrene har uenigheder ønsker de at opsøge et familiecenter for rådgivning og mægling som er uvildigt, kønsrepræsentativt og som ikke træffer beslutninger – eksempelvis i kommunalt regi men kvalitetssikret, da mange ting foregår der allerede i dag.
- Ved alvorlige bekymringer for børn og forældre vil forældrene ønske sig en tværfaglig og velfungerende børnesagkyndig familiedomstol, der træffer rigtig og langsigtede afgørelser for hele barnets liv og ikke kun har kortsigtet fokus – og bruger mere tid end 2 timer som i dag samt følger op med konsekvens for forældre, advokater og myndigheder der mener de ikke skal fortælle sandheden.

Ønsker man det nuværende foreslåede system er der behov for tværfaglige møder mellem Familieretshuset, kommunen, skole og andre aktører, så der sikres et kontinuerligt forløb som tager familiens samlede situation i betragtning

Der vil være markant behov for udveksling af familieretlige og socialretlige oplysninger samt automatiseret og digitaliseret ligeværdig information af forældrene, hvilket ikke sker i dag. Der vil være behov for fokus på langtidssigtede løsninger i stedet for kortsigtede for børn og familierne.

Et trygt og støttende forløb for barnet

Det er positivt at der er fokus på et nyt familieretligt system, men succes er ikke muligt med forskelsbehandling i lovgivningen af familieformer, bopæl/samværsforældre og køn foruden manglende belønning af god adfærd af forældre, advokater og myndigheder, som grundlag for et lærende familiesystem.

Ligeværdig tilknytning til begge forældre er som udgangspunkt bedst for barnet gennem livet og skal - medmindre forældrene vælger andet eller der er tungtvejende grunde til andet være udgangspunktet. Der bør laves 7/7 ordninger som udgangspunkt med mulighed for fravalg eller afgørelser om andet.

Børn skal ikke stilles overfor et valg mellem far eller mor – medmindre forældrene er enige om at andet samvær er bedst for barnet, barnet er gammel nok til selv at vælge eller forældreevne undersøgelser dokumenterer det ikke er bedst for barnet.

Barnet skal ved kontakt med det offentlige gerne have en fast støtteperson – og der skal selv ved bekymringer som udgangspunkt undgås brudte relationer mellem den ene forælder og barnet ved sikre barnets kontakt med begge forældre via støttet/overvåget samvær – eller tilbud og pålæg om deltagelse i konfliktmægling, samarbejdskurser, alkoholskurser mv.

Det skal være muligt at give barnet den nødvendige støtte uafhængigt af forældrenes samtykke hertil og naturligvis skal begge forældre kunne fremsætte ønske om støtte til barnet på lige vilkår.

At man i dag kan tilbyde og som offentlige myndigheder eller såkaldte børneorganisationer tilbyder f.eks. børnebisidderordninger for kun nogle børn må betragtes som grov overtrædelse af fundamental menneskeret. Det er fuldkommen uacceptabel adfærd af myndigheder og børneorganisationer at tjene penge på den slags diskrimination.

På samme vis skal advokat adfærd i fokus, da alle fagpersoner og advokaterne selv uden for referat ved at der kønsbestemt advokatadfærd. To forældre advokater vil ofte trække parterne mere fra hinanden – hvorfor det bør vurderes om og hvor i systemet der kan indføres barnets advokat eller familiens advokat, som støtte og hjælp.

Børnegrupper er positivt i dag. Forældrene bør gives den nødvendige viden og de nødvendige værktøjer til selv at kunne varetage barnets behov efter sagens afslutning. Gennem støtte til både barnet og dets forældre under forløbet sikres relationerne og der opnås samtidig et oplyst grundlag gennem mere dybdegående viden om familiens forhold og barnets behov. Såfremt det skønnes hensigtsmæssig bør der tilbydes fortsat støtte til barnet og/eller barnets forældre efter sagens afslutning. På den måde undgås det at Familieretshusets afgørelser ikke følges grundet manglende evne eller vilje hos forældrene. Samtidig indsamles der et bredere erfaringsgrundlag omkring familiens samlede trivsel i forhold til afgørelser, tilbud og tiltag.

Foreningen Far
til støtte for børn
og forældre

Et sagsforløb tilpasset de konkrete behov

Det er positivt at der er fokus på et nyt familieretligt system, men succes er ikke muligt med forskelsbehandling i lovgivningen af familieformer, bopæl/samværsforældre og køn foruden manglende belønning af god adfærd af forældre, advokater og myndigheder, som grundlag for et lærende familiesystem.

Et sagsforløb tilpasset de konkrete behov handler om at forebygge flest mulige børne og familiesager med god ledelse og kvalitet baseret på lige muligheder og rigtige afgørelser som grundlag for respekt. For de børn og forældre som har behov er screening og inddeling af sagerne efter sagens karakter afgørende, som var det et hospital hvor et barn kom ind ad døren.

Handler det om forkølelse sendes sagen videre til egen læge. Er det en brækket arm behandles barnet af en sygeplejerske/læge, mens der ved alvorlige sygdomme sker akut behandling af tværfaglige teams, som følger op indtil barnet er reddet og rask.

Foreningen Far anbefaler derfor:

Trin A: Forældrene er enige og der er ikke behov for møde, men online service

Trin B: Forældrene er uenige og der er behov for mægling, rådgivning og støtte

Trin C: Forældrene ønsker retslig afgørelse eller offentlig myndighed har bekymring for barnet, hvorved sagen straks sendes til hurtig, men grundig retslig undersøgelse og afgørelse.

Det bør være muligt at pålægge forældrene medvirken i en række tilbud/tiltag i domstolsregi, såfremt det skønnes at være til barnets bedste, eksempelvis kurser om konflikthåndtering og forståelse af barnets behov.

Ved hjælp af screening og inddeling af sagerne efter sagens karakter sikres både en optimering af selve sagsbehandlingen gennem en mere effektiv og kvalitativ sagsbehandling, samtidig med at der fjernes unødige sagsskridt og derigennem spares ressourcer. Som led i en effektiv behandling af sagen skal der gives relevante tilbud til barnet og dets forældre.

Et samlet vidensfundament

Det er positivt at der er fokus på et nyt familieretsligt system, men succes er ikke muligt med forskelsbehandling i lovgivningen af familieformer, bopæl/samværsforældre og køn foruden manglende belønning af god adfærd af forældre, advokater og myndigheder, som grundlag for et lærende familiesystem.

Digital information og sikring af digital post om børn for begge forældre og offentlige personer involveret i sagsbehandling vil give det bedste, hurtigste og billigste samlede vidensfundament. Så længe digital post om børn til begge forældre ikke virker automatiseret i cpr pga. manglende data spildes der tid og offentlige ressourcer samt sker menneskelige fejl.

Der bør derudover indføres online tilfredshedsmålinger som Foreningen Far i mange år har anbefalet bl.a. Statsforvaltningen for alle afgørelse og forløb samt laves generelle forældreundersøgelser ligeværdigt mellem kønnene, så der nemt kan indsamles statistik og mønstre foruden at borgerne får mulighed for at komme til orde.

Der bør i højere grad inddrages nordisk og international forskning, og ikke kun gøres brug af dansk og kulturelt bestemt forskning om børns sundhed baseret på det ene køn af de samme danske forskningsinstitutioner i det ministerielle arbejde. Der bør bruges anerkendte videnskabelige forskningsmetoder og ligeværdige besvarelser mellem kønnene - eller det bør markant fremstå i rapporter og undersøgelser. Køn har kulturel betydning hos forældre og sagsbehandlere i dag, hvorfor det har betydning for det familieretslige systems opbygning, ændringer og vidensfundament.

Der bør ske løbende efteruddannelse af fagpersoner i børns sundhed og ligestilling samt indføres certificering af børnesagkyndigt personale.

MEN et af de mest åbenlyse og problematiske forhold som Foreningen Far har oplevet er den manglende informering fra brugerne op ad systemet – og hvor kulturen og netværk spiller en større rolle end korrekt informering.

Det har været åbenlyst i forhold til statsforvaltningen som oplever de samme ting hos forældre som Foreningen Far, at mønstre og nødvendige lovændringer i forhold til diskrimination ikke er kommet op gennem systemet til ministerierne og politikerne. Der er en total mangel på afgørelsesstatistik samtidig med at man kan træffe afgørelser, som man finder er bedst for barnet og der er intet gjort ved usandheder, herunder en forebyggende indsats og videndeling med politiet og kommunerne.

Der har været tale om et videnmæssigt, svigt hos offentlige myndigheder, som nemt kunne og i fremtiden må blive bedre til at indsamle borgerfokus, mønstre og levere statistik. Når så samtidig ligebehandlingsnævnet behandler klager alene efter dansk lovgivning og der ikke leveres statistik over afgørelser som påviser at lovgivningen er diskriminerende er forældrene naturligvis skak mat. Det er helt og aldeles uacceptabelt det som er foregået – eller måske rettere ikke foregået.

Kønsfordelingen har haft og har organisatorisk betydning for afgørelser og den kulturelt baserede indsamling af data og viden. Det oplever børn og fædre dagligt. En repræsentativ kønsfordeling er afgørende også for viden indsamlingen.

Retssikkerheden i fokus

Der er i dag fædre med 3-12 måneders barsel og de klarer det fint. Vi kan ikke sige hvem som er den bedste elev, studerende, medarbejder, leder, statsminister eller forælder alene ved at kigge på køn. Lige muligheder og samme retssikkerhed er fundamentet for respekt for det familieretslige system og muligheden for at skabe ro og den rigtige indsats for flest mulige børn og familier i fremtiden.

De 6 væsentligste retssikkerhedsmæssige forhold som har betydning for det familieretslige system i kvantitet og kvalitet, som bør ændres straks, er:

- **Digital post til begge forældre.** Data mangler i cpr og der kan ikke laves en liste for børn under 18 år i forhold til informeringsret og fælles forældremyndighed, da data ikke er indsamlet.
- **Fædre barsel.** Hensigten med udvidelsen til 12 måneder barsel var at barnet skulle opleve barsel med begge forældre, da det er bedst for barnet, familierne og samfundet. Foreningen Far anbefaler en udvidelse af fars 14 dages øremærkede barsel til 2 måneder og at der gives 1-2m ekstra til far.
- **Fjernelse af bopæl og samværsforældre:** Børn og forældre behandles ikke ens i samme situation. 7/7 ordninger bør være udgangspunkt, som der kan fraviges fra om ønsket eller nødvendigt.
- **Biologisk forældreskab er livsvarigt:** Vi lever i en tid med dna, sociale medier og samlivsophør. Børn, søskende og forældre finder hinanden på helt nye måder med dna og billedgenkendelse. Børn finder biologiske forældre i fremtiden.
- **Barnets økonomi:** Fordel indtægter og udgifter 50%/50%, medmindre der er tale om weekendordning og lad forældrene selv ændre på samme vis som man kan online med et boligfradrag for ægtefæller. Begge forældre skal have mulighed for og tage ansvar for børn samt modtage velfærdsydelse som børnecheck, boligsikring og SU efter reelt behov. Det er korrekt at sende et markant signal til forældrene om at velfærdsydelse er til de mennesker der har et reelt behov, da virkeligheden er at velfærdsydelse misbruges af en stor gruppe af forældre.
- **Belønning af god forældre adfærd:** Skyldsspørgsmålet i vejledning om samvær §14.1.1.2 skal fjernes samtidig med bopæl og samværsforælder begrebet, som må betragtes som ulovlig diskrimination af børn og forældre.

Der henvises til bilagene.

Når forældre oplever diskrimination er det diskrimination af børn. Det barn som oplever at en samværsforælder ved arbejdsløshed ikke kan få boligsikring, hvorved barnet ikke har samme muligheder hos samværsforælderen eller det barn som oplever grænseoverskridende adfærd hos bopælsforælderen eller dennes familier diskrimineres.

Lovændringer og en modernisering handler ikke for Foreningen Far om kønskamp, men om børns sundhed, glade familier, lige muligheder, samme retssikkerhed, folkesundheden og velfærdssamfundets fremtid. Grunden til at børn og fædre omtales skyldes at der her juridisk er dokumentation for forskelsbehandling af familieformer, bopæl/samværsforældre samt køn.

Bidrag fra:

Foreningen Mor

Til: Familieret (Familieret@sim.dk)
Fra: foreningenmor@foreningenmorogbarn.dk (foreningenmor@foreningenmorogbarn.dk)
Titel: Foreningen Mor om Familieretligt System
Sendt: 11-08-2017 21:51:01

FORENINGEN MOR:

Bemærkninger til forslag om et nyt familieretligt system, august 2017

En helhedsorienteret tilgang

Visitation og screening er rigtig vigtigt og et godt værktøj til at inddele skilsmisser i forhold til graden af problemer, konfliktniveau, og kompleksitet.

Tværfaglighed – gerne på et højt niveau – og vidensdeling imellem myndigheder kan medvirke til et bedre beslutningsgrundlag.

Foreningen Mor foreslår derfor, at man for at finde de bedste screeningsværktøjer, der skal bruges gennemfører et omfattende research og taler med både SFI og Dansk Stalking Center samt Lokk og Danner for at finde ud af, hvilke internationale redskaber, der kan bruges i Danmark.

Trygt og støttende forløb for barnet

Barnet skal være i fokus og i centrum. Barnet skal høres. Personalet skal være specialuddannet til at lytte efter og forstå selv de små tegn på mistriksel, vold, overgreb og trusler.

Barnet er vigtigst og hvad der er bedst for barnet skal være det afgørende hensyn. Alt hvad barnet siger, skal registreres og politiet skal inddrages ved den mindste mistanke om ulovligheder begået i familien. Den skærpede underretningspligt skal overholdes. Barnet skal skærmes fra den eller de forældre eller andre, som giver anledning til mistanke om ulovlige forhold. Ellers vil barnet ikke kunne tale frit.

Det er vigtigt, at der i sager med vold og/eller overgreb handles iht overgrebspakke, så ALLE børn får forløb i børnehushuset ved mistanke om vold/overgreb. Således SKAL sagsbehandlerne overlade det til Børnehushuset at undersøge selv ved den mindste mistanke. I modsat fald bør det have konsekvenser for sagsbehandleren. Desuden skal psykologerne i børnehushuset have medindflydelse på afgørelser om samvær. I det hele taget skal børnehushusenes psykologer have større myndighed således, at deres vurderinger vægtes som bevis også i retssag.

Børnehushusenes psykologer skal være barnets stemme, når det har været udsat for en forbrydelse. Retssikkerheden for børn er minimal - især for de små børn - derfor vil det være af afgørende betydning, hvis en psykologvurdering fra børnehushuset kan betragtes som juridisk gældende bevis.

Det er vigtigt at hvis der er viden om / mistanke om vold, misbrug eller overgreb, at de fagpersoner (herunder undersøgende psykologer) rent faktisk VED noget om den pågældende problematik!

Det kan ikke nytte, at mor stemples med begrundelsen at barnet er tilknytningsforstyrret, hvis det i virkeligheden handler om, at barnet er traumatiseret!

Et sagsforløb tilpasset de konkrete behov

Her vil det være vigtigt at man ikke bare optræder som et ekspeditionskontor for to forældre, som tilsyneladende er enige, men prøver at se om fx en deleordning reelt er i barnets interesse. I Foreningen Mor oplever vi mødre, som tvinges til at acceptere 7/7 ordninger for at slippe væk og få bopæl på barnet, selv om barnet har diagnoser, som betyder at det har brug for mere ro og stabilitet. Kvinder på flugt fra et undertrykkende forhold er ofte i en overlevelsessituation, hvor de har brug for at samfundet går ind og varetager deres og børnenes interesser.

Kunne man gøre noget/nytænke/gentænke i de tungeste sager hvor mor/børn sidder på krisecenter pga overgreb, sådan at man ikke samtidig belastes af sager i systemet? I dag kan der køre sideløbende sager i 8 instanser og man knækker ganske enkelt nakken på det! Og den første, det går ud over, er barnet!

Der bør også tages hensyn til at der er en forældreopgave, som skal varetages, også for den kvinde, som lige har født, ammer, har født tvillinger eller lignende. Hun skal ikke trækkes igennem tunge sager og udsættes for stalking by proxy, hvor faderens familie ser barnet som et objekt mere end på barnets behov. Der er brug for et stop for samværsager gentagne gange. Samværsforældre bør ikke kunne stille gentagne krav, som belaster den anden forælder unødigt til skade for barnet.

Et samlet vidensfundament

Viden bør indsamles og registreres ud fra en gennemtænkt og logisk systematik. Men kan lave en slags cv over

personerne, hvor historik vedrørende forældreskab, eventuelt misbrug, klagesager, sager ved politiet, sager vedrørende psykiske problemer og psykiatrien mm. indgår. Denne viden kan bruges til at afskærme børn fra forældre, som har en skadelig adfærd.

Sundhedsmyndighederne skal spille en meget mere afgørende rolle end i dag. Barnets fysiske og psykiske helbred skal spille en vigtig rolle i beslutninger omkring barnet, så børn fx sendes mindre på samvær, hvis de tåler mindre omskiftelighed.

Ved de komplekse sager er det ikke tilfredsstillende, at der laves en deleordning, hvis der er mistanke eller bekymring om misbrug, vold eller overgreb. Barnet skal skærmes med det samme fra den voldelige forældre.

Det personale, som skal vurdere sager med bekymringer om misbrug, vold og overgreb skal være specialuddannet i præcis de fagområder. En almindelig sagsbehandler er ikke uddannet og trænet til at vurdere de ofte komplekse dynamikker i sager med vold og overgreb. Derfor skal personalet – uanset om systemet fortsætter i SF regi eller det hedder noget andet, så skal ALLE, sagsbehandlere, jurister, børnesagkyndige (uanset om psykolog eller socialrådgiver) OG dommere foruden kommunens personale efteruddannes indenfor vold, overgreb og misbrugs problematikker.

Retssikkerheden i fokus

Systemet skal give beskyttelse af personlige oplysninger, så hemmelig adresse eksempelvis ikke lækkes, hvis en kvinde lever i skjul. Polititilhold skal overholdes. Fejl vedrørende disse ting skal minimeres.

Møder med modparten skal altid være frivillige.

Oplysninger fra konflikthåndtering i Familiehuset kan ikke ignoreres, som regeringens forslag lægger op til, men skal behandles som alle andre oplysninger, man får kendskab til. Den skærpede underretningspligt og pligten til at gribe ind ved trusler og andre ulovligheder kan ikke sættes ud af kraft.

Sager skal undersøges til bunds fra begyndelsen og være systematisk belyst inden de eventuelt kommer for retten. Børn er forskellige og har brug for at beslutninger om barnet afspejler barnets egne ønsker og behov.

Afsluttende opfordrer vi til, at man holder sig barnets rettigheder for øje, som udtrykt i Børnekonventionen, følger Istanbulkonventionens anbefalinger til forebyggelse af vold imod kvinder samt respekterer de grundlæggende menneskerettigheder, som giver det enkelte menneske nogle frihedsrettigheder til fx at vælge sin egen familieform og som giver kvinder retten til at blive skilt, være mødre for deres egne børn, være beskyttede som Cedaw-konventionen foreskriver og som beskytter individets ret til privatliv og frihed fra overdreven statslig kontrol.

Foreningen Mor, den 11. august 2017

Nanna Gersov, Hanne Rix, Charlotte Krohn og Charlotte Dornak

Bidrag fra:

Godfar

Kære Initiativtagere

Tak for information om ændring af mødetidspunkt den 18.08.2017. Det er helt ok og vi glæder os meget til, at samarbejde for et bedre FamilieDanmark.

Vi er jo også mange mennesker der skal kunne på samme tid, MEN . . .

Vi har nu holdt et utal af møder, hos os i Godfar.dk, for at kunne svare på de fine fremsendte spørgsmål, og vi har talt lidt med andre organisationer,

og vi er **SÅ** glade for I her, har taget initiativ til, at vi endelig får taget fat på det her meget ømtålelige, men også ekstremt vigtige område for hele Danmark :

Nemlig, hvordan får vi gjort det bedre for børn og familier før - under og efter en skilsmisse mm. FOR DET HASTER I DEN GRAD - er vi enige om !

Vi er dog også enige om, at vi rigtigt gerne vil svare tilbage på de lukkede spørgekategorier, som man allerede har fastlagt, til seancen den 18. august, men det er simpelthen ikke muligt for os. Det er det ikke fordi det giver ingen mening diskutere (systemet isoleret set) FØR vi har fået talt om det vigtigste først (essensen/-erne) : nemlig mennesket i systemet : hvad er det der går galt i "Systemet" eller er det snarere i "Væsnet" ? . . . Altså den måde vi ser på børn, fædre og mødre og vores familier - og et familiesamfund anno 2017. Og hvad skal systemet egentlig håndtere ?

Hvad skal "blikket" på et barn - et barns tarv, en forælder og en familie være, anno 2017 ? osv.

Vi vil så rigtig gerne svare og give fed back, og være deltagende på den gode måde, men vi mener desværre, at man er startet det helt forkerte sted ! Beklager !

Først bør lovene naturligvis ligestille forældrene og den lov der allerede er lavet på området, ligeså. Så skal vi have væsnet og systemerne til at følge lovene, så børnene får deres lige ret til begge forældre sikret i en dobbelt akt, samt at alle samværsordninger efter familieopbrud, selvfølgelig, i udgangspunktet (normalen), er en deleordning (7-7) - uanset om der er konflikt fra den ene eller den anden part. Det er jo barnet vi skal have fokus på og på at reducere ufred og forskelsbehandlinger. At mor og far er uenige, er en voksen ting. Vi skal ikke også involvere og straffe barnet fra, at have et godt liv, med lige meget tid, med begge forældre - uanset alder. . . og meget mere om "De mennesker" - os alle - som vi skal lave systemer til.

Så vi vil som sagt, rigtigt rigtigt gerne svare på alle spørgsmålene, men vi er startet det forkerte sted. Først menneske : Barn, Forældre, Samfund - Så system !

Vi kan "høre" vi ikke er de eneste der har det sådan, og vi vil derfor rigtigt gerne appellere til, at vi også - og helst indledningsvist - får dette på plads først, i en god og konstruktiv dialog.

Måske man kunne indsamle de forskellige aktørers blik på dette imens vi taler systemer ?

Vi synes tiden er LIGE NU, til at få gjort Familieområdet **RIGTIGT** efter den moderne realitet om den moderne familie, så børn og familier kan vokse i glæde og harmoni, og være produktive i samfundet i stedet for, at skulle bruge kræfter på kamp mod hinanden - imod systemer og hinandens advokater mv. Vi kan godt se det forstyrrer dagsordenen, men det er virkelig en oprigtig bekymring vi har sammen med

mange, og vi mener det er væsentligt, at råbe vagt i gevær NU, da vi kan se det kan få HELT FATALE konsekvenser ved at presse et forkert system ned over så stor og vigtigt et område, og over så stor en gruppe af mennesker, som i den grad har fortjent, at vi først hører "Hvad skal vi lave system til og hvordan er forholdene i "Væsnet" - og så senere se på om det overhovedet skal laves om" ?

Vi ønsker det bedste for alle børn og familier, men vi føler os også forpligtet til at benævne og betone væsentligheden af ovenstående FØR vi laver et system uden basis i virkeligheden !

På forhånd undskyld ulejligheden, men tak for jeres tid !

De Bedste Hilsner

Søren Dresmer-Hansen

Formand

Godfar.dk

Bidrag fra:

Hvert 3. Barn

Hvert 3. barns input til de af Socialministeriet angivne 5 centrale hensyn i et nyt familieretligt system:

Henset til det påtvungne format vil nogen af argumenterne gå igen under flere punkter, da oplysninger og argumenter er anført alle steder, hvor de er relevante.

HENSYN 1: En helhedsorienteret tilgang

Indledningsvist skal det understreges, at det er en illusion at tale om en helhedsorienteret løsning for skilsmisefamilierne, så længe kommunernes socialsagsbehandling af skilsmissebørns sager, fogedrettens udleveringssager omhandlende skilsmissebørn og et familieretligt system fremadrettet set stadig kører som separate siloer, der kan spilles ud mod hinanden. Dette åbner op for "myndighedsshopping", dvs. forlængelse af en sags tidsmæssige behandling ved at den ene myndighed afventer den andens arbejde og/eller at myndigheder spilles ud mod hinanden ved forskelligartede vurderinger af sagen. Regeringens forslag forholder sig slet ikke til myndighedsshopping, selv om netop dette var en af de primære årsager til, at der var behov for nytænkning af skilsmisssystemet.

Denne problematik kunne dog – for kommunens vedkommende – i høj grad løses ved at alle børnesamtaler med og/eller børnefaglige undersøgelser mv. af skilsmissebørn blev håndteret af en specialiseret børnepsykologisk børneenhed (jf. regeringens forslag), således at de involverede børn ikke skulle konfronteres med flere forskellige voksne samt flere forskellige fagfolk med svingende faglig ballast ift. at afkode og hjælpe udsatte børn.

Et helhedsorienteret familieretligt system

Hensynet til en helhedsorienteret tilgang i et familieretligt system varetages bedst i et nyt familieretligt system ved en simplificeret løsning med rammer, som er lette for borgerne at forstå. Rammer, som tilgodeser borgernes virkelighed, retssikkerhed, retsfølelse samt behov for smidighed, fleksibilitet og faglighed. Rammer, der sikrer en løbende proces omkring involverede børn, som er forstået af psykologer med børnepsykologer. Derudover er det afgørende, at et system respekterer det faktum, at en konflikt ikke står alene, men typisk er knyttet til andre aspekter af familien, samarbejdet mv. Endeligt er det bydende nødvendigt, at et system har et vedvarende fagligt opkvalificeret videnscenter, således at nyeste forskning, herunder særligt børnepsykologiske forskning, altid er integreret i myndighedernes behandling af sagerne.

Det handler efter den nedsatte arbejdsgruppes vurdering om: "*Systemets afsæt for mødet med parterne bør være, at der er tale om ét samlet problem, og at konflikten ikke altid er, hvad den giver sig ud for at være. Og parterne skal inden for samme struktur kunne få en løsning på deres konflikt og de uenigheder, den kommer til udtryk i, sådan at de ikke skal henvende sig flere steder*". Det er vi i H3B helt enige i. Men det sker ikke ved at man har én indgang, der efterfølgende alligevel blot leder hen til forskellige myndigheder. Det sker ikke med flere siloer, som behandler den samme type sager, hvor borgerne både skal gætte sig til, hvor de ender afhængigt af deres konfliktniveau, og hvor sagens håndteringsformat er markant forskelligt i de forskellige siloer.

Hvis de af arbejdsgruppens definerede (og i øvrigt yderst fornuftige) hensyn skal mødes, så skal en sag ikke behandles af forskellige myndigheder. I praksis giver regeringens forslag med én samlet indgang jo blot en illusion af et samlet system, når den efterfølgende visitation alligevel blot fordeler på forskellige myndigheder. Med den tilgang har vi jo aktuelt ét samlet i system, da alle sager jo allerede i dag skal starte i Statsforvaltningen. Samtidig giver det heller ingen mening at lægge de sager, som fagfolk (og regeringen selv) anerkender har det største behov for smidighed og fleksibilitet (højkonfliktsagerne) i hænderne på det mest rigide af vores systemer – et system, som man endda tidligere fjernede samværsagerne fra i en erkendelse af, at domstolene ikke var den rette myndighed til at løfte opgaven. Seniorforsker Mai Heide

Ottosen konkluderede da også allerede sidste år, at der ikke er en tilstrækkelig viden om, "hvad der virker bedst i disse højkonfliktsager". Måske var en god ide at sikre sig tid til at undersøge netop dette, inden man ændrer håndteringen af dem radikalt?

Opmærksomheden skal også henledes på, at Socialministeriet i det fremsendte katalog anfører følgende: "Med et enstrengt system vil det i sagens natur ikke være nødvendigt at foretage dobbelt sagsoplysning, da rådgivninger, beslutninger, afgørelser m.v., der gives og træffes inden for strukturen i de sagsbehandlende forløb, som udgangspunkt vil kunne ske på grundlag af den samme sagsoplysning". Alligevel foreslår regeringen et skilsmisssystem, hvor sagens oplysning i højkonfliktsagerne sker hos én myndighed, mens en anden myndighed skal træffe afgørelsen (afsige dom). Det er da om noget dobbeltbehandling, da domstolene i visse sager vil kunne have behov for yderligere sagsoplysning (enten fordi man anser den foretagne sagsoplysning for utilstrækkelig eller fordi sagens behov/karakter ændrer sig under sagens behandling), ligesom netop den opsætning gør det endnu mere uoverskueligt for borgerne at forstå, hvilken konkret myndighed deres sag skal behandles af og hvornår.

Konkrete behov

En helhedsorienteret tilgang baseret på borgernes behov

Dette handler simpelt sagt om borgernes behov for såvel skrive samme sted hen (myndighedsmæssigt set) og behov for at kunne gå ind af den samme dør til alle møder, når de har en sag. At borgerne overordnet set mødes af et system, der er gennemskueligt for dem, så de – når de en gang har været møllen igennem – overordnet set ved, hvad der venter dem næste gang, hvis de skulle få behov for hjælp. Med andre ord et let gennemskueligt system set fra borgernes perspektiv. Regeringens forslag fremstår som om man slet ikke har forsøgt at se det foreslåede skilsmisssystem fra borgernes perspektiv.

Det handler også om, at borgerne ikke rettighedsmæssigt eller økonomisk set stilles forskelligt afhængigt af konfliktniveau. Borgernes mulighed for at sikre deres børns trivsel og udvikling bør f.eks. ikke gøres afhængig af deres økonomiske formåen (det er allerede i dag et problem i særligt bopæls- og forældremyndighedssagerne, hvis man tjener for meget til at få fri proces).

Det handler endvidere om et system, som møder og behandler forældrene ligeværdigt (så deres indbyrdes magtfordelingen ikke skævvrides, da dette i høj grad er en konfliktskabende faktor), og som har den fornødne kompetence til at regulere på begge forældres forhold, så det hele tiden sikres, at barnets bopælsforælder er forælderen med de bedste forældreevner. Det handler om et system, der screener sagerne til hjælp baseret på de konkrete familiers behov.

Fsva. børnenes behov henvises til punktet "Et trygt og støttende forløb for barnet".

En helhedsorienteret tilgang baseret på retssikkerhed

Dette handler om sikring af et højt fagligt niveau, smidige systemer, der møder familiernes meget omskiftelige virkelighed uden at gå på kompromis med fagligheden, og nogen for borgerne let forståelige sagsgange, som møder borgernes behov, og ikke krænker deres retsfølelse. Læs nærmere under punktet "Retssikkerheden i fokus" samt nedenfor.

En helhedsorienteret tilgang baseret på retsfølelse

Dette handler om, at to forældre, der lever et moderne familieliv, ikke ved samlivets ophør skal opleve et system, der behandler dem forskelligt, og dermed skaber (og fastholder) konflikt mellem dem. Med andre ord er der behov for et system, der har kompetencen til at regulere på begge forældres forhold (i dag har myndighederne kun kompetencen til at se på samværsforælderens rammer og forældreevner i samværsager). Det er her vigtigt at understrege, at bopælsforælder versus samværsforælder er ikke bare en juridisk sondring, men noget som forældrene tager med videre over i deres indbyrdes samarbejde og magtforhold, når de først er blevet placeret i rollerne i mødet med myndighederne.

For særligt samværsforældre er det chok, at gå fra at være en ligeværdig forælder i kernefamilien til pludselig at blive behandlet som en sekundær person i deres børns liv i den opbrudte familie. Ikke mindst fordi de samtidig med pludselig mødes af en ny virkelighed, hvor myndighederne kun interesserer sig for deres forhold og forældreevner uden at holde dette op imod bopælsforælderens forhold og forhold og forældreevner: De oplever på møder, at Statsforvaltningen slet ikke vil høre om eventuelle uhensigtsmæssigheder, som den anden forælder måtte have, fordi det groft sagt er en anden myndighed (kommunen), der har kompetencen til at vurdere og regulere på bopælsforælderens forhold. Det skævvider sagerne oplysning og er problematisk, fordi det i praksis ikke kommer til at handle om at sikre barnets *hele* virkelighed, men kun den del der ligger hos den ene forælder. Hvordan man kan hjælpe børn optimalt når

man kun sætter sig ind i et aspekt af deres liv?

Det handler også om, at myndighederne hurtigt sætter ind overfor en forælders selvtægt eller "myndighedsshopning", hvor den anden forælder i dag typisk efterlades magtesløs, da kommune, fogedret, Statsforvaltningen og byretten kan have forskelligartede tilgange til sagen.

En helhedsorienteret tilgang baseret på smidighed og fleksibilitet

Dette handler om at sikre, at man ser på og møder den individuelle families behov og udfordringer, samt ser såvel forberedende som løsningsorienteret på disse. Det er vigtigt med et system, der kan tilpasse hjælp til den konkrete families behov, samt har muligheden for at skifte taktik, hvis den valgte hjælpeform ikke er effektiv. Evnen til hurtig tilpasning i de konkrete sager spiller i den forbindelse en væsentlig faktor, herunder ift. at beskytte og skærme de involverede børn mest muligt. I H3B ser vi en stigende tendens til, at børn misbruges som følelsesmæssige skakbrikker i forældrenes kamp om dem. Det er derfor vigtigt med et system, der besidder en specialiseret faglighed – såvel børnepsykologisk som ift. særlige områder som misbrug, vold, psykisk sygdom mv. – så alle sager afgøres på aktuel viden og høj faglighed.

Med andre ord handler det om en forståelse for den situation, som de konkrete opbrudte familier står i, herunder at hver familie har sine individuelle problemer, og evnen til at møde disse mangfoldige situationer. Det handler om et system, som kan rumme at møde den virkelighed, at skilsmisefamiliernes problemstillinger typisk har rod i andet end den konkrete uenighed, samt evnen til hele tiden at tilpasse hjælpen til den konkrete situation – og det gælder særligt i forhold til højkonfliktsagerne. Men det handler også om, at sager ikke skal behandles hurtigt for enhver pris. Hastighed bør prioriteres, men det bør aldrig vægte højere end en fremtidssikring af de involverede børns rammer.

Det er derfor vanvittigt, at regeringen med deres forslag lægger op til, at højkonfliktsagerne – sager, som regeringen selv anerkender har behov for smidighed og fleksibilitet – skal behandles af det mest rigide system, vi har. Groft sagt indebærer det jo, at forældre i en rød sag (f.eks. fordi den ene forælder ikke anerkender den anden forælders forældrekompetencer, og derfor modsætter sig alle former for udvidelse af samvær) er nødt til at starte en retssag op, hver gang man er uenige om, hvorvidt samværet skal stoppe søndag kl. 17.00 eller mandag morgen.

En helhedsorienteret tilgang baseret på faglighed

Dette handler om, at sikre, at arbejdet udføres af jurister og *autoriserede* psykologer, der har stor erfaring med børnesager, herunder afkodning af udsatte børn. En af årsagerne til kommunernes markante fejlprocent i børnesagerne er, at såvel kommunalbestyrelsens økonomiske fokus i sagshåndteringen som en afledt konsekvens medfører, at socialrådgivere bemyndiges til at lege både jurist og psykolog. Det påvirker den faglige kvalitet negativt - der er jo tale om tre separate uddannelser af en årsag....

Det handler i den forbindelse også om evnen til at sikre sig og fastholde kompetente medarbejdere, herunder at være konkurrencedygtige lønmæssigt. Det aktuelle administrative system har været underlagt den ene sparekniv efter den anden uden forståelse for, at det ultimativt vil få store konsekvenser for kvaliteten af det udførte arbejde. Man bør derfor også stille sig spørgsmålet, hvordan det aktuelle system ville have evnet at løfte sagerne, hvis de havde fået den økonomiske indsprøjtning, som man efter det til H3B oplyste er villig til at give et nyt system.

En helhedsorienteret tilgang baseret på konfliktforståelse

Dette handler om en anerkendelse af, at skilsmisefamiliers konflikttyper og -omfang kan variere, herunder at konflikter ofte har rod i andet end konfliktens emne. Det handler om en anerkendelse af, at forældre i stigende grad bruger prægning af børn som redskab til at opnå retigheder og sikre egne behov, hvorfor der er et øget hensyn ift. at sikre de involverede børn løbende konkret og individuel hjælp (særligt i højkonfliktsagerne).

Det er samtidig en anerkendelse af – og dette aspekt er virkelig vigtigt at forstå - at sagerne ikke handler om sandhed versus løgn, men om forskelligartede oplevelser af virkeligheden. Et af de primære argumenter for at vælge domstolene som system i højkonfliktsagerne har således været pligten til at tale sandt i retten, men sandhed og løgn er meget relative begreber i de familieretlige sager. Der er ikke en sort versus hvid version af virkeligheden, for sandheden ligger ofte et eller andet sted mellem forældrenes virkelighedsopfattelse – og det vil ikke ændre sig ved at sagen behandles i retten. At tro andet er såvel naivt som en misforståelse af skilsmisefamiliernes virkelighed.

Af samme årsag bør alle møder i et nyt familieretligt system optages, så forældre kan få ad-

gang til optagelserne. Derved kan man holde forældre fast på deres udtalelser – og ikke kun de udvalgte oplysninger, som er blevet nedfældet i et referat – så man modvirker den stigende tendens med "situationsbestemt sandhed". Det vil løse en problematik, som i dag eksisterer hos både domstolene og det administrative system: At forældre oplyser aspekter eller selvmodsigende oplysninger i sagerne ofte ikke nedfældes, fordi de umiddelbart ikke vurderes som væsentlige. Det uagtet at oplysningerne er væsentlige i den forstand, at modparten – hvis man havde nedfældet dem – ville have kunnet påvise et mønster med selvmodsigende oplysninger, usammenhængende begrundelser og modstridende oplysninger til forskellige myndigheder. Mangelfulde referater og afgørelser/domme (velbegrundede domme ses yderst sjældent) gør det nemlig i dag umuligt at efterforske eller evaluere en tidligere afgørelse.

Hvordan varetages hensynet "en helhedsorienteret tilgang" bedst i et nyt familieretligt system?

Løsningen ligger ikke i et flerstrengt system med én indgang, som regeringens forslag de facto er. Det ligger i et reelt enstrengt system, så borgerne kun kan komme til at møde én førsteinstans (uanset hvad type sag de har, så de fysisk set skal samme sted hen ved møder og kun skal skrive et sted hen – og i samme format – uanset typen af sag eller konfliktniveau) og kun én ankeinstans.

Der er behov for et system, der har smidigheden og fleksibiliteten til at tilpasse hjælpen til den individuelle families behov (gennem en screening af sagerne), ligesom der er behov for en klar sondring mellem myndighedens "afgørelsesrum" og "rådgivningsrum", hvor sidstnævnte skal være procesorienteret (versus tidsmæssigt afgrænset). Fokus bør være rettet mod at sikre varige løsninger – ikke afgørelseskoder. Derudover bør et nyt system få kompetencen til at regulere på begge forældres forhold (at begge forældre potentielt kan risikere at miste noget er konflikthæmmende), der kan foretage forældreevneundersøgelser efter behov, og som får muligheden for af egen drift at optage sager til behandling, så det vedvarende sikres, at børn har bopæl hos forælderen med de bedste forældreevner. Et system skal sikre forældre ensartede rettigheder, herunder at muligheden for at sikre deres børn ikke afhænger af deres økonomiske formåen.

Disse behov mødes bedst med et administrativt system, hvor førsteinstansens indledende tilgang til skilsmissefamilierne er inspireret af den australske model fsva. et rummeligt og procesorienteret "rådgivningsrum", mens der er tilknyttet et efterfølgende administrativt juridisk afgørelsespor for de sager, hvor det er nødvendigt at træffe en afgørelse.

Ankeinstansen bør udgøres af et familieretligt ankenævn, der har en dommer med erfaring fra og interesse for familieretlige sager som formand. Det vil også imødekomme den eneste reelle ulempe ved at fjerne de familieretlige sager fra domstolene: At sager med internationale aspekter skal enten afgøres ved dom (domstole) eller skal afgøres administrativt med påførelse af en dommerpåtegning (som f.eks. i administrative nævn). Udover formanden, som bør være dommer af hensyn til evt. internationale aspekter, bør nævnsmedlemmerne bestå af 3 faste medlemmer (f.eks. en autoriseret børnepsykolog, en jurist fra Socialministeriet og en repræsentant for Danske familieadvokater) samt et ad hoc medlem (uvildig specialist i den kerneproblematik, som den konkrete sag vedrører – f.eks. Dialog Mod Vold ved voldsanklager eller f.eks. psykiater og overlæge Henrik Rindum fra Hvidovre Hospital/Stofrådgivningen, hvis der er anklager om alkohol eller stofmisbrug).

Denne løsning vil der i det efterfølgende blive refereret til som "Familieretshuset med et familieretligt ankenævn".

HENSYN 2: Et trygt og støttende forløb for barnet

Indledningsvist skal det også her understreges, at det er en illusion at tale om et trygt og støttende forløb for de involverede børn, så længe kommunernes socialsagsbehandling af børnesager og et familieretssystem kører som separate siloer. Ifølge ministeren er det børnenes trivsel, der skal i fokus – og det sker ikke, med mindre det sikres, at både skilsmissebørnene sociale og familieretlige sager behandles i Familieretshusets børneenhed, som skal opkvalificeres til et børnepsykologfagligt videnscenter.

Børn skal ikke tvinges til at møde og forholde sig til mange forskellige fagpersoner fra forskellige myndigheder i børnesager – og slet ikke fagpersoner med så markant forskelligartede fagli-

ge kompetenceniveauer (socialrådgiver versus autoriseret psykolog) som det er tilfældet i da ift. både børnesamtaler (afkode udsatte børn) og udarbejdelse af børnefaglige undersøgelser. Det er således et problem, hvis det sociale element får lov til at køre i en separat silo. Vi ser da i H3B også flere og flere sager, hvor Statsforvaltningens og rettens børnesagkyndige vurderer én ting, som efterfølgende underkendes af en kommunal socialrådgiver - uagtet at den nødvendige faglige viden i højere grad ligger hos Statsforvaltningens og rettens psykologer end hos socialrådgivere.

Som Børnerådets rapport om børns møde med Statsforvaltningen konkluderede, og som Børns Vilkår for nylig anførte i en kronik om børns møde med kommunerne (læs [her](#)), så svigter vi i dag jævnlige de børn, der er afhængige af myndighederne – og i særlig grad kommunerne. Det stopper (forhåbentligt) med en børneenhed, der er "sole point of contact" for børn i både sociale og familieretlige sager, så børnenes udtalelser ikke misforstås grundet manglende børnepsykologisk indsigt eller afkodes forskelligt afhængigt af den enkelte spørgers faglige niveau og uddannelsesbaggrund.

Børnesamtaler og børnefaglige undersøgelser

Man taler meget om at skærme børn, men der findes i dag ingen tiltag, som reelt skærmer børnene under et sagsforløb i det familieretlige system. Det er særligt vigtigt for børnene i højkonfliktsagerne, da de typisk er under et voldsomt følelsesmæssigt pres på grund af forældreprægning. Sikringen af denne gruppe børn forudsætter en uvildig fagperson med konkrete faglige evner (børnepsykolog) – der er fagligt klædt på til at afkode og tale med børn - som barnet løbende kan søge til. Både for at få et tiltrængt frirum eller tryghed samt for at få konkrete redskaber til at håndtere den svære livssituation, som forældrenes høje konfliktniveau giver barnet. Det er også vigtigt for at sikre, at afkodningen af børnene har et højt fagligt børnepsykologisk niveau, så tavse råb om hjælp også høres.

I dag sætter man ofte børn i en situation, hvor man "hører" barnet om dets mening. Børn har en stemme, og det er vigtigt, at den bliver hørt. Fordi alle børn ofte sidder i en loyalitetskonflikt i et eller andet omfang og fordi prægning/forældre fremmedgørelse spiller en rolle i de fleste højkonfliktsager, er det dog afgørende, at myndighedernes høring af barnet sker på en måde, så det individuelle barn sikres den tryghed og fortrolighed, der er nødvendig, for at barnet åbner op. Rammer, som sikrer, at myndigheden reelt hører barnet inderste ønsker og behov – frem for at barnet risikerer at blive talerør for en forælder, fordi barnet ofte kan være så klemt i konflikten, at det har tilsidesat egne behov (sidstnævnte sker desværre i højkonfliktsagerne). Myndighederne forventer i dag, at et klemt barn åbner sig op overfor en totalt fremmed børnesagkyndig på meget kort tid. At gøre et klemt barn trygt og frit nok til igen at kunne mærke egne behov – og ikke mindst give udtryk for disse behov – kræver en længerevarende proces, som indebærer en løbende og tæt professionel indsats, ligesom det stiller store krav til den tilknyttede fagpersoners faglige kompetencer og erfaringer.

Skilsmissebørn skal med andre ord sikres et forløb, hvor de alene er tilknyttet ét sted (så de altid skal gå igennem den samme dør) – uanset om der skal afholdes børnesamtaler eller udarbejdes børnefaglige undersøgelser i deres sociale sag eller deres familieretlige sag. I den forbindelse er det afgørende, at børneenheden, der skal afholde børnesamtalen eller udarbejde den børnefaglige undersøgelse, er et børnepsykologisk videncenter, samt at der arbejdes procesorienteret med barnet. De involverede skilsmissebørn lever et dynamisk liv, mens en sag verserer. De er ikke en hyldevare, man kan sætte til side ved sagens start og så støve af, når sagen er afsluttet. Børn lever vedvarende i den virkelighed og dermed det spændingsfelt, som forældrenes kampzone sætter rammerne for, og det under konstant risiko for at lide skade på deres trivsel og udvikling. Det skal et system forstå og respektere, ved at stille en fast tryghedsperson (autoriseret psykolog) til rådighed for barnet allerede fra det tidspunkt, hvor sagen starter. Det skal i den forbindelse respekteres, at hvert individuelt barn sidder i sin egen helt særlige situation og har sine helt særlige behov – og tilknytningen af en autoriseret psykolog garanterer netop den tilstrækkelige faglighed til at afdække hvad den situation og de behov er.

Når en sag starter, bør barnet derfor få tilknyttet en uafhængig autoriseret børnepsykolog som "Børnehjælper", som har en løbende dialog med barnet, mens sagen verserer og bliver den, som afholder alle børnesamtaler samt udarbejder alle børnefaglige undersøgelser. Et sådant tiltag vil give en række fordele:

- Barnet kan få redskaber til at blive friholdt fra konflikten – den løbende kontakt sikrer, at redskaberne hele tiden tilpasses det aktuelle konfliktniveau
- Når en børnesamtale efterfølgende forstås af barnets børnehjælper, vil der være blevet skabt det niveau af åbenhed og fortrolighed, som sikrer, at barnets reelle ønsker og behov kommer til udtryk
- Barnet vil altid have en, det kan ringe til, hvis tingene bliver for svære at leve med – en som har kendskab til sagen og kan orientere myndighederne, hvis barnet bliver for

udsat og får behov for sociale tiltag

- Det er en fornuftig samfundsmæssig investering at lave en intensiv indsats overfor en gruppe af børn, der er i højrisiko for at ende som personlighedsforstyrrede borgere med deraf følgende behov for omkostningstunge indsatser senere hen i livet (børn fra opbrudte familier er i dag overrepræsenterede i statistikker over udsatte børn)

Den vigtigste del af en familieretlig sag er barnet. Hvorfor er barnet så den af sagens parter, vi passer mindst på?

Opmærksomheden skal her henledes på, at Børnerådet allerede i 2015 konkluderede et behov for følgende omkring børnesamtaler, hvilket børneenhedens arbejde som minimum skal respektere:

- **løbende efteruddannelse og opkvalificering af de børnefaglige**
Det er afgørende at anse børnesamtaler som en videnskab, hvor vi hele tiden sikrer os, at disse afholdes i et format baseret på, hvad der er bedst for barnet, samt alene sker af personale, der har den tilstrækkelige faglige ballast (autoriserede psykologer, der har indgående erfaring med børn – i højkonfliktsager dog specialiserede børnepsykologer)
- **børnesamtaler er en længerevarende proces**
Det skal respekteres, at det kræver en tryghedsproces at få klemte børn til at lukke op om det, der gør allermest ondt
- **børn har behov for, at kun én fagperson afholder alle samtaler med barnet**
Igen et udtryk for at det handler om tryghed og tillid for et barn at åbne op overfor en helt fremmed
- **krav om høj faglighed (evnen til at afkode og tale med børn i en krisesituation)**
Man har længe underkendt niveauet på de kvalifikationer, der skal til for at sikre, at man også hører klemte børns tavse råb om hjælp – og det med store menneskelige og samfundsøkonomiske konsekvenser til følge. Det børnefaglige arbejde bør derfor kun udføres af autoriserede psykologer, der har indgående erfaring med børn (i højkonfliktsager kun specialiserede børnepsykologer)

Børnerådets evaluering på børnehusene indeholdt også en konklusion om, at børnene efterspurgte muligheden for at behovsbaseret at tale med "deres" psykolog, efter udredningen er afsluttet. Det behov bør børneenheden også dække – ikke mindst som en evaluerende statusopdatering og et check på, om sikringen af barnets bedste reelt er lykkedes.

Afsluttende skal følgende præciseres. Det er enormt vigtigt, at børn høres i deres egne sager, men samtidig må man dog aldrig miste fokus på, at man som fagfolk i sidste ende er ansvarlige for at sikre, at en afgørelse baseres på, hvad der er bedst for barnet fremtidigt set (ift. at sikre det udvikling og trivsel) – uanset om barnets udtalte ønsker er i overensstemmelse hermed eller ej. Som samfund er vi jo afhængige af, at man får fornuftige og velfungerende samfundsborgere ud af disse børn.

Det derfor ikke tilstrækkeligt med en bisidder til barnet. Bisidderens opgave er nemlig at viderefordre barnets ønsker – uden nogen forholde sig til, om disse ønsker måtte være det, der er bedst for barnet. Af samme årsag har den aktuelle bisiddergruppe slet ikke den nødvendige faglige ballast ift. at identificere, om et udsat barn udtrykker egne behov, er talerør for en forælder eller er så meget i klemme, at egne behov ikke kan identificeres.

Hvordan varetages hensynet "et trygt og støttende forløb for barnet" bedst i et nyt familieretligt system?

Regeringens oprettelse af en børneenhed er et fantastisk tiltag, hvis børneenheden integreres i et administrativt system, hvis børneenheden skal specialisere sig børnepsykologisk set, herunder være børnepsykologisk videnscenter (med løbende integrering af nyeste børnepsykologiske forskning, efteruddannelse og opkvalificering) og hvis børneenhedens fagområde skal omfatte aspekter alle knyttet direkte til de involverede børn (rådgivning af børn, børnesamtaler, børnefaglige undersøgelser mv.). Det forudsætter dog en opkvalificering af medarbejdergruppen, så den består af børnepsykologer, der har den fornødne kliniske erfaring til at afkode udsatte børn. Det forudsætter også, at enheden baserer sin tilgang på en proces med løbende hjælp baseret på barnets konkrete situation og behov.

Børn, der møder børneenheden, bør således tilknyttes en fast kontaktperson (børnepsykolog) allerede ved sagens start, som følger børnene under sagen og som står til rådighed efter sagens afslutning. Hvis børnene reelt set skal have et trygt og støttende forløb, bør børneenheden have denne opgave i forhold til både barnets sociale og familieretlige sager, jf. ovenfor.

HENSYN 3: Et sagsforløb tilpasset de konkrete behov

Seniorforsker Mai Ottosen konkluderede i en rapport, at der kunne ligge værdi i at visitere sager håndteringsmæssigt f.eks. på baggrund af konfliktniveau, da forskelligt konfliktniveau kan have behov for forskellige løsningsmodeller. Det er vi i H3B enige i – så længe at man ikke simplificerer tilgangen til en kassetænkning, hvor man antager, at alle sager med samme konfliktniveau kan løses på samme måde (hvilket man netop gør med regeringens forslag). Der er – også ved højkonfliktsagerne – overordnet set behov for et skilsmisseyssystem, der i højere grad baseres på den enkelte families situation og behov. Hjælpen bør som minimum indeholde:

- sikring af forældrenes konfliktforståelse
- sikring af forældrenes børnepsykologiske forståelse, herunder hvordan deres konflikt påvirker barnet og hvordan man forbliver en god forælder i en konkret situation
- et fleksibelt system, der hele tiden kan justere hjælpen efter sagernes løbende ændrede behov
- mulighed for at egendriftoptagelse, hvor det skønnes nødvendigt for at sikre barnets trivsel
- muligheden for at regulere på begge forældres forhold, så forældrenes indbyrdes forhold og rettigheder ikke skævvrides

Det kræver en smidighed og fleksibilitet, at man til enhver tid tilpasser hjælpen til den individuelle families konkrete behov. Det er derfor også værd at notere, at samme Mai Ottosen for højkonfliktsagernes vedkommende også har konkluderet, at der ikke er tilstrækkelig viden om, "hvad der virker bedst i disse højkonfliktsager" (læs [her](#)). Måske var det en god ide at undersøge netop det, inden man ændrer håndteringen radikalt ved at flytte sagerne over i et rigtigt domstolssystem, som man tidligere - baseret på erfaring – fjernede sagerne fra, fordi de viste sig ikke at være det rette forum til håndtering af sagerne.

Man bør derfor sikre sig, at borgerne reelt set får én indgang, og at denne indgang ikke bare viderevisiterer til forskelligartede systemer. Alle sager skal behandles i samme system, der har samme tilgang til og forståelsesramme for sagerne, og som har muligheden for at justere på den tilbudte hjælp, som sagen udvikler sig.

Hvordan varetages hensynet " Et sagsforløb tilpasset de konkrete behov" bedst i et nyt familieretligt system?

Løsningen ligger ikke i et flerstrengt system med én indgang, som regeringens forslag de facto er. Det ligger i et reelt enstrengt system, så borgerne kun skal møde én førstestans (samme dør at gå ind af og samme sted at skrive til uanset typen af problematikker). Det i en anerkendelse af, at skilsmissec familiernes virkelighed er, at ikke alle forældre med samme konfliktniveau har den samme type problematikker. Det er desuden vigtigt at denne ene instans har fleksibiliteten og kapaciteten til at skifte "spor" i en sag (f.eks. midt i sagens behandling), hvis en sag fordrer dette. Det ligger i et system, der er forpligtet til at behandle begge forældres forhold, således at fokus – uanset sagstype – flyttes over på at sikre barnets trivsel (set ift. barnets samlede virkelighed) og som har en forpligtelse til at optage sager af egen drift, hvis man oplever bekymrende forhold. De sidste to anførte forhold eksisterer ikke som mulighed i de aktuelle rammer (for førstnævnte ift. samvær og for sidstnævnte generelt set).

Løsningen ligger derfor i langt højere grad i det administrative system end hos domstolene. Med et Familieretshus med et tilknyttet familieretligt ankenævn er der én indgang for alle sager i et system, som – fordi det er administrativt baseret – har muligheden for at spille på et markant bredere spektrum af typer hjælp. Dermed vil hjælpen kunne tilpasses ikke kun det konkrete konfliktniveau samt ændringer heri (sager kan skifte konfliktniveau undervejs) men også den konkrete situation, som familien står i (ikke alle sager med samme konfliktniveau står med de samme udfordringer).

HENSYN 4: Et samlet vidensfundament

Som nævnt er det bydende nødvendigt, at børneenheden bliver et børnepsykologisk videnscenter (med en integreret forskningsenhed), således at der løbende sker efteruddannelse og opkvalificering af børnecenteret medarbejdere samt indsamles kvalificeret forskningsmæssig viden, som videreføres til skilsmisseystemets andre aktører. Den løbende erhvervede opdaterede børnepsykologiske viden, skal løbende videreføres til såvel det familieretlige

og sociale system – både i den konkrete sag og generelt – således at alle børnesager fremadrettet set afgøres på en aktuel viden om hvad der børnepsykologisk set er bedst for børn i den konkrete situation.

Myndighedernes børnefaglige niveau har længe holdt efter anerkendt og aktuel forskning på området, og det er afgørende at børneenhedens faglige indsigt og tilrettelæggelse af arbejds-gange vedvarende er baseret på den til enhver tid gældende forskningsmæssige viden. Det forudsætter øremærkede midler til enheden.

Hvordan varetages hensynet " Et samlet vidensfundament" bedst i et nyt familieretligt system?

Løsningen ligger ikke i et flerstrengt system med én indgang, som regeringens forslag de facto er, hvor de forskellige siloer (Familieretshuset og domstolene) skal forsøge at samle sig om en fælles vidensdeling på trods af deres forskelligartede tilgange.

Løsningen ligger i Familiecenterets børneenhed som børnepsykologisk videnscenter, der håndterer al direkte kontakt til skilsmissebørn og udarbejder alle børnefaglige undersøgelser/udtalelser mv. - både i børnenes sociale sager og familieretlige sager – og som løbende har ansvaret for at videreformidle seneste forskning (inkl. børnepsykologisk forskning) til afgørelsessporet samt at holde løbende statusmøder med dem, således at den til enhver tid gældende aktuelle viden danner grundlag for praksis.

HENSYN 5: Retssikkerheden i fokus

I regeringens forslag lægges det til grund, at borgernes retssikkerhed bedst sikres hos domstolene. Det undrer dog, at de sager (højkonfliktsagerne), som regeringen selv definerer som havende det største behov for fleksibilitet i håndteringen, i forslaget overgives til det mest rigide af alle systemer – endda et system, som tidligere fik frataget samværssagerne netop fordi de ikke var gearede til at bedst muligt at sikre skilsmissefamiliernes behov.

Arbejdsgruppens anbefalinger

Den nedsatte arbejdsgruppe udtaler følgende i kataloget, jf. nedenstående citater:

Øget retssikkerhed

Arbejdsgruppen: *"Der bør samtidig sigtes mod at forbedre retssikkerheden på visse områder".*

Hvordan tilgodeses et angivet behov for en øget retssikkerhed gennem et system, hvor forældre rettmæssigt set tildeles forskellige muligheder for at sikre deres børns trivsel afhængig af deres økonomiske formåen? Med regeringens forslag vil de grønne og gule sager jo altid kunne starte en gratis familieretlig børnesag, når de vurderer at der er behov for det, mens muligheden for forældre i de røde sager alene eksisterer i de tilfælde, hvor den pågældende forælder enten tjener så lidt, at vedkommende er berettiget til fri proces, eller tjener så ekstremt meget, at udgifterne ti en retssag blot er et greb i lommen.

Hvordan øges retssikkerheden ved at overlade de mest sårbare sager til et system, hvor der ikke er ensartethed i behandlingen af sagerne i landets byretter? Det danske retssystem kæmper allerede i dag med en generel problematik med manglende ensartethed: Forskellige retskredse håndterer børnesager forskelligt, hvilket er et stort problem for retssikkerheden. Det oplyser dommere nu, at man vil prøve at modvirke gennem den nylige etablering af et familienetværk med en repræsentant fra hver byret – men et sådant netværk sikrer jo alene sparring og vidensdeling. De øvrige retter er ikke forpligtet til at følge netværkets anbefalinger. Erfaringen fra det norske system var da også – jf. Egmontfondets studietur – at de i praksis stadig kæmper med forskelligartede tilgange hos de forskellige domstolsafdelinger på trods af uformelle netværkssparring.

I højkonfliktsagerne vil der desuden med domstolsbehandlingen blive den yderligere skævvridning rent retssikkerhedsmæssigt set, at mange af de dygtigste danske advokater ofte slet ikke tager fri processager, hvorfor forældrenes økonomiske situation også her kommer til at definere, i hvilken grad forældrenes stilles retssikkerhedsmæssigt set. Ikke mindst da myndighederne i en administrativ myndigheds sagsbehandling har et myndighedsansvar ift. at sikre sig, at sagen er tilstrækkeligt oplyst, mens dette ansvar i en retssag primært ligger hos den enkelte

advokat. Hvordan en domstolshåndtering af sagen øger retssikkerheden ses derfor ikke.

Og hvordan giver det en øget retssikkerhed, at de administrative myndighedens pligt til begrundelse (forvaltningsretten) i højkonfliktsager erstattes af retsplejelovens regler om begrundelse (hvilke i praksis betyder, at der ikke udfærdiges uddybende begrundelser i domme? Man kan således i dag ikke gå tilbage i en sag til en konkret dom og se, hvilke hensyn, som dommeren specifikt har taget, herunder hvilke hensyn, der har været decideret udslagsgivende dommen, og hvorfor. Det er allerede i dag en retssikkerhedsmæssig problematik, som er problematisk. Når dommernes tanker ikke er tydeliggjort i dommene, kan andre (som f.eks. administrative myndigheder eller udenlandske dommere) jo ikke se bevæggrundene for hvorfor en forælder f.eks. er blevet tildelt forældremyndigheden alene, eller om domstolene i en sag har forholdt sig til konkrete anklager. I højkonfliktsager, hvor der særligt er behov for at kunne se den afgørende myndigheds konkrete overvejelser, er det derfor særligt problematisk, at domstolene efter regeringens forslag skal være skilsmissemyndigheden – og begrundelsen for det skulle øge retssikkerheden ses slet ikke.

Herudover er det bydende vigtigt, at man forstår et afgørende aspekt af skilsmissefamiliernes virkelighed: Forældrenes partsoplysninger er ikke sorte og hvide. Det er ikke sandhed versus løgn, men typisk forskellige subjektive virkelighedsopfattelser. Det er derfor en illusion at tro, at en domstolsbehandling vil give et øget "sandhedsaspekt".

Sagsbehandlingsgarantier

Arbejdsgruppen: *"Retssikkerheden kan sikres ... gennem sagsbehandlingsgarantier."*

Hvordan skal rimelige sagsbehandlingstider sikres, når SFIs nye tal fra en kategorisering af familieretlige sager i statsforvaltningen (juni 2017) viser, at de røde sager, som H3B forstår den anførte definition ved forslaget fremsættelse, udgør en markant større andel end defineret af socialministeriet? SFI definerer det som følger: *"Den første del af undersøgelsen, som netop er blevet offentliggjort i et SFI-notat, viser, at der overordnet kommer tre typer sager ind i Statsforvaltningen. I 40 % af sagerne er forældrenes høje konflikter og manglende formåen til at samarbejde det største problem, mens de sidste 30 % af sagerne er mere komplekse."* H3B anslår på baggrund heraf (ved at sammenholde den regeringens oplyste afgrænsningsflade for røde sager med SFIs tal), at der bliver behov for ca. 4 gange så mange dommere for at kunne løfte sagsbyrden – og det endda kun hvis man antager at den aktuelle gennemsnitlige sagsbehandlingstid fastholde (den er allerede for lang).

Hvor vil man få det øgede antal dommere fra? Domstolene vil jo blive nødt til at tage en masse jurister, der intet kendskab har til de familieretlige sagers særlige kompleksitet, ind i træning som dommere (dommerfuldmægtige) – og selve dommeruddannelsen tager 3 år. Gennemførelse af den 3-årige uddannelse vil indebære, at domstolene kommer til at udgøre en massiv flaskehals, noget højkonfliktsagerne ikke har behov for. En nedsættelse af uddannelsesstiden som modtræk for at mindske flaskehalsen vil dog kun mindske kvaliteten af de udannede dommere, hvilket heller ikke lige er det, som højkonfliktsagerne har behov for.

Rette faglige kompetencer

Arbejdsgruppen: *"Retssikkerheden kan sikres ... ved at sørge for, at de rette faglige kompetencer er til stede ved sagens behandling og ved ensartet behandling af sagerne."*

Hvordan tilgodeses en øget retssikkerhed ved at et forslag, som indebærer 2 forskellige systemer, der behandler de samme sager, og hvor man derved skaber en reel risiko for at udvikle to forskellige praksis på og tilgange til området? Det rette faglige kompetencer (jurister og psykologer) findes jo i begge systemer – om end den psykologiske viden i domstolens tilfælde hentes ind fra eksterne kilder, hvilket er en øget risiko fejlkildemæssigt, da der ikke eksisterer en fælles kvalitetssikring af det udførte børnefaglige arbejde.

Regeringen overser ligeledes med sit forslag helt det faktum, at det kræver dommere med en specialiseret indsigt og interesse for de familieretlige sager, hvis ikke kvaliteten af de trufne "afgørelser" skal falde drastisk. Den barske virkelighed i domstolene er da også aktuelt, at de familieretlige sager ikke anses for "tunge" i den juridiske verden, hvorfor mange dommere ikke interesserer sig for disse sager: de er juridisk set for "lette" og alt for følelsesladede til at have interesse. At det er holdningen understreges ved, at man - hvis man ønsker at tage sin advokatbestilling – ikke kan tage sin retsagsprøve i en familieretlig sag, fordi de familieretlige sager ikke anses for at være tunge nok. Hvordan det stemmer overens med sikring af de rette faglige kompetencer?

Sikring af øget retssikkerhed

En helhedsorienteret tilgang baseret på retssikkerhed handler om sikring af et højt fagligt niveau, smidige systemer, der møder familiernes meget omskiftelige virkelighed uden at gå på kompromis med fagligheden, samt nogen for borgerne let forståelige sagsgange, som møder borgernes behov, og ikke krænker deres retsfølelse ligesom en fornuftig sagsbehandlingstid skal sikres. Som tidligere anført møder regeringens forslag til et nyt skilsmisssystem ikke disse behov.

Retssikkerheden sikres altså grundlæggende gennem en forsvarlig udredning af såvel de involverede forældre som den individuelle families behov, situation og problemer – herunder konkret afhjælpning af udfundne problematikker og løbende tilpasning af konkret hjælp til den individuelle families omskiftelige behov. Det forudsætter et smidigt og fleksibelt system. Valg af relevant screeningsværktøj er i den forbindelse afgørende.

Det bør her anerkendes, at særligt højkonfliktsagerne har en kompleksitet, så de netop har et øget behov for hjælp gennem en særlig og let omskiftelig indsats, som ikke blot består af en hurtig dom. Højkonfliktsagernes problemer løses ikke ved en domsafsigelse – de fortsætter uagtet heraf for barnet i et dagligt spændingsfelt, hvor de løbende trues på deres udvikling og trivsel. At tro andet er naivt. Det familierellige system har derfor en særlig forpligtelse til at sikre netop denne gruppe af børn qua såvel kommunernes høje fejlprocent i børnesagerne samt da kommunerne har en tendens til at fokusere mere på forældrenes samarbejde end det har på at sikre børnene konkret og individuel hjælp. Begge aspekter bør sikres sideløbende, men det sker ikke og disse børn overlades helt til sig selv i spændingsfeltet mellem forældrene: *Vi har pt. en klassisk sag med et barn med en selvskadende adfærd, hvor skolen har anmodet om akut hjælp til barnet og lægen har slået fast, at barnet har fysiske reaktioner på psykosomatiske aspekter. Sønderborg kommune har igennem det sidste år har forholdt sig passiv trods såvel en veldokumenteret markant og negativ mistrivselsspiral hos barnet som flere underretninger. Kommunen siger nu, at man ikke kan vurdere om et selvskadende barn har behov for konkret hjælp, før forældrene har været gennem et 3 måneders samarbejdsforløb – et forløb som forældrene i øvrigt allerede har ventet flere måneder på.*

Samtidig sikres en øget retssikkerhed gennem et fagligt højt niveau (benyttelse af jurister samt autoriserede psykologer med erfaring i afkodning af udsatte børn) og en afhjælpning baseret på løbende og nutidig børnepsykologisk viden opsamlet i myndighedens børneenhed, som også skal være forskningsenhed.

Øget retssikkerhed sikres også ved et skilsmisssystem der har mulighed for reelt at sikre børnenes behov samt fremtidige trivsel og udvikling gennem retsregler, der er forpligtet til at undersøge begge forældres forhold samt får kompetencen til at regulere ift. begge forældre – og ikke kun samværsforælderen, som det de facto aktuelt er tilfældet ved samværsager. Et system, der har kompetencen til at egen drift at optage sager til behandling efter konkrete vurderinger, således at det vedvarende sikres at børn har bopæl hos forælderen med de bedste forældreevner. Det vil også styrke forældrenes retsfølelse, idet den moderne familie typisk indeholder ligeværdige forældre. Samtidig vil det mindske antallet af sager med selvtægt – som er de sager, hvor børnene oftest virkelig er i klemme – fordi en evaluering af begge forældres forhold betyder, at f.eks. en bopælsforælder pludselig løber en reel risiko for at miste bopælsretten, hvis der udøves selvtægt. Den den skævvridning, der aktuelt ligger i en straksregulering ved en samværsforælders selvtægt (versus passivitet ved en bopælsforælders selvtægt), er nemlig i sig selv konfliktoptrappende.

Endeligt øges retssikkerheden ved at øge detaljegraden i referater og sikre uddybende begrundende afgørelser (og særligt domme, hvor der aktuelt er det største og mest markante problem med at gennemskue de bagvedliggende årsager til, at en konkret dom er afsagt til fordel for netop en specifik forælder).

Howdan varetages hensynet " Retssikkerheden i fokus" bedst i et nyt familieretligt system?

Løsningen ligger ikke i et flerstrengt system med én indgang, som regeringens forslag de facto er, hvor højkonfliktsager sluses ind i et system, der giver illusionen af, at der er en sort-hvid version af sandheden.

Løsningen ligger i et reelt enstrengt system, så borgerne kun kan komme til at møde én førstinstans og kun én ankeinstans, således at man ikke har to systemer med forskellige tilgan-

ge og praksis. Det skal være et system, hvor de individuelle afdelinger på landsplan ikke har forskellige forståelsesrammer for sagernes håndtering. Et system, der har fleksibiliteten til at sadle om hjælpemæssigt baseret på den konkrete sags behov og ændrede omstændigheder under sagens behandling. Et system, hvor afgørelser træffes af en juridisk faggruppe, der har specialiseret sig i børnesager. Et system, hvor systemet – og ikke en partsrepræsentant - er ansvarlig for at oplyse sagen tilstrækkeligt, således at kvaliteten af partsrepræsentationen ikke bliver udslagsgivende i markant grad. Et system hvor man er forpligtet til at lave uddybende begrundelser, så det fremadrettet set altid er tydeligt hvad den afgørende myndighed konkret gjorde sig af overvejelser (både i tilvalg og fravalg af fremsatte oplysninger og argumenter). Et system, som i praksis har en reel mulighed for (allerede fra dag ét) at sikre fornuftige sagsbehandlingstider. Et system, der forstår og er gearret til, at forældrenes partsoplysninger typisk ikke er sorte og hvide (sandhed versus løgn), men et udtryk for forskellige subjektive virkelighedsopfattelser. Et system, hvor forældre kan sikre deres børns trivsel og udvikling uafhængigt af deres private økonomiske formåen.

Med andre ord ligger løsningen i det administrative system (Familierehuset) med et et familieretligt ankenævn, der har en dommer med erfaring fra og interesse for familieretlige sager som formand, samt 3 faste medlemmer (hvoraf det ene er et børnepsykologisk medlem) og et ad hoc medlem (uvildig specialist i den kerneproblematik, som den konkrete sag, jf. ovenfor).

KONKLUSION

De 5 anførte (fornuftige) hensyn, som arbejdsgruppen anfører, tilgodeses mest muligt ved et reelt enstrengt familieretligt system som den ovenfor beskrevne: Familierehuset med et familieretligt ankenævn, hvor man har en dommer (specialist i børnesager) som formand, sager med internationalt islæt sikres anerkendt i udlandet gennem en dommerpåtegning.

Formanden bør suppleres af 3 faste nævnsmedlemmer (et børnepsykologisk medlem, der er specialist i klinisk børnepsykologi, et juridisk medlem, der repræsenterer lovgivningsmagten, og et juridisk medlem, der udøver partsrepræsentation i børnesager til dagligt) samt et ad hoc medlem (specialist i det område, som den konkrete sag omhandler kerneaspekter af).

I den forbindelse bør retsreglerne ændres, så myndigheden bag et skilsmisssystem får kompetencen til såvel at regulere på begge forældres forhold uanset sagstype (således at barnets samlede virkelighed kommer i fokus i enhver form for vurdering af barnets bedste) som får kompetencen til at optage sager af egen drift, så der sker en løbende sikring af de involverede børns trivsel og udvikling, frem for den aktuelle drypvise sikring.

Det optimale skilsmisssystem indebærer, at kommunens sociale sager omhandlende skilsmissebørn bliver integreret i skilsmisssystemet, men i en anderkendelse af, at det ikke forekommer realistisk (givet regeringens forslags signalværdi qua dets manglende fokus på at hindre "myndighedshopping"), er det bedste alternativt at sikre en høj faglighed knyttet til afkodning af børnene, således at al konkret børnehåndtering (børnesamtaler, børnefaglige undersøgelser mv. af skilsmissebørn) foretages i skilsmisssystemets børneenhed af børnepsykologer – både fsva. børnenes sociale sager og familieretlige sager.

Det er på tide, at vi sætter sikringen af de individuelle skilsmissebørns trivsel og udvikling først – uanset hvad deres situation end måtte være. Det vil kun ske ved et fleksibelt og smidigt system, der løbende kan justere dets indsat efter en sags til en hver tid gældende status konfliktmæssigt og situationsmæssigt set.

Men med det følger også en tilførelse af midler. Det aktuelle system kæmper med nogen rammemæssige begrænsninger sat af lovgivningen, men der er heller ikke nogen tvivl om, at den vedvarende politiske nedprioritering af skilsmisseområdet, der har resulteret i en økonomi som har gjort det vanskeligt at sikre en optimal sagshåndtering. Nedprioriteringen har i øvrigt aldrig givet mening for H3B, da den manglende indsats betyder flere udsatte skilsmissebørn (fordi der ikke sættes hurtigt og effektivt nok ind), hvilket igen betyder øgede sociale omkostninger i en grad, som efter vores opfattelse markant overstiger økonomien ved en tidlig og ordentlig indsats fra starten. Vores håb er derfor, at man med et nyt skilsmisssystem stopper med at tænke i kasser, og starter med at anskue det fra et overordnet samfundsmæssigt og samfundsøkonomisk perspektiv.

Skilsmissebørn fortjener et godt børneliv.

Bidrag fra:

KL

Input til de centrale hensyn, som et nyt familieretligt system skal indeholde

Regeringens model for et nyt familieretligt system tager afsæt i 5 centrale hensyn, som en arbejdsgruppe med repræsentanter fra myndighederne på området er blevet enige om, at et nyt familieretligt system skal varetage og indrettes efter. De centrale hensyn fremgår nedenfor i skemaet og er nærmere beskrevet i afsnittet: "Centrale hensyn i et nyt system", som fremgår af "Katalog – modeller og baggrund".

I inviteres til i skemaet nedenfor at beskrive, hvordan de enkelte hensyn efter jeres opfattelse bedst varetages i et nyt familieretligt system.

Skemaet bedes udfyldt elektronisk og indsendt til Børne- og Socialministeriet: familieret@sm.dk, senest den 11. august 2017.

<p>En helhedsorienteret tilgang</p> <p>Følgende opmærksomhedspunkter er for KL væsentlige at have fokus på:</p> <p>Tidlig inddragelse af kommunen</p> <ul style="list-style-type: none">• Familieretshuset skal, så snart der er optakt til en konflikt mellem parterne, undersøge om parterne/barnet har en socialsag i kommunen.• Hvis der er en sag, skal Familieretshuset inddrage kommunens viden om sagen så tidligt som muligt. <p>Tydelige snitflader mellem myndighederne</p> <ul style="list-style-type: none">• Det er helt afgørende, at der er tydelige snitflader mellem myndighederne – kommunen og Familieretshuset/Familieretten, så der ikke opstår dobbelt sagsbehandling.• Rollefordelingen mellem kommune og Familieretshuset/Familieretten skal være klar og tydelig også for borgeren. <p>Kommunen skal inddrages i Familieretshusets indstilling, anbefaling og afgørelse</p> <ul style="list-style-type: none">• For at sikre en helhedsorienteret indsats, skal kommunen inddrages i forbindelse med Familieretshusets udarbejdelse af både indstillinger, anbefalinger og afgørelser på baggrund af den kommunale viden om familien og barnet.• Der skal være en dialog og et samarbejde om de beslutninger, der bliver truffet på både det sociale- og det familieretlige område. Det er væsentligt, at de to systemer ikke modarbejder hinanden. <p>Koordinering af indsatser på tværs af Familieretshuset og kommunen</p> <ul style="list-style-type: none">• Det er afgørende, at der er en løbende koordinering og en dialog mellem Familieretshuset og kommunen, om de tilbud der iværksættes overfor barnet og barnets forældre i Familieretshuset og i kommunen. Det handler fx om gruppetilbud til børnene i folkeskolen, om medieringskurser for forældre som fx PREP (Prevention and Relationship Enhancement Program - et forebyggende og relationsudviklende kursusprogram for skilsmissetruede), og KIFF (et kursus til forbedret forældresam-
--

arbejde efter brud/skilsmissen).

- Det er væsentligt, at der ikke skabes to parallelle systemer, men at man får udnyttet ressourcerne bedst muligt i henholdsvis Familieretshuset og kommunen i arbejdet med at støtte børnene og deres familier.

Et trygt og støttende forløb for barnet

Følgende opmærksomhedspunkter er for KL væsentlige at have fokus på:

Barnet skal inddrages så tidligt som muligt

- Barnet eller den unge skal inddrages og lyttes til så tidligt som muligt i forløbet.
- Systemet bør være indrettet sådan, at barnet eller den unge kun skal fortælle sin historie én gang.
- Barnets udtalelser skal indgå som et væsentligt element i sagen.
- Der skal i samtalen med barnet tages højde for barnets behov for at være loyal overfor begge forældre.
- Som udgangspunkt skal der skabes ro omkring barnet, hvorfor det ikke bør være muligt, at kunne genoptage sagen inden for et vist tidsrum, når der er truffet en afgørelse.
- Det skal dog være muligt for forældrene at henvende sig om hjælp til mediering/konflikthåndtering med henblik på nye frivillige aftaler, i det omfang der opstår en ny situation i familien, som giver anledning til en konflikt. Det kan fx være fordi mor eller far finder sig en ny kæreste.

Barnets udtalelse fra evt. socialsag skal indgå i sagen i Familieretshuset

- Det er væsentligt, at Familieretshuset udnytter den viden, som allerede indgår i en eventuel social sag i kommunen. Det betyder, at det, som barnet allerede har fortalt i forbindelse med den sociale sag, skal indgå i sagen i Familieretshuset, i det omfang det er relevant. Det sikrer, at barnet ikke skal fortælle det samme flere gange.
- Oplysninger, som et barn allerede har fortalt i Familieretshuset eller i Familieretten, skal på samme vis anvendes gennem hele sagsforløbet. Det gælder også i de tilfælde, hvor sagen trappes op på ny.

Viden fra barnets skole, dagtilbud osv. bør inddrages

- Vigtigt at inddrage viden om barnets adfærd og trivsel fra alle de arenaer, hvor barnet har sin dagligdag. Det kan fx være viden fra skolen, dagtilbuddet, fritidsklubben, SFO'en osv., der evt. kan bidrage med denne viden.

Kontinuitet for barnet

- Det er vigtigt, at barnet gennem hele forløbet oplever sammenhæng og kontinuitet i Familieretshuset (børneenheden) og i Familieretten.

Et sagsforløb tilpasset de konkrete behov

Følgende opmærksomhedspunkter er for KL væsentlige at have fokus på:

Systemet skal være transparent

- Systemet skal være simpelt opbygget og være transparent for både forældre, kommune, Familieretshuset, Familieretten, Fogedret m.fl.
- Det er afgørende, at der laves konkrete eksempler på sagsgange/sagsbehandling i henholdsvis grønne, gule og røde sager, så det fremgår klart, hvad der sker, hvem der har ansvaret og hvornår det skal ske.

Tidlig, hurtig og effektiv sagsbehandling

- Hjælpen skal være tidlig, hurtig og effektiv, med korte sagsbehandlingstider og præcise afgørelser i både Familieretshuset og i Familieretten.
- Det bør overvejes om, der skal være en frist for Familieretshusets vurdering af,

hvilken indsats parterne har behov for. På det sociale område er der fx en frist på 24 timer til at vurdere om en underretning er akut.

Koordinering mellem Familieretshus og kommune

- I alle sager, der enten er gule eller røde, skal der til hver en tid koordineres mellem Familieretshus og kommune.
- Det er væsentligt, at de initiativer, der sættes i værk i henholdsvis kommunen, herunder på skolen, i dagtilbuddet osv. og Familieretshuset, koordineres, så det sikres, at både barn og forældre understøttes bedst muligt i forbindelse med skilsmissegang. Det kan fx være, at barnet allerede deltager i en skilsmissegruppe på barnets skole. Det vil i dette tilfælde ikke være hensigtsmæssigt, at barnet også skal deltage i en skilsmissegruppe i Familieretshuset.

Underretning til kommunen

- I de tilfælde, hvor der ikke allerede er en socialsag i kommunen, og Familieretshuset bliver bekymret for barnets trivsel og udvikling, skal Familieretshuset sende en underretning til kommunen.
- I tilfælde af, at Familieretshusets sender en underretning til kommunen, er det afgørende, at der i det efterfølgende forløb i både kommunen og i Familieretshuset sker en koordinering af de initiativer, der tænkes sat i værk.

Mægling mellem forældre

- Der skal tilbydes mægling/mediering/konflikthåndtering til forældrene både som forebyggelse, så konflikten ikke optræder og som hjælp her og nu til forældre, når konflikten er optrædet.
- Allerede i det grønne område bør forældrene blive informeret om, at de har mulighed for at få hjælp til konflikthåndtering, hvis de mod al forventning skulle komme i en sådan situation.

Mægling i de røde sager

- Det er afgørende, at der også i de røde sager, er mulighed for at tilbyde forældre konflikthåndtering/mediering med henblik på at nedtrappe konflikten og i bedste fald at opnå enighed mellem parterne i sagen.

Et samlet vidensfundament

Følgende opmærksomhedspunkter er for KL væsentlige at have fokus på:

Mulighed for at udveksle oplysninger uden samtykke fra parterne

- De sagsoplysninger, der forefindes om parterne i kommunen og i Familieretshuset, skal kunne anvendes i henholdsvis den sociale sag og i skilsmissegangen, så det sikres, at parterne og barnet ikke skal fortælle deres historie flere gange.
- Det skal derudover sikres, at der ikke er lovgivningsmæssige barrierer i forhold til at indhente/udveksle oplysninger mellem det nye Familieretshus og de kommunale myndigheder, når parterne ikke ønsker at give samtykke, hvis det vurderes at være vigtigt for at kunne tage vare på barnet og familien.

Opmærksomheden bør også rettes mod de gule sager

- Det er vigtigt, at der også er fokus på de gule sager, hvor der er en socialsag i kommunen. I de sager er det vigtigt, at der sker et tværfagligt samarbejde og udveksling af oplysninger på tværs af Familieretshuset og kommunen med henblik på at sikre en tidlig indsats og det bedste mulige vidensgrundlag både i forhold til at træffe afgørelse og i forhold til hvilke indsatser, der skal iværksættes i Familieretshuset.
- Også i de gule sager, hvor der ikke er en socialsag, er det afgørende, at Familieretshuset indhenter oplysninger fra kommunen. Det kan fx være tilfælde, hvor der er iværksat en indsats efter servicelovens § 11 eller hvor barnet fx deltager i en skilsmissegruppe på skolen.

- Kommunen bør have en indstillingsret til Familieretshuset i de tilfælde, hvor familien ikke vil anerkende, at der er et problem, og hvor kommunen kan se, at konflikten vil udvikle sig til skade for barnet.
- Hvis der ikke er en socialsag i kommunen, og Familieretshuset bliver bekymret, skal Familieretshuset mediere mellem parterne. Hvis dette ikke har den tilsigtede virkning, skal Familieretshuset sende en underretning til kommunen, jf. serviceloven, og Familieretshuset skal tage den familieretlige sag op af egen drift.

Kommunen bør inddrages i både indstilling, anbefalinger og afgørelser

- Kommunen bør medinddrages i forbindelse med udarbejdelsen af Familieretshusets indstillinger, anbefalinger og afgørelser på baggrund af den kommunale viden fra den sociale sag om familien og barnet.

Forældrenes ve og vel er afgørende for børnene

- Børneenheden i Familieretshuset bør kobles tæt sammen med indsatsen til forældrene, da forældrenes samarbejde og adfærd har stor betydning for barnets trivsel.

Yderligere oplysninger

- Det er vigtigt, at Familieretten baserer deres afgørelse på de oplysninger, der allerede er indhentet af henholdsvis Familieretshuset og kommunen.
- I det omfang Familieretten ønsker yderligere oplysninger til brug for sagen, skal Familieretshuset inddrages i at vurdere, om der er brug for disse oplysninger.

Retssikkerheden i fokus

Følgende opmærksomhedspunkter er for KL væsentlige at have fokus på:

Barnets tarv skal altid være i centrum

- Det er afgørende, at det er barnets tarv, der er i centrum.
- Det er væsentligt, at det er barnets ret til forældrene, der er fokus på og ikke omvendt.

Mødeaktiviteten bør begrænses af hensyn til barnet

- Det bør sikres, at mødeaktiviteten i Familieretshusets børneenhed ikke hindrer barnet i at passe sin skole.
- Møderne i Familieretshuset bør tilrettelægges, så forældre og børn har møder samtidigt.

Afgørelse bør kunne træffes uden at begge parter er tilstede

- Hvis den ene af parterne ikke medvirker, eller ikke vil give samtykke til, at Familieretshuset kan indhente oplysninger, skal Familieretshuset kunne indhente oplysningerne uden samtykke samt træffe afgørelse uden at begge parter har deltaget.

Frist for behandling af sagen

- Der bør fastsættes en frist for screeningen af om sagen er grøn, gul eller rød, så sagen kan sættes i gang med det samme, hvis der er behov for det.
- Familieretshuset skal fastsætte en frist for, hvor lang tid der må gå, inden der skal være truffet en afgørelse.
- Familieretten skal også sætte en frist for hvor lang tid der må gå, inden der skal være truffet en afgørelse.

Systematisk og ensartet sagsbehandling

- Kvaliteten i de familieretlige sager i både Familieretshuset og Familieretten skal være systematisk og ensartet i hele landet.

Faglige og personlige kompetencer og viden

- For at skabe et system, der er både tillidsfuldt og troværdigt for både familie og børn, er det nødvendigt, at medarbejderen, som familien og barnet møder, kan

agere kompetent både fagligt og personligt og indgå i en professionel relation og kommunikere klart.

- Det er væsentligt, at både medarbejder og familie oplever håndteringen af den enkelte skilsmisssag som en proces, hvor familien med relevant hjælp selv løser sine problemer.
- Det er væsentligt, at medarbejdere og ledere i Familieretshuset og Familieretten arbejder ud fra den aktuelt bedste viden, der er på området i forhold til at understøtte barn og forældre i skilsmissen.

Systematisk opsamling af viden

- Det er væsentligt, at der indarbejdes en praksis i Familieretshuset og Familieretten, hvor der indsamles viden og erfaring med henblik på løbende at styrke arbejdet med forældre og børn.

Den geografisk placering af Familieretshusene og Familieretterne

Følgende opmærksomhedspunkter er for KL væsentlige at have fokus på:

- Det er afgørende for borgerne, at der ikke er langt til de enkelte Familieretshuse og Familieretter.
- Afstanden må ikke være en barriere for, at forældrene og børnene deltager i de nødvendige møder.
- Familieretshusene skal ligeledes være let tilgængelige, så borgeren uden ophold kan transportere sig via offentlige transportmidler.

Bidrag fra:

Mandecentret

Input til de centrale hensyn, som et nyt familieretligt system skal indeholde

Regeringens model for et nyt familieretligt system tager afsæt i 5 centrale hensyn, som en arbejdsgruppe med repræsentanter fra myndighederne på området er blevet enige om, at et nyt familieretligt system skal varetage og indrettes efter. De centrale hensyn fremgår nedenfor i skemaet og er nærmere beskrevet i afsnittet: "Centrale hensyn i et nyt system", som fremgår af "Katalog – modeller og baggrund".

I inviteres til i skemaet nedenfor at beskrive, hvordan de enkelte hensyn efter jeres opfattelse bedst varetages i et nyt familieretligt system.

Skemaet bedes udfyldt elektronisk og indsendt til Børne- og Socialministeriet: familieret@sm.dk, senest den 11. august 2017.

<p>En helhedsorienteret tilgang</p> <ul style="list-style-type: none"> - Er der brug for.
<p>Et trygt og støttende forløb for barnet</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sådan at barnet på én gang inddrages svarende til alder og udvikling og samtidigt beskyttes imod at blive brugt som en brik i forældrenes konflikt. - Indebærer, at barnets ret til omsorg og tryghed (§2 stk. 2) og barnets ret til at være sammen med begge forældre (§19) beskyttes parallelt og ihærdigt. Hvis barnets trivsel skal sikres ordentligt, må systemet fungere sådan, at disse to rettigheder aldrig behøver at blive vejlet op imod hinanden.
<p>Et sagsforløb tilpasset de konkrete behov</p> <ul style="list-style-type: none"> - Betyder en hurtig og kompetent screening, hvori bl.a. negative påstande om den ene eller begge forældre betragtes som risikofaktor og indikation på kompleks sag - Forudsætter tilstrækkelige kompetencer hos fagpersonerne, inkl børnefaglig opkvalificering af dommere - Indebærer, at sager kan behandles hurtigt, hvor det er gavnligt ift mindskelse af konflikter – og det vil sige: tit. - kræver tilførsel af tilstrækkelige ressourcer til, at de nødvendige tiltag i sagsbehandlingen kan gennemføres, og gennemføres i det rette tempo. <p>Alle komplekse sager bør indledes med familiesamtaler, helst med inddragelse af børnene (alt efter alder og udvikling) mhp at motivere forældrene til samarbejde til gavn for børnene. Der har været gjort erfaringer i forskelligt regi (bl.a. Projekt Børn i retten), som giver håb om, at dette faktisk lader sig gøre, også hvor der er højt konfliktniveau mellem forældrene i udgangspunktet. Dette er simpelt hen nummer ét.</p> <p>Når der ikke er en aftale, skal der hurtigt iværksættes den nødvendige afklaring af familiens situation og behov, herunder eventuelle påstandes rigtighed og beg-</p>

ge forældres forældreevne. Mens denne afklaring foregår, skal barnet sikres kontaktbevarende samvær med begge sine forældre. Om nødvendigt overvåget samvær, da det er den bedste mulighed for på én gang at beskytte barnet mod fysisk eller psykisk overlast OG beskytte barnets ret til kontakt med begge forældre. Der skal være tilstrækkelige ressourcer til at etablere et sådant tidsbegrænset overvåget samvær.

Barnets bopæl bør – med mindre væsentlige forhold taler imod det – være hos en forælder, som er i stand til at formidle det nødvendige samarbejde om barnet. (En positiv formulering af, at systemet ikke længere må belønne en bopælsforælder, som mangler forståelse for, at barnets trivsel bringes i fare ved et højt og langvarigt konfliktniveau og ved at miste kontakten til dets anden forælder.)

Et samlet vidensfundament

- Fint. Ikke noget at tilføje pt.

Retssikkerheden i fokus

- Enig. Ikke noget at tilføje pt.

Bidrag fra:

Mødrehjælpen

Input til de centrale hensyn, som et nyt familieretligt system skal indeholde

Regeringens model for et nyt familieretligt system tager afsæt i 5 centrale hensyn, som en arbejdsgruppe med repræsentanter fra myndighederne på området er blevet enige om, at et nyt familieretligt system skal varetage og indrettes efter. De centrale hensyn fremgår nedenfor i skemaet og er nærmere beskrevet i afsnittet: "Centrale hensyn i et nyt system", som fremgår af "Katalog – modeller og baggrund".

I inviteres til i skemaet nedenfor at beskrive, hvordan de enkelte hensyn efter jeres opfattelse bedst varetages i et nyt familieretligt system.

Skemaet bedes udfyldt elektronisk og indsendt til Børne- og Socialministeriet: familieret@sm.dk, senest den 11. august 2017.

En helhedsorienteret tilgang

Grundlæggende er det vigtigt, at et nyt system kan tage stilling til alle familiens udfordringer som samvær, forældreansvar, økonomi, mv. i samme instans. Det er en styrke ved den foreslåede model, at den samler afgørelser og kompetencer i samme enhed.

Kompetencer

Særligt sammenhængen mellem de familieretlige og socialfaglige kompetencer er central, da der er behov for en opkvalificering ift. det nuværende system, således at tegn på mistriksel, herunder vold og overgreb, i familien opspores. Medarbejderne i Familieretshuset og Familieretten skal rustes med solide kompetencer til at hjælpe børn og familier i krise ud fra en helhedsorienteret tilgang, hvilket vil forebygge en optrapning af de familieretlige konflikter.

Samarbejde med kommuner

Samarbejdet med kommuner, det psykiatriske system mv., skal fungere langt bedre, hvis en reel helhedsorienteret tilgang skal lykkes. I Mødrehjælpen ser vi ofte eksempler på, at vigtige oplysninger fra de kommunale familieafdelinger eller psykiatrien ikke er indhentet, og dermed at den familieretlige sag ikke oplyses tilstrækkeligt. Særligt problematisk er dette, hvis viden om børns mistriksel ikke indhentes. Det vil derfor være afgørende, at kommunerne skrives langt mere ind i forslaget, end tilfældet er i den nuværende model. Herunder skal det sikres, at der er samarbejde med kommunerne uanset hvilket spor, familien befinder sig i, da der også i det gule spor kan være en § 50-undersøgelse i gang i en kommune. Samtidig er det vigtigt, at andre relevante samarbejdspartnere, herunder psykiatrien, skrives ind i forslaget.

Konfliktforebyggende rådgivning til alle

Mange konflikter opstår eller optrappes ved beslutninger om bopæl og økonomi, og mange konflikter opstår efter en afgørelse om samvær, når hverdagen har ramt og skal fungere – eller har fungeret i en tid, og omstændigheder ændres. I den situation er det afgørende, at forældrene har lært at tale konstruktivt sammen og holde fokus på deres barn/børn. Det vil derfor være hensigtsmæssigt i forhold til trivsel i familierne, og her særligt børnenes trivsel, at den konfliktforebyggende rådgivning tilbydes

alle familier uanset hvilket spor, de befinder sig i. Rådgivningstilbuddet skal gives hurtigt efter forældrenes brud, da der er behov for tidligt at adressere de potentielle konflikter der opstår i tomrummet lige efter bruddet (barnets bopæl, samvær, mv.). Dog skal familier i det røde spor ikke tilbydes rådgivning sammen, da dette er yderst u hensigtsmæssigt i sager, hvor der er tale om fx vold, overgreb, misbrug eller psykisk sygdom. Hvis potentialet i at undgå langtrukne konflikter gennem en samlet indsats skal realiseres, er det helt afgørende, at det ny system tidligt møder familierne med kvalificeret og uvildig rådgivning.

For at sikre en virkningsfuld rådgivning er det afgørende, at den foretages af fagligt kvalificerede medarbejdere, herunder psykologer og socialfaglige medarbejdere. For at sikre, at rådgivningen foregår i et trygt rum, er det afgørende, at den adskilles fra de medarbejdere, der efterfølgende vil skulle træffe en afgørelse i sagen. Det er samtidig vigtigt, at børnene repræsenteres af en børnefaglig kontaktperson i rådgivningen.

Økonomi

Økonomi fylder utrolig meget i forhold til konflikteskalering mellem parterne. Det er derfor nødvendigt, at dette element også adresseres i et nyt familieretligt system. Særligt er sammenhængen mellem bopæl, samvær og barnets forsørgelse med til at skabe uenighed mellem barnets forældre. En del af den konfliktforebyggende rådgivning, som forældrene modtager tidligt i forløbet, skal derfor adressere disse udfordringer. Ydermere er det nødvendigt at se på, f.eks. ved en grundig betænkning, om det er muligt at indrette børnebidrag og børne- og ungeydelse på en måde, der reducerer konfliktpotentialet.

Vidensindsamling og metodeudvikling

For at sikre løbende læring og udvikling af virksomme metoder i arbejdet med forældre og børn er det afgørende at tilknytte vidensindsamling, forskning og metodeudvikling til det nye familieretlige system. Herunder er det centralt, at de screeningsværktøjer, der anvendes, baseres på udenlandske erfaringer og testperioder i Familierets-husene.

Et trygt og støttende forløb for barnet

Det er magtpåliggende for Mødrehjælpen, at de børn, der er i kontakt med Børneenheden, får et så sammenhængende og trygt forløb som muligt.

Børnefaglig kontaktperson til alle børn

Alle børn – både i gule, røde og grønne sager hvor der er behov – skal have tilbud om kontaktperson. Kontaktpersonen skal være gennemgående gennem hele perioden og deltage sammen med barnet i alle møder og samtaler, både i Familieretshuset og evt. Familieretten. Hvor det er hensigtsmæssigt, skal kontaktpersonen kunne repræsentere barnet, f.eks. ved konfliktmægling mellem forældrene. Det skal således undgås, at barnet skal udsættes for et for stort antal møder og/eller møder, hvor barnet belastes af forældrenes konflikt. Endvidere er det afgørende, at kontaktpersonen er uvildig og dermed ikke er en del af afgørelsen i sagen.

Den børnefaglige kontaktperson skal have mulighed for at følge op på barnet efter der er truffet afgørelse i sagen.

Det er endvidere vigtigt at sikre, at barnets kontaktperson – og evt. andre medarbejdere i Børneenheden – ikke bliver objekter for de stridende forældre, der søger at påvirke dem.

Et sagsforløb tilpasset de konkrete behov

Grundig screening og udredning af alle

For at møde familiernes behov er det særdeles vigtigt, at den planlagte screening udføres systematisk, grundigt og med høj kvalitet. Ved brug af de rigtige, internatio-

nalt anerkendte redskaber vil man kunne nå længere med at tilpasse sagsforløbet de konkrete behov, herunder afdække de volds- og misbrugsproblematikker, som ofte overses i dag. Dette er afgørende for at sikre, at familien tildeles den rette hjælp, herunder at der ikke iværksættes fælles konfliktforebyggende rådgivning i familier, hvor der er mistanke om vold og overgreb.

Kompetencer blandt medarbejdere

For at sagsforløbene kan møde de konkrete behov i en familie, er det nødvendigt, at de rette ressourcer er til stede blandt medarbejderne i det nye familieretlige system. Det kræver en faglig bredde og en kompetencemæssigt velfunderet medarbejderstyrke i både Familieretshuset og Familieretten. Det anbefales derfor, at der arbejdes intensivt med opkvalificering af medarbejderne.

Et samlet vidensfundament

Der mangler et bedre udbygget vidensfundament for det familieretlige område. I dag varetager SFI, nu VIVE, primært forskningen på området, men der er behov for en øget praksisnær vidensindsamling, ligesom resultaterne skal bidrage til metodeudvikling, der efterfølgende kan implementeres i praksis. Et vigtigt aspekt for et samlet vidensfundament er samtidig en tæt dialog med de aktører, der agerer inden for det familieretlige område. Statsforvaltningen har i dag et interessentforum med aktører på området, hvilket vil være fornuftigt at videreføre og evt. udbygge med henblik på systematisk vidensindsamling.

Kompetenceudvikling og efteruddannelse

Det er ligeledes vigtigt, at der afsættes midler til efteruddannelse og kompetenceudvikling af medarbejderne i det ny system. Et øget vidensfundament skal også sikre implementeret ud gennem systemet, således at der sikres en ensartet og kvalitetsmæssig høj behandling af familierne.

Retssikkerheden i fokus

Tæt samarbejde mellem myndigheder

For at sikre retssikkerheden for både forældre og børn, er det særdeles vigtigt at de familieretlige sager er tilstrækkelig oplyst og afdækket. Som tidligere nævnt er Familieretshusets samarbejde med øvrige myndigheder i denne sammenhæng af stor betydning. Eksempelvis er det en stor trussel for et barns retssikkerhed, hvis det udleveres til samvær med en forælder, som har udsat det for vold eller andet overgreb, men hvor statsforvaltningen ikke har indhentet disse oplysninger. Det er derfor af afgørende betydning, at der – ikke blot i det røde spor – sikres et tæt samarbejde mellem myndigheder, eksempelvis som det i dag ses i Børnehusene. Dermed er det vigtigt at overveje, hvordan lovgivningen kan tilpasses, således at personfølsomme oplysninger kan udveksles, hvor det er formålstjenligt.

Ensertede tilbud på landsplan

Et andet aspekt af retssikkerheden er, at familier får de samme tilbud landet over. Derfor bør blandt andet tilbud om kontaktperson til børn og tilbud om konfliktmægling for forældre gøres til et obligatorisk tilbud uden en forudgående visitation, som der i forslaget lægges op til. Begge tilbud skal gælde børn og forældre uanset hvilket spor de er placeret i.

Familieretten

Der lægges i forslaget op til, at Familieretten skal ligge i de 24 byretter, der eksisterer i dag. Med fokus på retssikkerheden er det vigtigt at sikre en højt kvalificeret familieretsenhed i alle byretter. I dag er vidensniveauet om familier i konflikt og krise meget forskelligt i de forskellige byretter. Det vil derfor være afgørende at sikre et lige højt vidensniveau alle steder for at sikre en ensartet behandling af borgerne. Herunder er det vigtigt, at Familieretten tager imod og lægger den sagsforberedelse, der er foretaget i Familieretshuset, til grund for sagens afgørelse, da det er i Familieretshuset, den tunge faglighed i forhold til familiernes situation, herunder særligt børnenes triv-

sel, vil være.

Bidrag fra:

VIVE – Det nationale Forsknings- og analysecenter for velfærd

NOTAT

VIVES BEMÆRKNINGER TIL REGERINGENS MODEL FOR ET NYT FAMILIERETLIGT SYSTEM – CENTRALE HENSYN

10. august 2017
Journal nr.
Journal-/projektnr./MHO

Med afsæt i de to notater 1) Modelbeskrivelse for ét samlet familieretligt system og 2) Notat om centrale hensyn i et nyt system adresserer det følgende fortrinsvis sagerne om forældreansvar:

EN HELHEDSORIENTERET TILGANG

Overordnet ser Regeringens model til et enstrengt familieretligt system ud til at imødekomme en del af de udfordringer, som, vi i dag ved, er barrierer for at løse de familieretlige sager til gavn for barnets bedste og trivsel. Særligt i forhold til de komplekse forældreansvarssager, er det overordentligt positivt, at modellen ikke kun vil styrke myndighedssamarbejdet mellem de familieretlige instanser, men også vil sikre et reelt tværsektorielt samarbejde mellem familieretten og de sociale myndigheder. Som børneforskere glæder vi os også over, at der fremover skal anvendes en faglig tilgang i sagerne, hvor man tidligt og systematisk vil indhente oplysninger for at afdække, om sagerne rummer risikofaktorer, som, man ved, kan påvirke børns udviklingsveje negativt.

Vi er vidende om, at modelbeskrivelsen er meget overordnet, og at der skal arbejdes videre med selve indholdsudfyldelsen. Ikke desto mindre vil vi pege på nogle udfordringer og åbne spørgsmål, som bør afklares nærmere:

- Samarbejdet mellem Familieretshuset og Familieretten i de komplekse sager: Vil der set fra borgerenes perspektiv være tale ét samlet system, når de først skal henvende sig til Familieretshuset og derpå have deres sag behandlet i en anden organisation, byretten? Vi efterlyser tilsvarende en konkretisering af, hvordan samarbejdet mellem Familieretshuset og Familieretten i praksis tænkes at foregå for at sikre, at sagsbehandlingen faktisk kommer til at foregå i ét samlet system. Er de påtænkte samarbejdsfora fx tilstrækkelige til at sikre en ensartet og grundig kvalitet i behandlingen af sagerne?
- Samarbejdet mellem de familieretlige og sociale myndigheder i de komplekse sager: Vi ved fra analyser, at 'det særlige spor' ikke i videre grad er institutionaliseret i dag. Vi ser derfor et stort behov for, at det tværsektorielle samarbejde bliver styrket, sådan at myndighederne i højere grad kommunikerer og trækker i samme retning for at løse sagerne til barnets bedste, men vi efterlyser også en konkretisering af, hvordan dette i

praksis kan komme til at foregå.

- Det fremgår ikke klart af modelbeskrivelsen, hvordan den nærmere organisering og opgavefordeling ved Familieretten tænkes udformet, herunder om forældreansvarssagerne skal varetages af en særlig enhed ved byretterne, som har særskilt børnefaglig ekspertise på området, eller om sagerne skal afgøres af generalister.
- Tvangsfuldbyrdelsesinstituttet: I mange af de komplekse forældreansvarssager rejser forældre ofte gentagne sager ved fogedretten, som selv igangsætter undersøgelser eller gennemfører samtaler med børn. Al den stund, at fogedretten ikke tænkt ind i den samlede model, må der således forventes fortsat at ville foregå en 'dobbeltsagsbehandling'. Vi undrer os i øvrigt over, hvorfor fogedretten ikke er medtænkt i det strengede system.
- Selv om det nok vil øge retssikkerheden, at de komplekse sager fremover skal afgøres ved domstolen, og selv om vi ved, at nogle forældre nok har brug for en håndfast afgørelse, er det ikke givet, at en byretsdom vil være den bedste løsning i alle komplekse sager. Den kontradiktoriske proces har som bekendt tendens til at virke konfliktoptrapende med risiko for, at nye sager vil blive rejst. Det er imidlertid samtidigt også svært at se for sig, at retsmægling vil kunne fungere som et reelt alternativt tilbud i netop disse sager. Da afgørelserne i nogle sager kan være meget indgribende (fx ophævelse af fælles forældre myndighed eller samvær), bør det overvejes nærmere, hvordan sagerne håndteres og afgørelser formidles, sådan at sagerne reelt bliver lukket.

ET TRYGT OG STØTTENDE FORLØB FOR BARNET

I lyset af at 'barnets perspektiv' var det centrale begreb i forarbejderne til den eksisterende forældreansvarslov, har det forbløffet os meget at opdage, hvor sjældent der faktisk bliver gennemført børnesamtaler, og at disse samtaler, når de gennemføres i komplekse forældreansvarssager, ofte finder sted på et ganske fremskredet tidspunkt i sagsforløbet.

Vi ser det derfor som et meget positivt tiltag, at der nu skal etableres en børneenhed, som skal varetage barnets perspektiv og trivsel, at der etableres mulighed for, at de børnesagkyndige kan agere som en slags barnets 'advokat' i retten, og at børnesamtalen nu skal opprioriteres med et videre formål end at indhente beviser. Samtidigt finder vi det væsentligt at understrege, at børneinddragelse ikke må blive gjort til børneansvar. Fra vores analyser har vi set, at det kan ske, når børns udsagn ikke sættes ind i en kontekst og vægtes imod en faglig indsigt i forudsætningerne for en tryk opvækst. Børneinddragelse må således ikke blive ensbetydende med, at børns udsagn skal bruges som beslutningsgrundlag uafhængigt af fagpersoners bedømmelse af forældrenes omsorgskapacitet.

Udfordringer og åbne spørgsmål:

- Vi undrer os over, at bisidderordningen ikke er indtænkt i modelbeskrivelsen?
- Vi ser udfordringer i forhold til, hvordan man fremtidigt kan tilgodese, at de små børns perspektiv bliver varetaget.

ET SAGSFORLØB TILPASSET DE KONKRETE BEHOV

Differentiering af forældreansvarssagerne

Vi ved i dag, at forældre henvender sig til Statsforvaltningen med mere eller mindre tunge problemstillinger. Derfor er tanken om en differentieret sagstilgang rigtig. På grundlag af familierettens eksisterende erfaringer med forskellige sagsforløb, har vi tiltro til, at det vil være muligt at kategorisere de familieretlige sager i forskellige spor ved hjælp af enkle screeningsspørgsmål (fx information om borgerens behov, sagens art og graden af enighed).

I forhold til forældreansvarssagerne forventes de fleste at falde i det gule eller røde spor, men man kan godt forestille sig, at nogle sager er ret ukomplicerede og dermed vil kunne henføres til et grønt spor, hvor indsatsen fortrinsvis består i vejledning, rådgivning eller information. I den forbindelse vil vi til inspiration gøre opmærksom på Justitsministeriet i New Zealand, som har udviklet en ganske brugervenlig og veludbygget informationsportal om en bred vifte af familieretlige problemstillinger (forældreansvar, børnebidrag, skilsmisse, adoption, faderskab, familievold mv.). Her findes både omfattende informations- og aftalemateriale til enige parter og også ansøgningsformularer til dem, der er uenige.

Efter vores vurdering består udfordringen i at differentiere mellem, om en forældreansvarssag skal placeres i det gule eller røde spor. Det kan ikke klares med et par enkelte klik, men fordrer et mere indgående informationsgrundlag, hvis det skal være fagligt forsvarligt. Ud fra en faglig betragtning forekommer det at give rigtig god mening at anvende et standardiseret screeningsværktøj i den familieretlige visitationsproces, da et sådant redskab kan give sagsbehandleren et systematisk overblik over, om det er en forældreansvarssag med ingen, få eller mange risikofaktorer. Vi vil i denne sammenhæng også gøre opmærksom på, at et screeningsværktøj bør kaste lys over, om der er særlige sikkerhedsproblematikker til stede i sagen. Efter både forskningslitteraturen og mange andres opfattelse fordrer disse problemstillinger nemlig en særlig sagsbehandlingstilgang ('*safety first*').

Et sådant screeningsværktøj kan således fungere som et hjælperedskab, der kan øge kvaliteten i sagsbehandlingen, selv om det aldrig kan overflødiggøre sagsbehandlerens mere grundige undersøgelse af familiernes forhold.

Vi vil bemærke, at vi fra analyser af langstrakte familieretlige sagsforløb ved, at konflikter både kan op- og nedtrappes gennem en lang proces. Derfor er det væsentligt, at et differentieringsredskab ikke endegyldigt placerer borgeren i en bestemt kasse, men at det bliver det bliver administreret fleksibelt, så borgeren eller familien kan bevæge sig fra et sagsbehandlingsspor til et andet.

I lyset af, at der alt andet lige er relativt begrænsede erfaringer med at anvende screeningsværktøjer på det familieretlige område, vil vi anbefale, at en implementering foregår gradvist og ledsages af en undersøgelse, der kan belyse, om tiltaget har de ønskede effekter.

Differentierede sagsbehandlingstilgange

Vores analyser har vist, at sagsbehandlingsperspektivet i det familieretlige system ofte tager afsæt i forestillinger om det normaliserede og ligeværdige forældreskab, en norm om forældresam-

arbejde og en tilgang, der fokuserer på det fremtidsorienterede perspektiv.

I nogle komplekse sager ligger der ikke et 'normalt' familieliv til grund, eller forældrenes relation er dysfunktionel eller uoprettelig skadet, allerede inden forholdet gik i opløsning. Et bedre kendskab til konteksten for konflikten forekommer generelt at være gavnligt, men særligt i sager med påstand om familievold, eller hvor forældrene dårligt kender hinanden, er et mere indgående kendskab til familiehistorikken betydningsfuldt for sagsbehandlingen, herunder også for hvilke forventninger, der kan stilles til forældresamarbejdet.

Vores analyser af komplekse sager har fx vist, at det familieretlige system gennem lang tid oprettholder forestillingen om forældrene som rationelle aktører, der vil kunne lære at samarbejde. I mange af disse sager klinger samarbejdsnormen imidlertid hult. Vi har fx set forældre, der gentagne gange henvender sig til familieretten, netop fordi de ikke kan samarbejde, men bliver sendt hjem fra Statsforvaltningen med besked om, at de skal lære at samarbejde; eller de får en dom til fælles forældremyndighed til trods for, at sagsforløbet tydeligt afspejler, at samarbejdsmulighederne virker udtømte. Sådanne beskeder og afgørelser bidrager ikke til at skabe ro om barnet. Et ideal om det ligeværdige forældreskab kommer således i de tilfælde til at skygge for børnenes behov for omsorg og stabilitet.

ET SAMLET VIDENSFUNDAMENT

Hensigten om at undgå dobbeltsagsbehandling i de komplekse forældreansvarssager er positiv, men fordrer også samtidigt, at sagerne bliver grundigt oplyst og undersøgt.

Ud fra et børnefagligt perspektiv vil vi i denne sammenhæng argumentere for, at det vil være nyttigt for praksis at operere ud fra en risiko- og beskyttelsesfokuseret tilgang, hvor man ved hjælp af strukturerede værktøjer identificerer, kortlægger og graderer, hvilke risiko- og beskyttelsesfaktorer der er til stede hos det pågældende barn og i hans eller hendes familie. En sådan tilgang kan bidrage til at bringe evt. problemer frem på et tidligt tidspunkt i sagens forløb, og kan kvalificere hvilken sagsbehandlingstilgang, der er mest velegnet, samt hvilke indsatser eller tiltag, der kan tilbydes. En struktureret og systematisk kortlægningspraksis, der er funderet på tydeligt definerede risikofaktorer, vil ideelt medføre, at to sagsbehandlere uafhængigt af hinanden vil nå frem til samme resultater om, hvad der er på spil i familien. Det må formodes at øge retssikkerheden for barnet og familien.

Vi vil i denne kontekst også rejse spørgsmålet, om de nødvendige videnskompetencer er til stede i det familieretlige system. Den værktøjskasse, som i dag findes til at undersøge forholdene hos forældre og børn, synes ikke at være fuldt tilstrækkelig til at belyse sagerne til bunds. Fx synes de børnesagkyndige undersøgelser at mangle et perspektiv for betydningen af familievold, og der forekommer også at være behov for mere specialiserede kompetencer til at afdække psykopatologi hos forældre. Endelig har vores analyser peget på, at de undersøgelser af børn eller forældre, der fungerer som afgørelsesgrundlag for familieretten, har en temmelig svingende kvalitet.

RETSSIKKERHEDEN I FOKUS

Ingen yderligere bemærkninger, jf. ovenfor.

Med venlig hilsen

Mai Heide Ottosen, seniorforsker, VIVE

Karen Margrethe Dahl, senioranalytiker, VIVE